

Territoris d'intersecció entre els centres educatius i les famílies.

Un estudi en l'etapa
de l'educació infantil

ice

Institut de Ciències de l'Educació

UAB

Universitat Autònoma de Barcelona

Índex

1. Resum	pàg.4
2. Introducció	pàg.6
3. Conclusions	pàg.8
a. Concepte de família.....	pàg.10
b. Tipologies de famílies.....	pàg.11
c. Realitat de les relacions	pàg.11
d. Expectatives de les relacions	pàg.13
e. Realitat de les actuacions professionals	pàg.14
f. Expectatives de les actuacions professionals.....	pàg.15
g. Components clau en la relació entre els centres educatius i les famílies.....	pàg.16
4. Resultats	pàg.18
a. Concepte de família	pàg.20
b. Tipologies de família.....	pàg.28
c. Realitat de les relacions	pàg.36
d. Expectatives de les relacions	pàg.51
e. Realitat de les actuacions professionals	pàg.61
f. Expectatives de les actuacions professionals.....	pàg.74
g. Components clau en la relació entre els centres educatius i les famílies.....	pàg.81
5. Estat de la qüestió	pàg.90
6. Caracterització metodològica	pàg.96
7. Limitacions i possibles línies d'estudi posterior	pàg.108
8. Referències bibliogràfiques	pàg.110
9. Annexos	pàg.114
a. Annex 1. Fitxes dels participants.....	pàg.115
b. Annex 2. Model d'entrevista semiestructurada utilitzada.....	pàg.125
c. Annex 3. Prevalença dels codis apareguts en les entrevistes.....	pàg.126
d. Annex 4. Prevalença dels codis apareguts en els grups focals	pàg.143
e. Annex 5. Prevalença dels codis de metanàlisis apareguts en els grups focals (només els que tenen prou rellevància per ser analitzats)	pàg.153

Resum

Aquesta recerca té com a objectiu analitzar les concepcions, les **expectatives** i els vincles amb les famílies que estableixen 21 professionals de diferents centres i serveis d'**Educació Infantil**. La recerca ha estat desenvolupada des d'una perspectiva metodològica mixta: quantitativa, per facilitar el tractament de la informació obtinguda, però sobretot qualitativa, per facilitar la comprensió del fenomen estudiat a través de l'anàlisi dels resultats. L'estudi s'ha organitzat en dues fases: una primera centrada en entrevistes semiestructurades a tots els professionals implicats, i una segona en què s'han dut a terme tres sessions de grup focal amb els professionals entrevistats, tres professionals no entrevistats i els tres membres de l'equip de recerca que coordina l'estudi. Els resultats s'estructuren en un sistema de set categories generals que mostren la complexitat del concepte "**família**"; el seu procés de transformació, les relacions entre els centres i les **famílies**, i les actuacions professionals per donar una resposta educativa ajustada a la realitat familiar actual. Pel que fa a les relacions entre els centres i les **famílies**, es mostra un canvi d'estratègies, però al mateix temps queda palesa la dificultat de posar-lo en pràctica de manera que s'enforteixin les relacions entre una institució i l'altra. Per acabar, els resultats també identifiquen alguns aspectes que són acceptats i valorats pels professionals participants juntament amb altres que, tot i emergir del mateix grup de professionals, generen la necessitat de distanciar-se'n o justificar-se. La recerca permet apropar-se a fons a professionals experts i explorar i exposar els avenços, les barreres i els reptes per millorar les relacions amb les **famílies**, la qual cosa alhora suposa una millora del funcionament dels diferents serveis.

Paraules clau: centre educatiu, família, actuació professional, expectatives, educació Infantil

Introducció

Aquest estudi neix de la premissa que les famílies són el context més important dels infants i que els vincles entre les famílies i els diferents serveis i centres educatius són imprescindibles per al desenvolupament i el benestar de l'infant. Aquesta necessitat d'aprofundir en el concepte de família i en la millora de les relacions que els centres educatius i altres serveis estableixen amb elles va motivar els professionals de l'Equip ICE (Institut de Ciències de l'Educació) d'Educació Infantil de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) a promoure un estudi fonamentat en la recerca acció. És a dir, es tracta d'una recerca molt vinculada a la realitat, per conèixer-la i explicar-la des d'una perspectiva fenomenològica i etnogràfica, analitzant els elements favorables i desfavorables, a fi de comprendre-la per consolidar allò que és positiu i millorar els aspectes més febles.

Ha semblat oportú estructurar aquest informe començant per la presentació de les conclusions i deixar per més endavant les justificacions conceptuals i metodològiques. D'aquesta manera, el lector podrà accedir amb més prestesa al que considerem les aportacions de l'estudi, i si ho considera oportú consultar-ne posteriorment els fonaments. Juntament amb aquesta informació, s'ofereixen les referències bibliogràfiques consultades i els annexos documentals de tot el procés seguit durant l'estudi; així es presenten les evidències sobre les quals s'ha basat l'equip a l'hora de construir les conclusions.

Es vol donar les gràcies als professionals que han participat en aquest estudi: respondent a les preguntes de l'entrevista en profunditat, transcrivint alguna de les entrevistes dels companys i participant activament en les tres sessions de grup focal: Montserrat Anton, Agnès Barba, Sílvia Blanch, Luisa Casaldelrey, Judith Cucala, Vicenç de Febrer, Eva Ferreiros, Montse Fons, Xavier Gimeno, Imma Homar, Núria Jiménez, Azucena Linares, Pep Llenas, Sílvia Palou, Carles Parellada, Carme Solé, Rosa Vidiella i Elisenda Vilà. Els autors agraeixen també Montserrat Montoriol, Teresa Morros i Judit Sardà per haver-se incorporat en els grups focals, així com Arnau Careta per haver donat suport com a tècnic en la recerca.

Conclusions

L'estudi posa en relleu la voluntat i els esforços de molts professionals en favor de les famílies amb qui treballen i la dificultat de seguir el ritme de les transformacions socials actuals. Els canvis en les necessitats actuals són més ràpids que la capacitat per poder revisar i transformar els conceptes i les pràctiques, dificultant així la superació de barreres encara presents però sovint poc visibles.

En situacions de contrast, com ara en un grup focal, els professionals tenen tendència a revisar els seus propis conceptes més "tradicionals" i a generar-ne d'altres que estiguin més d'acord amb la realitat actualment viscuda, per exemple, pel que fa a la configuració dels tipus de famílies i a les actuacions professionals de relació amb elles.

La recerca acció retorna imatges als professionals que hi participen amb les quals sovint no s'identifiquen o de les quals necessiten distanciar-se, especialment quan la "realitat presentada" es considera negativa o políticament poc acceptable. Això fa que es generin elements per a la reflexió i la millora de les seves tasques.

Sembla necessari promoure el debat i l'intercanvi entre professionals del sector (sobretot del mateix centre o servei) perquè contrastin el concepte i posicionament que cadascú té de les famílies i les relacions amb elles, i procurin integrar els acords i els desacords.

Concepte de família

Els conceptes que han emergit per definir les famílies són generalistes i, per tant, poc definatoris. Aquesta manera d'entendre la família pot explicar-se des d'una perspectiva inclusiva. És a dir, en vista de la complexitat i la diversitat de famílies existents, com més ampli sigui el concepte, més famílies s'hi veuran reflectides.

La conceptualització que els professionals fan de la família prové més de l'experiència personal i professional que han anat adquirint al llarg de la seva vida que no pas dels coneixements acadèmics assolits a través d'altres processos d'aprenentatge o formació.

Els resultats de l'estudi mostren la diversitat de concepcions sobre la família i posen al descobert la necessitat de trobar espais de reflexió per poder analitzar el concepte de família i explicitar les idees i els estereotips dels professionals i les famílies d'un mateix centre, servei o territori.

De la presència de tota aquesta varietat de concepcions, s'infereix que per definir una família en concret, cal tenir en compte un ampli ventall de possibles aspectes que la

defineixin, i especificar moltes característiques de les quals es parla al llarg de l'estudi. S'aprecia un reconeixement de la diversitat de les estructures familiars i, alhora, una dificultat manifesta per fer-ne un tractament naturalitzat.

Els professionals de l'educació Infantil veuen amb més claredat que el concepte de família està més vinculat a la transformació de les persones i de la societat que al propi concepte estàtic. La família és un fenomen en transformació constant. Tot i reconèixer aquests processos de transformació, sorprèn quan la "complexitat d'estructures familiars" afecta l'entorn més proper.

Concepte de família

Els conceptes que han emergit per definir les famílies són generalistes i, per tant, poc definitoris. Aquesta manera d'entendre la família pot explicar-se des d'una perspectiva inclusiva. És a dir, en vista de la complexitat i la diversitat de famílies existents, com més ampli sigui el concepte, més famílies s'hi veuran reflectides.

La conceptualització que els professionals fan de la família prové més de l'experiència personal i professional que han anat adquirint al llarg de la seva vida que no pas dels coneixements acadèmics assolits a través d'altres processos d'aprenentatge o formació.

Els resultats de l'estudi mostren la diversitat de concepcions sobre la família i posen al descobert la necessitat de trobar espais de reflexió per poder analitzar el concepte de família i explicitar les idees i els estereotips dels professionals i les famílies d'un mateix centre, servei o territori.

De la presència de tota aquesta varietat de concepcions, s'infereix que per definir una família en concret, cal tenir en compte un ampli ventall de possibles aspectes que la defineixin, i especificar moltes característiques de les quals es parla al llarg de l'estudi. S'aprecia un reconeixement de la diversitat de les estructures familiars i, alhora, una dificultat manifesta per fer-ne un tractament naturalitzat.

Els professionals de l'educació Infantil veuen amb més claredat que el concepte de família està més vinculat a la transformació de les persones i de la societat que al propi concepte estàtic. La família és un fenomen en transformació constant. Tot i reconèixer aquests processos de transformació, sorprèn quan la "complexitat d'estructures familiars" afecta l'entorn més proper.

Tipologies de famílies

La identificació i definició dels elements clau per a la descripció de les tipologies de famílies és l'element en què hi ha més acord entre els professionals. Els criteris taxonòmics que s'utilitzen quan es fa referència a les tipologies familiars se centren majoritàriament en aspectes de caràcter socioeconòmic i d'origen cultural. S'evidencia una clara diferenciació en el discurs entre les famílies autòctones i immigrants, i segons la seva riquesa, fet que va generar sorpresa i incomoditat entre els participants, però alhora es va confirmar que aquests criteris són bastant utilitzats.

És possible que les famílies provinents d'altres contextos socioculturals o de contextos econòmics més desfavorables siguin un repte per als professionals i, per tant, les considerin de forma diferenciada a altres famílies que són més properes al seu model intern familiar. No obstant això, els mateixos professionals consideren que aquests termes que utilitzen en la classificació de les famílies amb les quals treballen poden contenir càrregues segregadores en l'atenció als infants i les famílies en conjunt.

L'origen de les persones que configuren les famílies és, doncs, un element que genera debat i antagonismes entre els professionals de l'educació Infantil. Sembla que caldria avançar sobre la idea que els infants són infants del conjunt de la humanitat, independentment de l'origen cultural i territorial dels seus progenitors o dels adults que els tenen al seu càrrec.

La recerca va posar sobre la taula alguns dels estereotips que encara estan molt arrelats. Acceptar que hi ha estereotips que són vigents genera incomoditat entre els professionals. Aquest estudi ha permès visualitzar-los, que és el primer pas per poder conscienciar-se que estan presents i que guien de manera encoberta la manera de pensar i actuar. Fer-los evidents és un primer pas per poder trobar estratègies per superar-los.

En la definició de les tipologies de famílies són molt poc presents les referències als seus processos de creació i descomposició i a les dinàmiques de relació o l'estil de criança que s'estableixen entre les persones que les configuren.

Realitat de les relacions

El salt qualitatiu entre el desig i la realitat caracteritza les relacions entre els centres d'educació Infantil i les famílies que atenen. Tot i que es pot admetre una progressiva permeabilitat en les relacions, també s'evidencia que relacionar-se amb les famílies no

sempre és una tasca fàcil ni satisfactòria. Aquesta insatisfacció manifesta fa que els professionals busquin elements de transformació i actuacions més enllà dels que realment puguin dur-se a terme en el seu context proper, cosa que genera un biaix entre els discursos i la realitat.

Les dades mostren que la caracterització de la realitat d'aquestes relacions és un aspecte important i divers, ja que ha estat la categoria d'anàlisi que més continguts ha generat, i també una de les que tingut major dispersió en la descripció. D'aquest fet s'infereix que hi ha una gran varietat de realitats relacionals entre centres educatius i famílies, que no són identificades com a comunes. Això es deu a la diversitat d'experiències professionals i a l'etnocentrisme que entra en joc a l'hora de definir-les.

Un element en què sí que hi ha una àmplia coincidència és la descripció dels tipus de relacions negatives entre les famílies i els centres. No passa el mateix quan es descriuen pràctiques satisfactòries o bones pràctiques. El malestar que la relació amb les famílies pot generar en els professionals emergeix de la necessitat d'acceptació de les diferents cultures educatives familiars, i la dificultat de fer-ho els porta a un malbaratament d'energies i recursos que sovint acaba cremant-los.

Si bé hi ha voluntat de trobar maneres de treballar conjuntament centres i famílies, hi ha alhora importants dificultats, sobretot vingudes d'idees preconcebudes, por cap al desconegut i judicis de valor. La permeabilitat dels centres d'educació Infantil és un tema que avui en dia genera debat a causa de la dificultat en el consens del que són pràctiques satisfactòries i insatisfactòries per als professionals.

Tot i que hi ha una certa dificultat a acceptar-ho, s'admeten com a trets millorables la problematització i la culpabilització d'algunes famílies i la vivència de l'accés de les famílies al centre com una situació d'invasivitat, tema que es considera que cal seguir debatent en els fòrums professionals. Per tant, fan falta espais on poder analitzar aquestes barreres, que cal prendre consciència que existeixen per poder-les superar en benefici de tota la comunitat. D'altra banda, apareix la necessitat de fer-se fort en el rol professional com a forma de protegir-se d'aquesta vivència d'invasivitat. Hi ha una dicotomia entre la satisfacció pels esforços fets per treballar plegats, però alhora una insatisfacció per no poder-ho fer de la manera esperada.

La descripció de les relacions entre centres i famílies que s'ha recollit a través de l'estudi es troba a mig camí entre el que els experts n'esperen i els continguts emergents, com ara que són relacions de gran complexitat i que cal considerar diversos nivells de relació (interpersonal, institucional i contextual) en el moment de desenvolupar-les.

L'exploració duta a terme també ha permès identificar una diferenciació clara entre les relacions de caràcter personal i les de caràcter institucional, ja que s'atorga un paper rellevant a les direccions dels centres que mediatitzen les relacions entre les mares, pares o tutors i els professionals de l'àmbit.

Hi ha una clara demanda de formació i desenvolupament professional per poder atendre millor les relacions amb les famílies, i alhora es demanen pautes o normes que guiïn la relació amb les famílies, ja que es considera que serien elements facilitadors, estabilitzadors i cohesionadors de les pràctiques professionals. Cal incorporar, doncs, la relació entre centres i famílies en els programes de formació, així com la necessitat o no de reglar o normativitzar les relacions entre els centres i les famílies en les agendes de debat professional.

Expectatives de les relacions

S'observen distàncies clares entre les pràctiques actuals i les que els professionals consideren que serien les desitjables, i hi ha una voluntat expressa de fer possible que els centres d'educació Infantil siguin cada vegada més un territori familiar, sobretot pel que fa a les relacions entre les persones que hi treballen i les que els freqüenten. S'apunta la necessitat de revisar els tipus de serveis que existeixen en l'actualitat, ja que majoritàriament es pensa exclusivament en l'escola bressol i el parvulari com a serveis d'atenció als infants de zero a sis anys i les seves famílies.

La relació entre els centres i les famílies es troba en una cruïlla determinada per l'estructuració i la normativització d'aquestes relacions i la necessitat d'horitzontalitat interpersonal, en què cadascú ocupi el seu lloc, amb unes relacions basades en l'escolta activa, dialògica i assertiva, i amb l'acompanyament i l'assessorament a les famílies com a objectiu.

El fet que els professionals vulguin seguir millorant aquest treball conjunt des d'un canvi de perspectiva podria plantejar un marc que suposaria incloure les famílies en àmbits de presa de decisions si es busqués una relació més horitzontal i simètrica. Tanmateix, s'especificava en el discurs dels informants la voluntat d'una "relació asimètrica en què s'ocupi el lloc propi", contraposada a les relacions més horitzontals.

Tot i que la permeabilitat de la relació entre els centres i les famílies no acaba de ser una fita que es pugui assolir fàcilment perquè l'excessiva formalització de les relacions que es dona avui en dia ho dificulta, es torna a repetir la demanda de pautes o normes que guiïn i facilitin la relació amb les famílies.

Les relacions entre centres educatius i famílies han de tendir cap a l'acompanyament, l'apoderament i el desenvolupament familiar, i requereixen que els seus professionals tinguin unes competències que ho facilitin. El tipus d'estratègies que millorin les relacions entre centres educatius i famílies és un tema per seguir debatent tant en els programes de formació com en els fòrums professionals i en els que apleguen pares i mares dels infants atesos.

Realitat de les actuacions professionals

L'actualitat de les relacions entre professionals i famílies es troba en un punt crític en què es debaten el discurs i la realitat, el que es voldria fer i el que es fa, la proximitat de l'escolta i l'acompliment de les normes internes i externes dels centres. També apareix aquest debat vinculat als diferents tipus de centres, que configuren també uns determinats tipus de relacions interpersonals segons els seus marcs organitzatiu i normatiu. En aquest sentit, se'n fa responsables a les famílies, ja que es considera que han de conèixer les característiques del centre al qual inscriuen els seus fills.

La descripció de la realitat de les actuacions professionals ha estat una de les categories d'anàlisi que més continguts ha generat, i també una de les que ha tingut una major dispersió en la descripció. Aquest fet va generar un ventall d'actuacions professionals tan ampli que es va considerar dissonant amb la realitat. Aquesta circumstància es va atribuir, tal com afirmaven els mateixos informants, a la gran variabilitat de les realitats dels centres, i al fet que en els discursos s'emfasitza allò que més es valora, tot i no ser el que més es fa.

Les evidències, els motius i els arguments que expliquen la situació actual de les actuacions professionals per facilitar les relacions amb les famílies són poc compartits i poc presents en les informacions recollides, però se n'assenyalen alguns que poden ser una mirada cap a la transformació que es desitja: els intents individuals d'alguns professionals per canviar les pràctiques i passar de la formació dels pares a l'acompanyament o l'establiment de ponts, espais i moments de diàleg.

Emergeix un altre cop un dilema present en gran part de la informació recollida a l'estudi: les relacions entre centres i famílies són beneficioses per diversos motius, però al mateix temps hi ha dificultats manifestes per fer-les possibles i gestionar-les. A través de l'estudi s'han pogut identificar tres grans grups d'estratègies d'actuació professional facilitadores de les relacions entre centres educatius i famílies: a) estratègies clàssiques: reunions, entrevistes, etc., b) estratègies minoritàries: negociació de demandes, documentació i argumentació de les actuacions professionals, etc., i c) estratègies en

transformació: processos de familiarització o creació d'espais per compartir.

Hi ha una relació molt important entre el desenvolupament personal i professional pel que fa a la qualitat de les relacions que poden establir-se entre professionals i famílies, fet que assenyala la importància de donar forma a l'adquisició d'aquest creixement personal. En la descripció de la realitat de les actuacions professionals, apareix una demanda de millora, que no està associada a una demanda de formació.

Expectatives de les actuacions professionals

La transformació que està vivint aquest àmbit competencial dels professionals de l'educació Infantil fa que s'estiguin construint i expandint nous ponts a través d'espais de trobada i diàleg entre professional i famílies. L'obertura, la col·laboració i la comprensió són els ingredients desitjats i promoguts. Es tracta de deixar de banda la concepció de la pràctica professional com una territori tancat dins d'una institució tancada, i fer que el centre esdevingui una comunitat on tothom té possibilitats de madurar, créixer i formar-se.

Aquesta millora en la comunicació suposa també espais de coneixença i relació de major proximitat i més significativa entre els uns i els altres, com també la utilització de la formació com a eina vehicular per poder incidir en les concepcions i les estratègies emprades. És important, doncs, que aquesta formació demandada se centri de manera prioritària en els processos de coneixement i gestió de les emocions que tenen lloc en aquestes relacions per tal d'optimitzar-les.

Els informants van coincidir que la majoria de vegades aquesta demanda de formació no té com a objectiu millorar la relació entre els centres educatius i les famílies, sinó disposar de recursos més pràctics (per exemple, per treballar amb els infants), i que no hi tenen una implicació personal tan elevada. Cal que la formació inicial i permanent per al treball amb famílies ajudi a augmentar la consciència que treballar amb la primera infància és treballar també amb els adults de referència dels infants.

Algunes altres estratègies proposades per millorar les relacions futures entre els professionals i les famílies són: l'ús de la reflexió sobre la pràctica en els processos formatius, l'acceptació de totes les realitats familiars, la creació d'espais de comunicació i millora mútua, el coneixement de les necessitats i els interessos de les famílies i el fet que cada adult (familiar o professional) ocupi el seu lloc en l'educació dels infants.

Components clau en la relació entre els centres educatius i les famílies

Els epítoms recollits mostren eixos centrals per guiar la relació amb les famílies sobre la base de la confiança i el respecte, en un estil relacional més horitzontal. Els altres trets definitoris inclouen aspectes relacionats amb les habilitats socials i les emocions. Aquesta evidència posa al davant, un altre cop, un nou repte per repensar les formacions i que esdevinguin models més vivencials.

La confiança, el respecte, l'amor, la comprensió mútua i l'empatia són els components bàsics de les relacions entre els professionals i les famílies. Altres components també destacables són: l'acceptació, l'escolta, el no-judici, la comunicació, el reconeixement, l'alegria, la cordialitat, la paciència i l'acompanyament.

L'estimació, l'amor i l'alegria són components discutits i discutibles en la fórmula que relaciona els professionals de l'educació Infantil i les famílies, i es contraposen a l'estima i la cordialitat.

Del fet que s'apunti la necessitat de no fer judicis sobre les famílies s'infereix el malestar que generen en els professionals, quan s'adonen de l'existència d'aquestes pràctiques, sovint inconscients o encobertes.

El no-judici, l'amor i l'alegria són tres components de les relacions dels professionals amb les famílies que cal seguir revisant i desenvolupant, ja que generen posicionaments divergents, interrogants i debat entre els professionals.

Resultats

La presentació dels resultats de la recerca s'estructura segons les set categories que emergeixen durant l'anàlisi:

- 01- Concepte de família
- 02- Tipologies de famílies
- 03- Realitat de les relacions
- 04- Expectatives de les relacions
- 05- Realitat de les actuacions professionals
- 06- Expectatives de les actuacions professionals
- 07- Components clau en la relació entre els centres educatius i les famílies

En cadascuna d'aquestes categories, primer es presenten breument i de manera axiològica els resultats obtinguts a partir dels codis que s'han generat, i després s'exposen les dades de primer ordre obtingudes amb les entrevistes a professionals, que són els mateixos resultats que es van passar en el grup focal d'experts.

A continuació s'enumeren els codis als quals es va donar major rellevància en les discussions de grups focals d'experts, i s'analitza la dispersió de codis del total de la categoria, és a dir, de les coincidències que hi va haver entre els participants.

Seguidament es detallen els resultats de l'anàlisi de les dades de segon ordre, obtingudes a partir del creuament de la informació de les entrevistes a professionals i la metanàlisi dels experts en el grup focal. Aquests resultats s'il·lustren amb citacions literals de les narratives dels participants.

Al final de cada categoria s'esmenten els codis apareguts com a noves dades de primer ordre en els grups focals, però que no van tenir prou pes per ser considerats en l'anàlisi de resultats.

Per veure amb detall la distribució de les freqüències obtingudes amb la recollida d'unitats de contingut dels diferents codis podeu consultar els annexos 4, 5 i 6. En aquest estudi s'utilitza el terme "categoria" per referir-se als trets fonamentals en els quals s'ha agrupat la informació buscada i obtinguda, per comprendre el fenomen estudiat. S'utilitza el terme "codi" quan es fa referència al sistema convencional construït a través de la informació obtinguda i que ha facilitat la relació dels continguts narratius amb la interpretació o explicació del fenomen estudiat dins de cadascuna de les categories. S'entén per "unitat de contingut" el fragment narratiu que aporta una informació específica i significativa sobre un dels codis o categories utilitzats.

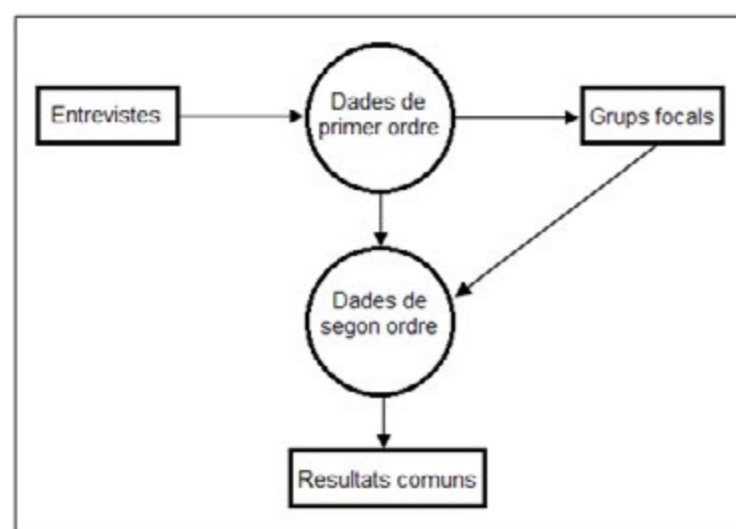
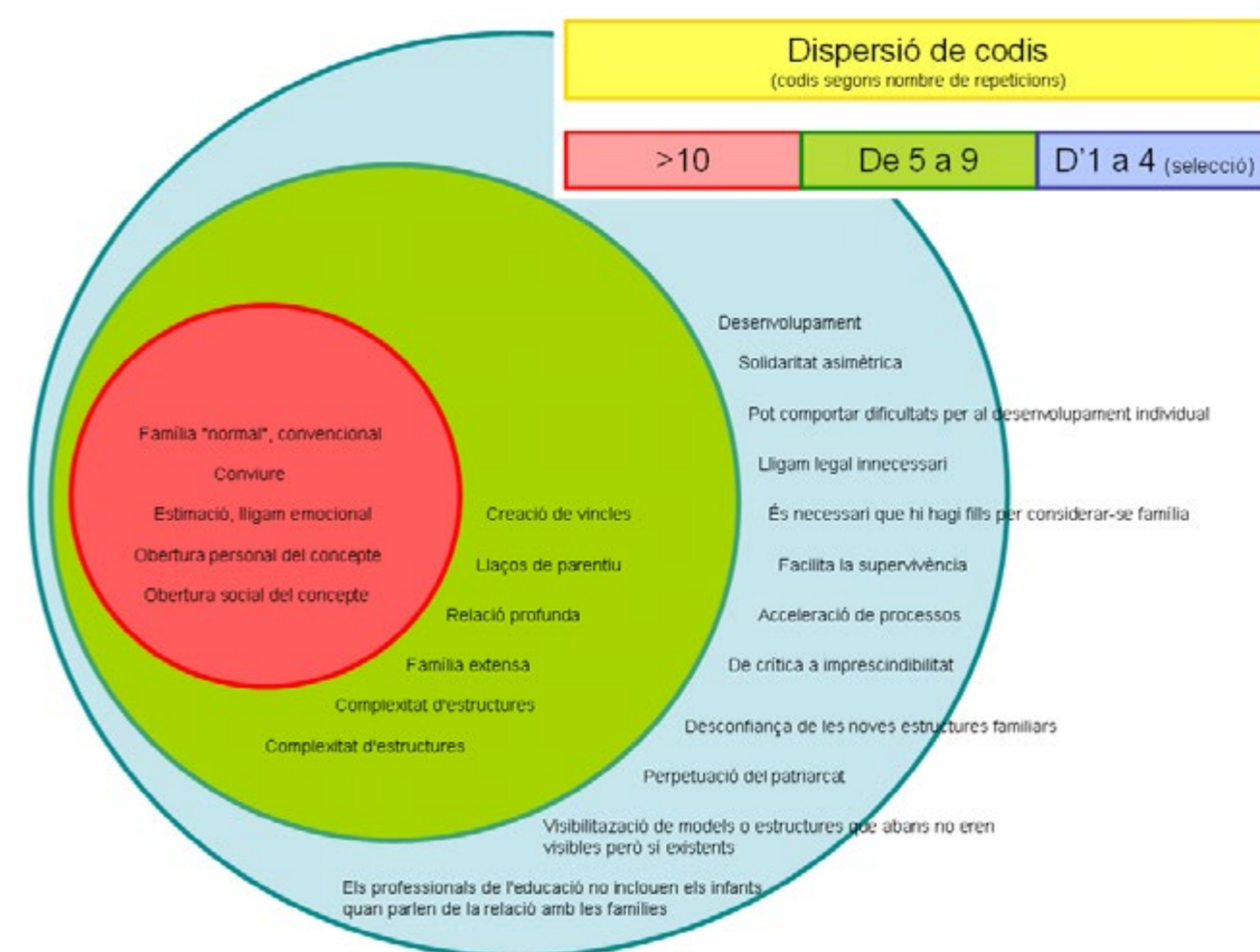

Figura 1. Procés d'obtenció de dades

Concepte de família

A partir de la pregunta «Què és per tu la família? Concepte, definició...» emergeix la categoria “**concepte de família**”, en la qual s'expressa l'imaginari que els professionals tenen de les famílies en funció de la seva experiència personal i laboral, i n'identifiquen els trets definitoris, així com els processos de transformació personal i social del concepte.

La informació que s'ha pogut extreure d'aquesta categoria a través de les **entrevistes a professionals** ha estat majoritàriament aspectes generals dèbilment definitoris del concepte de família. Destaca l'elevada presència d'aspectes provinents del concepte tradicional i estereotipat de la família, com també l'elevat nombre d'ítems relacionats amb el vincle i la identitat dins l'estructura familiar, que es consideren alhora elements d'enriquiment i dificultat en el procés de desenvolupament de l'individu. El concepte de família es relaciona amb aspectes de desenvolupament, però també amb la supervivència de l'individu. Són poc presents els ítems relacionats amb la presència i la veu dels infants. S'aprecia un reconeixement de la diversitat de les estructures familiars, però també una dificultat manifesta per tractar-les de manera naturalitzada. Els diferents codis identificats com a trets definitoris i de transformació personal i social del concepte de família són els que es recullen en el gràfic 1:

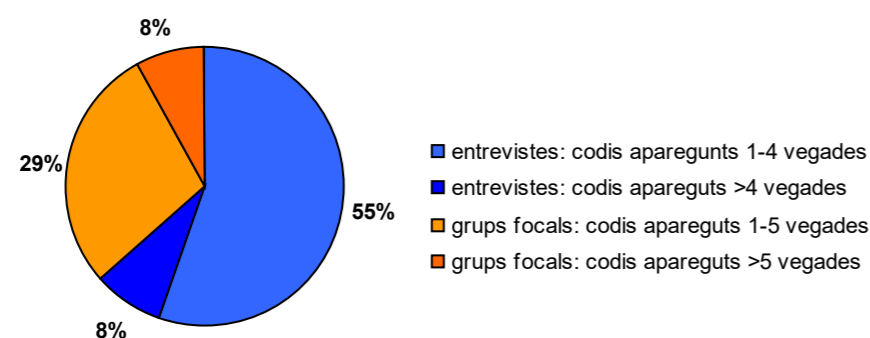
Gràfic 1. Codis generats en les entrevistes sobre el concepte de família

A través dels **grups focals d'experts**, els principals elements que s'han identificat com a trets definitoris i de transformació del concepte de família són els que es recullen en la taula 1:

Codis	Aparicions en la conversa	Unitats de contingut
Estimació, lligam emocional	10	27
Es necessari que hi hagi fills per considerar-se família	10	24
Obertura social del concepte	10	23
Família "normal", convencional	7	17
Complexitat d'estructures (personal)	7	16
Obertura personal del concepte	7	11
Creació de vincles	6	20
Els professionals de l'educació no inclouen els infants quan parlen de la relació amb les famílies	6	19
Convivència	6	18
Complexitat d'estructures (social)	6	17
Llaços de parentiu	6	16

Taula 1. Codis generats en els grups focals sobre el concepte de família

En les entrevistes a professionals la categoria "concepte de família" ha generat 86 codis diferents, i ha estat la que ha tingut major dispersió de codis, amb un 88,4% dels codis apareguts només entre 1 i 4 vegades, un 5,8% entre 5 i 9 vegades, i un 5,8% dels codis apareguts més de 10 vegades. En els grups focals d'experts el concepte de família ha generat 50 codis diferents (entre els quals 6 de nous no apareguts en les entrevistes), amb una dispersió considerable: el 78% dels codis han aparegut només entre 1 i 5 vegades. Aquesta dispersió dels codis al voltant del concepte de família es pot apreciar en el gràfic 2:

Gràfic 2. Dispersió de codis generats sobre el concepte de família

En major o menor mesura tots els elements apareguts en la categoria del concepte de família eren **pressupòsits esperats** per part del grup de professionals experts. Destaquen dins d'aquesta categoria els aspectes de "transformació personal i social" del concepte. Només "els professionals de l'educació no inclouen els infants quan parlen

de la relació amb les famílies" va ser inesperat per tothom, i va generar sorpresa i incredulitat (narrativa 1, N1). També van generar sorpresa codis com "creació de vincles"; "família 'normal', convencional" i "complexitat d'estructures (personal)" (N2).

N1: *Pero eso quiere decir que cuando lo definíamos también hablábamos solo del padre y de la madre? Eso me cuesta creerlo. O sea, en el sentido de la relación con la familia si, des de la escuela; pero que cuando definiéramos nos refiriéramos solo al padre y a la madre, eso si que... (grup focal1, paràgraf 54)*

N2: *[Parlant de la complexitat d'estructures] Per pròpia experiència, no? veig que és complex i em va generar moviments... jo en aquest moment disfruto d'una família reconstituïda, per dir-ne d'alguna manera... un element bastant nou, culturalment. [...] Quan t'hi fiques i comences a analitzar i et sorprèn quan veus que el tema és més complex del què tu creus, i realment ho he viscut, no? (grup focal1, paràgraf 66)*

A mi el què em sobta així d'entrada... que hagi sortit la idea de pare, mare, fill. Potser és per degeneració professional, quan parles de famílies que dones... per això que dèiem, per tradició cultural. (grup focal1, paràgraf 160)

Els codis en els quals es va mostrar més **acord/acceptació** com a elements que els professionals utilitzen per definir el concepte de família van ser els referits als aspectes de transformació personal i social del concepte (obertura i complexitat) (N3), seguits d'"estimació, lligam emocional", "llaços de parentiu", "és necessari que hi hagi fills per considerar-se família", i "creació de vincles" (N4). Els elements que més **desacord/negació** van generar van ser la idea de "família 'normal'/convencional", i el fet de "convivir" (N5). La majoria de qüestions van generar alguna intervenció de **debat**, de les quals destaca "és necessari que hi hagi fills per considerar-se família" com l'element amb més intervencions, i algunes d'explícit desacord. Aquest aspecte va ser dels que més **incoherències i discrepàncies** va generar en el discurs dels experts participants al grup focal (N6).

N3: *Si ens remuntem als nostres inicis, que és quan ens vam conformar com a humans, vivíem en tribus. Vivíem en tribus de 80 a 120 individus, diuen, que estàvem d'un a l'altre a 100 o 120 kilòmetres de distància; llavors aquestes tribus no hi havia pares i mares, tiets i tietes, sinó que allà tothom tenia les mateixes relacions de parentesc. D'aquí la societat va anar augmentant i la tribu es va anar empentint, a mida que els grups humans es feien més grans, i llavors ja es parlava de clan. Llavors en el clan ja pesaven més les relacions de parentesc; o sanguínies, no?*

però tampoc hi havia únicament vincles, a vegades hi havia interessos, interessos del clan. Després la societat creix encara més i a partir de fa 2.000 anys, ja a l'època romana parlem de... bueno, passat l'època romana parlem de família extensa, fins fa 40 anys o fins fa 30 anys. Amb la família extensa bàsicament ja tornem a trobar-nos el parentiu i els vincles. (grup focal 1, paràgraf 108)

Una nena que deia que tenia dos pares, perquè a casa seva convivia dos pares; el pare seu i el pare d'una companya, i a tots dos els deia pare; i tu li deies "però bueno, què?", i ella no et sabia identificar el lligam... veies que el lligam que tenia, que era una cosa que em va sobtar molt i inclús amb la mare en vam estar parlant, i deia "no és que a casa ella, el tipus de relació que tenia, es relacionava igual amb l'un que amb l'altre" . (grup focal 1, paràgraf 126)

Però també hi ha... crec que també una obertura des d'un punt de vista més personal, del trobar-se amb possibilitats doncs de que les persones es puguin separar, es puguin divorciar... o sigui, i poden haver-hi unes situacions tant diferents, que marques que hi hagin com situacions diverses. També de que els nens, el què tu marcaves dels nens, doncs que ja tinguin experiència de viure en cases diferents quan estan amb el pare, quan estan amb la mare, situacions de separació per exemple, que és com molt, molt, molt corrent avui en dia; hi ha molts nens que ens trobem que estan en situacions en les que tenen que conviure unes hores, o uns dies, o depèn de com sigui la situació... amb el pare, amb la mare, també en espais diferents, conviure en espais diferents, potser amb germans diferents, amb famílies... ja no son els avis del pare i de la mare. (grup focal 1, paràgraf 168)

N4: Els nens em fan veure que la seva família la formen la gent amb la que té un lligam i un vincle afectiu, i amb la que conviu habitualment. Llavors, ara sí que tenim famílies extenses... havíem anat reduint la família, perquè ni els avis vivien a casa, eren pare, mare, fill, filla, i para de contar; i ara tornen a ser famílies extenses, famílies que conviuen juntes de tites, avis, pares. (grup focal 1, paràgraf 124)

Para mi lo definitorio son los hijos, aunque la relación... que pueden verse distintas, según se comparte piso o seas pareja... Para mi lo definitorio de ser familia es que haya criaturas, hijos adoptados, de uno de los dos en la familia reconstruida, pero que haya alguien que se esta criando, para decirlo así; para mi si que es definitorio. (grup focal 1, paràgraf 90)

N5: Claro que de alguna manera se puede considerar una relación familiar de dos personas que conviven, pero hoy en día, justamente, hay muchas relaciones de

personas que conviven y no son familia para nada. (grup focal 1, paràgraf 90)

Pensava que la part vermella: família "normal", convencional; conviure; estimació, lligam emocional... és potser el què... [...] El què se'ns ha vingut inculcat el que és... Realment la realitat és la part blava: solidaritat asimètrica, lligam legal innecessari, visibilització de models i estructures... La idea una mica del que ens podem trobar és la part blava, i la part vermella és el que... allò de tradició, del què... De l'estereotip que tenim, no? De un estereotip... i que ens fa que quan preguntem una cosa, com aquell que pregunta-resposta, contestem una resposta que no està... que la realitat és la part blava. (grup focal 1, paràgraf 168)

N6: - El parentesco lo da la familia, y el parentesco viene de los hijos; porque el marido con la mujer, si no lo legalizan la pareja... no son parientes. Son parientes cuando tienen criaturas, yo creo vaya... lo que hace el parentesco, que para mi es lo que define la familia... estos vínculos parentivos, pero sobre todo los de sangre. [...]

- Hi ha un compromís, i que d'aquell compromís i en aquest projecte i poden entrar els fills o no hi poden entrar els fills; per això no ho vinculo amb això [tenir fills]. (grup focal 1, paràgraf 94)

La idea de la família tradicional que potser fa, no sé, 50 anys, o la generació anterior, potser veia com molt més clar la família amb aquest concepte com més de nucli de criança, en el que evidentment havia d'haver-hi nens... (grup focal 1, paràgraf 134)

Va ser necessari argumentar la majoria de codis apareguts, especialment els referents als trets definitoris del concepte de família; i es feien **justificacions** en relació amb el context i a la experiència professional pròpia i en menor mesura a la experiència personal pròpia i a l'ús de les paraules (N7). Els codis "estimació, lligam emocional" i "és necessari que hi hagi fills per considerar-se família" van generar **interrogants** que no es van resoldre (N8).

N7: Per pròpia experiència, no? veig que és complex i em va generar moviments... jo en aquest moment disfruto d'una família reconstituïda, per dir-ne d'alguna manera... un element bastant nou, culturalment. I realment és que hi ha moltes emocions, molta gestió d'afectes, de sistemes, que són molt complexes. (grup focal 1, paràgraf 66)

A vegades ens quedem curts de llenguatge, en el cas d'un home i una dona, o de

dos persones, hi ha un terme que ens permet identificar-ho sense utilitzar el concepte "família", que és "parella". Per això ella diu "jo no entenc una família sense fills", i per això vosaltres enteneu que sí; clar perquè depèn del terme que utilitzis, no sé... (grup focal1, paràgraf 120)

Intentant respondre a la última pregunta que has formulat: perquè hi ha tanta diversitat?, també... coses que se m'acudeixen és que el llenguatge se'ns queda curt; és a dir que evolucionem i no trobem la terminologia adequada i hem de tirar de terminologia que té altres accepcions. (grup focal 1, paràgraf 176)

La societat més propera al temps actual, obsessionada un altre cop (a diferència de l'anterior franquista obsessionada pel domini i per intentar imposar un model de societat), obsessionada per l'igualitarisme aquest de l'home i la dona; doncs clar, no podíem dir pares quan ens referíem al pare i la mare, quedava malament... llavors hem utilitzat una terminologia que és la de família, i per això quan utilitzem el terme de família no incloem a l'infant. A més a més hi ha una altra raó, i és que precisament l'escola i els professionals, els mestres, han entès que l'escola són el què hi ha dintre de les quatre parets; i els pares no hi són dintre de les quatre parets... i es clar, i per tant... els pares, entesos... la família entesa com els adults, doncs no entren; o bé són dues coses diferents: el nen és propi i llavors m'hi tinc que relacionar a l'escola, el nen si que el veig dintre de l'escola; i els pares fora, i llavors no lligo pares i nens. Perquè els nens em pertanyen a mi, ho visc des d'aquesta visió més etnocentrista. Això podria explicar el tema, no? (grup focal1, paràgraf 182)

N8: Quan parles de família, de pare i mare i fill, perquè sembla que potser coincidírem que acceptem, s'accepten tot els altres models, o que hi ha altres models acceptables, o que els hem d'acceptar tots... Però que justament parlem d'això i també parlem dels lligams emocionals. Aquí ja gairebé dius... que xoca, perquè gairebé és contradictori i tot. Com ho lliguem tot això? (grup focal1, paràgraf 160)

Els aspectes de transformació personal i social del concepte van ser els únics que no van ser gens debatuts, tot i que es va mostrar **interès a poder desenvolupar** amb més profunditat els aspectes de transformació social del concepte. "Obertura social del concepte" va generar algunes **incoherències i discrepàncies** en el discurs. (N9)

N9: Jo crec que ens trobem amb una discussió que no sé si ens... si la podem solucionar, perquè hauríem d'acabar consensuant què és el què entenem cadascun de nosaltres per família (grup focal 1, paràgraf 98)

A mi no se'm fa estrany que hi hagi opinions tant diverses, perquè jo crec que aquest concepte [la família] com els altres han anat evolucionant amb el temps i es van adaptant a la realitat; i la realitat que estem vivint darrerament és que és molt canviant... (grup focal 1, paràgraf 108)

Circumstàncies socials de fenòmens migratoris que comentaves tu, no? que et trobes amb situacions molt diverses i que bueno, d'alguna manera això et fa que et plantegis realment si l'única via és aquesta tradicionals que tu coneixes o bé... al haver-hi aquestes persones tant properes, amb aquesta convivència... crec que també hi ha un toc de consciència que va cap a una transformació; no només hi ha aquets model, sinó que poden haver-hi altres models. (grup focal 1, paràgraf 136)

Sembla que potser coincidírem que acceptem, s'accepten tot els altres models, o que hi ha altres models acceptables, o que els hem d'acceptar tots... (grup focal 1, paràgraf 160)

Els participants van necessitar no identificar-se amb alguns dels trets definitoris del concepte de família i distanciar-se'n, com ara la idea de "família 'normal'/convencional", "estimació, lligam emocional" o "és necessari que hi hagi fills per considerar-se família" (N10).

N10:- Amb "és necessari que hi hagi fills per considerar-se família" no estàvem d'acord, vull dir que això també ho tinguem present... Crec que segur que no tothom... jo almenys, jo ho visc així, vull dir...

- Si, si, yo creo que sí. Yo lo creo así, creo que sí...

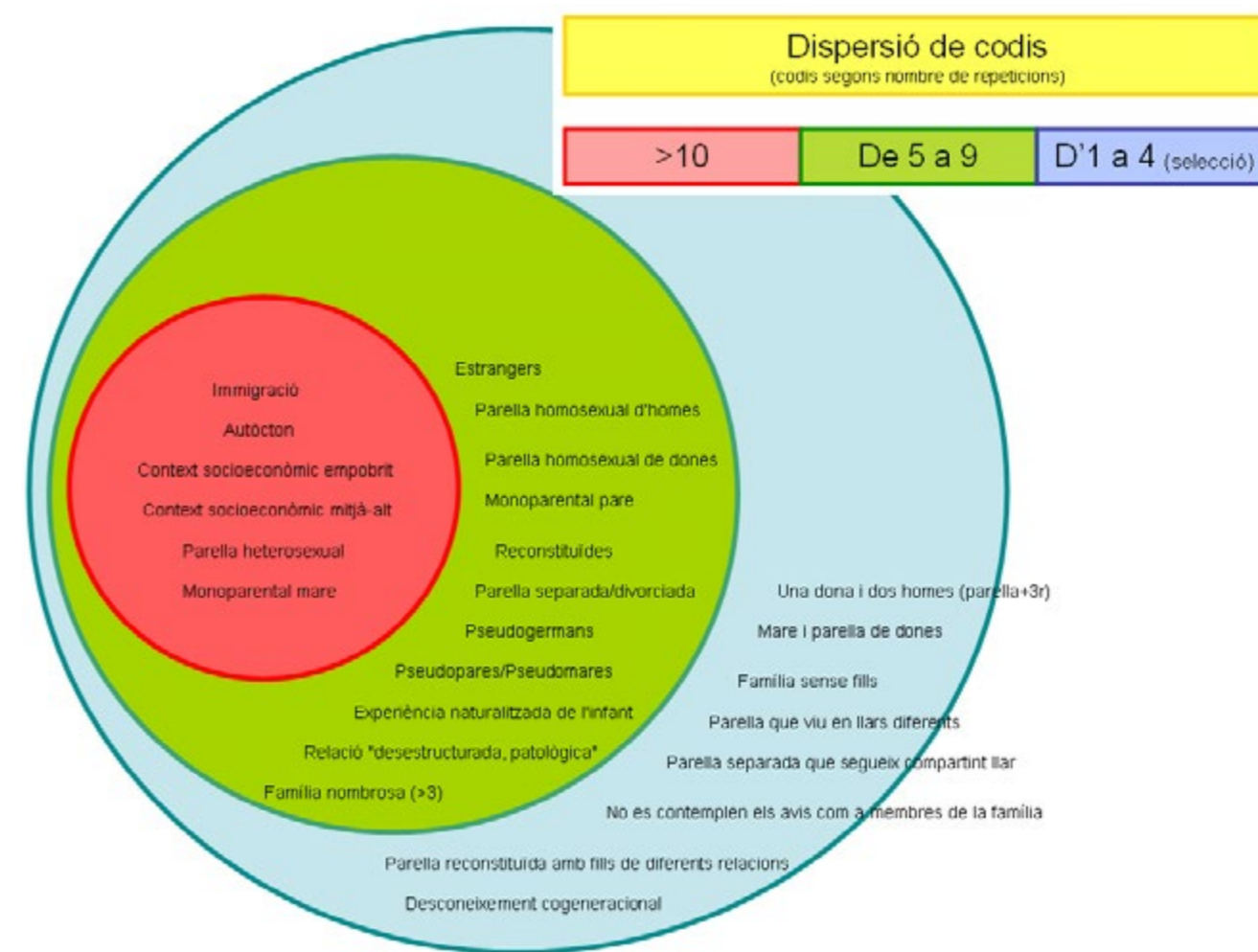
- Jo en canvi no ho crec. (grup focal 1, paràgraf 70)

Els sis codis que van aparèixer en el grup focal d'experts però no en les entrevistes a professionals van ser elements definitoris del concepte de família, com "família 'antiga'" (entesa com a família extensa, clan, tribu), "criança" (entenent que per ser família cal tenir fills que s'estan criant), i "projecte de vida compartit"; i elements definitoris de la transformació social del concepte com "no-perpetuació del patriarcat", "reduccionisme del concepte família" (es perd la família extensa), i "tradicionalitat". Cap d'aquests nous codis no va tenir prou pes per ser considerat en l'anàlisi de resultats més enllà de la seva menció.

Tipologies de famílies

A partir de la pregunta «Amb quin tipus de família tractes/has tractat professionalment en els últims tres anys?» emergeix la categoria “**tipologies de família**” amb la qual s’ha establert quina taxonomia de famílies estableixen els professionals en funció dels trets que s’atribueixen als sistemes i estructures familiars.

La informació que s’ha pogut extreure d’aquesta categoria a través de les **entrevistes a professionals** ha estat majoritàriament aspectes relacionats amb l’origen familiar, la relació entre adults, la relació entre infants, i la relació entre adults i infants, així com de forma tangencial aspectes sobre l’estil de criança i la mida de les famílies. De la informació extreta en aquesta categoria, es pot assenyalar que per establir l’origen de les famílies es fa bàsicament referència al seu estatus sociocultural, que s’estableix essencialment en funció del poder econòmic. Pel que fa als aspectes de relació entre adults es planteja una multivarietat de casuístiques familiars, de les quals destaquen (ordenades segons el pes en les entrevistes) la parella heterosexual, la família monoparental de mare, la parella homosexual i la parella truncada. Prenen també importància aspectes relacionats amb la ubicació física (llar) de la família, i la presència d’altres membres més enllà de la parella. Sobre la relació entre infants es destaca la necessitat de generar vincles fraternals. Pel que fa a la relació entre adults i infants, s’assenyala la diferència en la mirada i vivència d’infants i adults en les relacions familiars. Pel que respecta als aspectes relacionats amb l’estil de criança no hi ha coincidències evidents en les informacions recollides, i sobre la mida de la família destaca el concepte de família nombrosa. Els diferents codis recollits com a trets definitoris de les tipologies de família són els presentats en el gràfic 3:

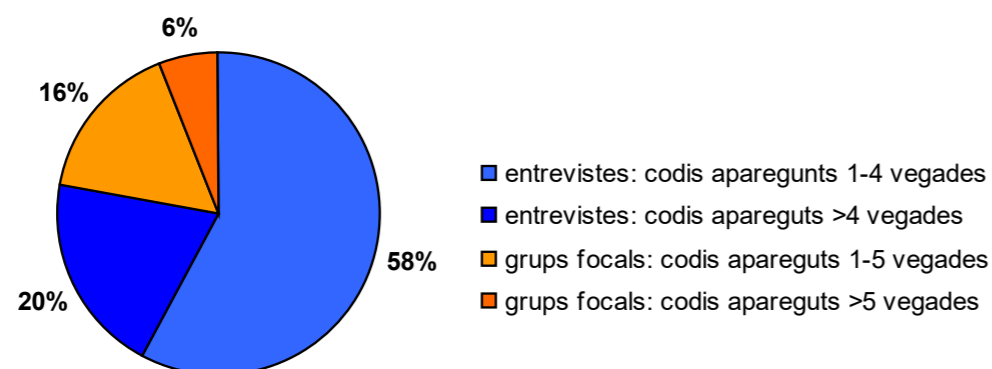
Gràfic 3. Codis generats en les entrevistes sobre les tipologies de família

Tot i aquesta varietat de codis i aspectes analitzats en les entrevistes a professionals, el **grup focal d'experts** es va centrar pràcticament de manera exclusiva en les categories referents a l'origen familiar. Tot el conjunt d'aspectes relacionals, de composicions familiars i d'estils de criança va tenir una presència mínima en el discurs (només un d'aquest codis va arribar a quatre aparicions en la conversa i vuit unitats de contingut; la resta van tenir una presència encara menor). En canvi, es va parlar extensament de la "utilització del tòpic i l'etiqueta" (codi aparegut en els grups focals però no en les entrevistes) quan es pretenia descriure els sistemes familiars. A través dels grups focals d'experts, els principals elements que s'han identificat com a trets definitoris de les tipologies de família són els recollits en la taula 2:

Codis	Aparicions en la conversa	Unitats de contingut
Utilització del tòpic i l'etiqueta	12	27
Immigració	10	25
Context socioeconòmic empobrit	7	14
Autòcton	6	12
Context socioeconòmic mitjà-alt	5	9

Taula 2. Codis generats en els grups focals sobre les tipologies de família

En les entrevistes a professionals, la categoria "tipologies de família" ha generat 66 codis diferents, i ha estat una de les categories amb major concentració de codis, amb un 74,2% dels codis apareguts només entre 1 i 4 vegades, un 16,7% entre 5 i 9 vegades, i un 9,1% dels codis apareguts més de deu vegades. En els grups focals d'experts, "tipologies de família" ha generat només 19 codis diferents (entre els quals 5 de nous no apareguts en les entrevistes), i la dispersió més baixa en els grups focals: el 73,7% dels codis han aparegut entre 1 i 5 vegades. Aquesta dispersió dels codis referents a tipologies de família es pot apreciar en el gràfic 4:

Taula 2. Codis generats en els grups focals sobre les tipologies de família

En els grups focals de professionals experts tots els codis apareguts al voltant de les tipologies de família, excepte "utilització del tòpic i l'etiqueta" que era nou, van generar **sorpresa**. Així mateix, va provocar **incredulitat** que els professionals utilitzessin la diferenciació entre "immigració-autòcton" per a la definició de les tipologies de família (N11).

N11: Però sobta, eh!? Ara quan ho llegeixes, jo m'he quedat sobtat que agaféssim com a referent alhora de parlar de famílies, i justament amb el què coincidim més: el fenomen més socioeconòmic. [...] Que amb el què coincidim més és amb el fenomen socioeconòmic ara em sorprèn, eh!? Perquè dius: Ostres! Vam parlar d'això quan vam contestar tipologies de família? Quan una família per ser immigrant o per ser del país... Potser haguéssim pogut parlar de rols de dintre la família, que potser sí que fan que siguin famílies diferents [...] D'això no se'n va parlar, no no; és que sobta molt, eh!? (grup focal 1, paràgraf 234)

Malgrat la sorpresa i la incredulitat, en general es va mostrar **acord/acceptació** en què que aquestes categories sí que són utilitzades pels professionals per definir les tipologies de família; i es **justificava** majoritàriament la seva presència en l'experiència professional pròpia i en el context (N12). Només el codi "immigració" es va justificar en la utilització de les paraules en el discurs, i l'aparició del codi "context socioeconòmic mig-alt" en la mostra de la recerca (N13). Únicament la díada de codis "immigració" i "autòcton" va generar **desacord/negació**, i "immigració" va provocar **necessitat de distanciament** (N14).

N12: Em cridava l'atenció que hi haguessin aquests trets culturals i econòmics; o sigui que es definís la família per aquests trets econòmics i culturals, però ara quan estic en això si que veig que és des d'aquest focus més escolar, perquè si que et trobes amb la problemàtica, no? A veure, que si la situació socioeconòmica... una família amb un nivell baix socioeconòmic, evidentment doncs des de l'escola tindrà unes determinades problemàtiques, o si són famílies immigrants doncs també a darrera d'això doncs tindrà unes dificultats o uns recursos... (grup focal 1, paràgraf 220)

Em dona una sensació que el què surt... aquestes primeres famílies de tipologia... o les característiques tenen... aquests trets de cultura o socioeconòmics, és per la preocupació, pel neguit, que creen des del professional; de dir bueno: la família normal, bueno, més o menys és la que no ens crearà aquí una dificultat o necessitem uns recursos extres. Però en canvi, aquests tipus de famílies suposo que són els primers que venen al cap, no? Immigració, nivells socioeconòmics bai-

xos... amb això em trobaré dificultats, i m'he de buscar recursos o... sí, d'alguna manera em posarà en situacions en què la meua feina a nivell de professional es veurà interferida per unes... per uns condicionants familiars. (grup focal 1, paràgraf 320)

N 13: Jo diria que això és com una primer definició. Jo també em quedo una altra vegada amb la terminologia, no? Que treballem i utilitzem molts termes, però quan parlem anem a buscar, anem a utilitzar una terminologia concreta i llavors doncs recorrem a això, una mica... doncs a la família immigrant, a la família de parella homosexual... [Al tòpic] Però potser, a lo millor, és per un poc recurs lingüístic, no? Jo he trobat a faltar lo de diferents estils educatius. [...] Clar; potser això seria com una primera classificació de dir: em trobo amb varietat, que vol dir això, això, això... però que en el fons el que està dins és diferents estils educatius, de fer de la família... (grup focal 1, paràgraf 251)

Per altra banda tampoc no es reflexen per enlloc nens que estan molt desatesos amb famílies socioculturalment amb un nivell molt alt; econòmicament... que a lo millor no veuen els pares en tota una setmana, no? I estan d'una banda a l'altra, d'una mà a l'altra, i en canvi aquí no està reflectit. Potser és que la gent entrevistada es molt... un col·lectiu molt igual, i no hi ha diferents... no ho sé... i en canvi no es reflecteix per enlloc... (grup focal 1, paràgraf 277)

N14: Potser haguéssim pogut parlar de rols de dintre la família, que potser sí que fan que siguin famílies diferents segons el país d'origen... (grup focal 1, paràgraf 239)

Quan dius immigrant o socioeconòmic baix no vol dir que una persona... quina diferència hi ha quan parlem de tipologia de família? El què passa que a nosaltres se'n n'ha anat la mirada cap a un altre lloc; diferent de quan parlàvem de concepte. (grup focal 1, paràgraf 386)

El grup de professionals experts va mostrar un lleuger **interès a desenvolupar** el sentit dels codis referits al "context socioeconòmic", que juntament amb "immigració" van ser els únics que van generar **debat** (N15). Només es van donar **incoherències/discrepàncies** en el discurs al voltant de la díada de codis "immigració" i "autòcton", que també van ser els únics que van **generar interrogants** que no es van resoldre (N16). Tots aquests codis presentats van ser **viscuts com a elements negatius** de definició de les tipologies de famílies (N17).

N15: No hi té res a veure que siguis d'aquí, d'allà... Potser sí en l'amplitud i l'extensió

de la família, tindrà a veure si som d'aquí o si som d'allà; perquè per exemple és el què deia abans: l'ètnia gitana és un clan, és un clan. No sé si d'aquí o no. Un clan, i a més a més que tot és una família, i no els toquis la família, i el sentit de família per ells és aquest potent que podríem dir d'anys enrere. (grup focal 1, paràgraf 277)

És normal que hi hagi dificultats, i que surti el nivell socioeconòmic, perquè una família que té problemes per subsistir, no li vagis a parlar gaire del seu fill com a escola, perquè els seus problemes són uns altres, i costa inclús, sabent que no treballen, que et vinguin a escola a seure amb tu, i a passar una estona amb tu, i a compartir una estona parlant del seu fill, perquè tenen altres incògnites. (grup focal 1, paràgraf 515)

A mi sí que també m'agradaria doncs dir... que saps que aquella família està en un barri empobrit... doncs amb una sèrie de situacions... [...] Però és aquest dia a dia: ve de la mare o del pare que venen a dintre de l'escola i et posen en unes situacions... de relació, no? Jo crec que és candent; per això té un pes. (grup focal 2, paràgraf 324)

N16: Jo torno al primer moment, que és la contradicció entre el que sortia majoritàriament en la primera: de lligams afectius, vincles, i tot això; amb el què surt majoritàriament en la segona. [...] I som les mateixes persones eh!? Sí, sí, sí... si diem vincles, lligams... quina diferència hi ha entre una família autòctona i una família immigrant perquè surti aquesta separació aquí? si al concepte de família anem a lligams, vincles, que és on coincidíem, quan parlem de tipologies perquè els separem d'aquesta manera si aquí no impliquen els lligams? Si justament els lligams potser son... no ho sé... ara no ho voldria dir, si més ni menys, eh? Però vull dir, no hi té res a veure que siguis d'aquí, d'allà... [...] Però quan fem aquesta separació, aquesta contradicció, no? Parlem de concepte: un concepte buscant les relacions, parlant de les relacions... i després... (grup focal 1, paràgraf 324)

Tu antes decías que qué tiene que ver el tipo social de la familia, o socioeconómico de la familia. Yo se que me referí a eso porqué: ¿con qué tipo de familias has trabajado? Yo he trabajado trece años en l'escola bressol de l'Autònoma, y he trabajado después otro montón de años en Parets, y para mi fue un choque: o sea, aquí es muy homogéneo el tipo de familias, era muy homogéneo, en una serie de cosas, y con una serie de conocimientos y... obligaban a un trato profesional muy distinto que cuando llegué a un pueblo en el que hay de todo en la escuela; y eso para mi era significativo cuando preguntaban con qué tipo de familias. Pues unas

muy homogéneas y de un determinado tipo, y otras súpervariadas; socioeconómicamente, sí. (grup focal 1, paràgraf 441)

N17: Jo em sembla que, buscant l'explicació, no? a totes aquestes respostes i aquestes consciències; jo el que torbo que sí que potser és lligat que més que buscar tipologies de família per les relacions que hi pugui haver entre la família, o els vincles que hi pugui haver a la família, el que vam anar és el que... no sé qui ho ha dit abans: amb el que tenim dificultats (1, paràgraf 515).

Per la seva banda, i destacant la incoherència de la resta del discurs, el codi que assenyalava la “utilització del tòpic i l'etiqueta” per definir les tipologies de famílies va tenir un elevat grau d'**acord/acceptació**, i va ser clarament el codi més viscut com a **negatiu** pel que fa a la definició de les tipologies de famílies (N18). Hi va haver **necessitat d'argumentar-lo**, i es va justificar majoritàriament en l'experiència professional pròpia i en la utilització de les paraules en el discurs (N19).

N18: Jo penso que és una reflexió que com a professionals ens hem de fer, de dir: quins estereotips que hi ha, no? Primer de tot ja etiquetem, posar etiquetes: una persona immigrant, una persona amb un nivell socioeconòmic baix... ja posem una etiqueta. [...] El que em sap més greu són aquests estereotips que hi ha, d'etiquetar, de posar l'etiqueta ràpidament, sense mirar... (grup focal 1, paràgraf 277).

Perquè és el més fàcil a l'hora de descriure; però clar, ara pensava, també haguéssim pogut dir: doncs mira, les famílies que... o els infants de l'escola viuen en famílies o pertanyen a famílies que... algunes són molt tolerants, d'altres no ho són, alguns són molt repressius... m'ho estic inventant ara. Clar, però això té un risc també. Jo crec que és més arriscat que no pas això (el que ja hi ha al mapa), perquè li estàs donant un valor... (grup focal 1, paràgraf 354).

N19: Crec que reflecteix el que ja heu dit: que davant d'aquesta situació en la qual ens trobàvem una miqueta com avaluats; no? Estàvem essent avaluats... doncs recorrem als estereotips, és a dir... el llenguatge se'ns queda limitat... (grup focal 1, paràgraf 285).

Yo creo que también va en función las respuestas y la coincidencia de las respuestas, quizá en aquellas cosas que nos suponen una dificultad en la práctica o nos impiden un... elaborar respuestas distintas según los casos, y por eso salen primero también una serie de cosas, que aparte de que son las más visibles,

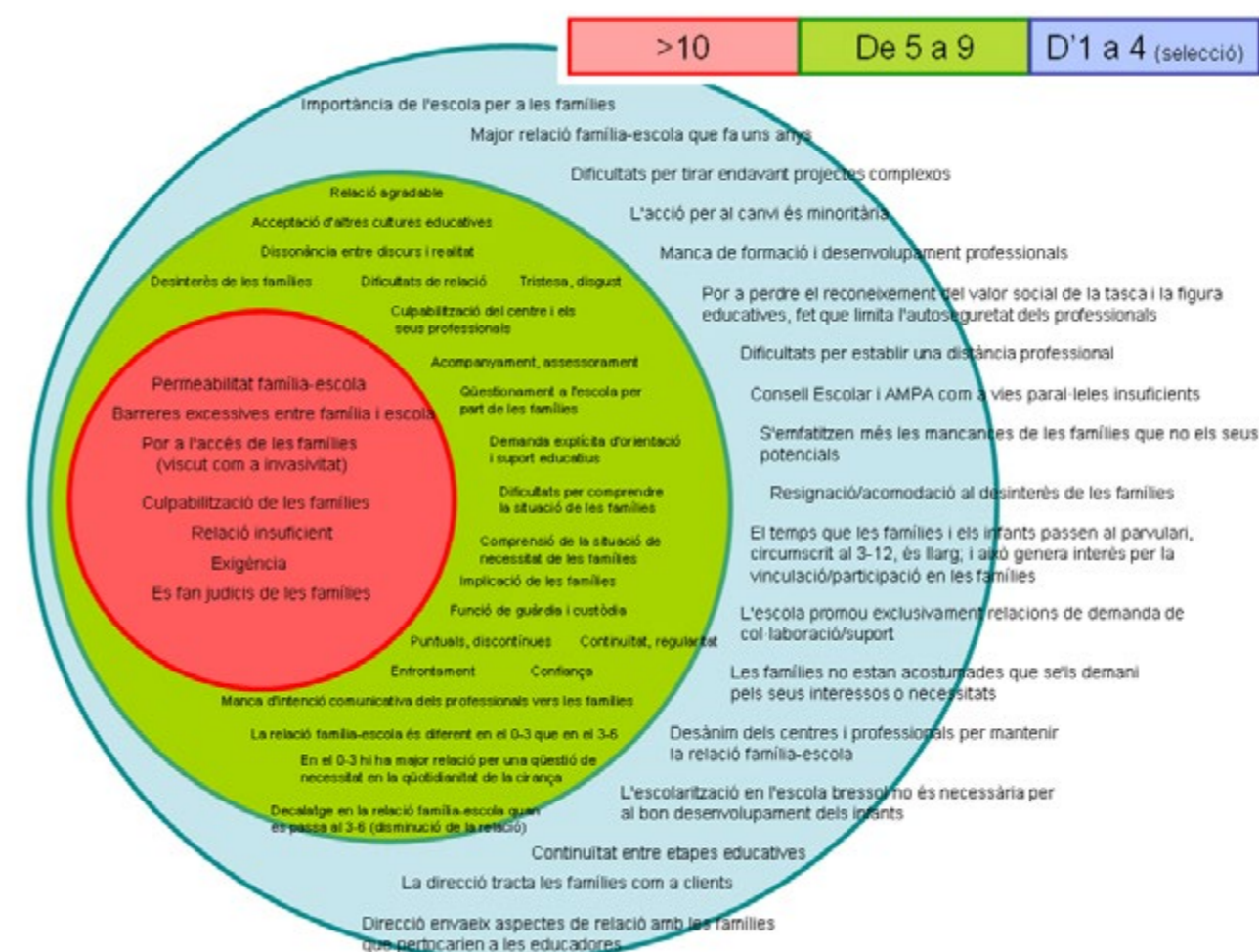
son las que quizás nos exigen un tipo de respuesta, y que otros aspectos van en segundo término, ¿no? Pero que los primeros son los que... nos preocupan, sí; los que nos dan una dificultad a... y a qué tipo de familia trabajas, aparte de lo normal, como quien dice, aquellas que me dan... (grup focal 1, paràgraf 289).

Els cinc codis que van aparèixer en la discussió de grup d'experts però no en les entrevistes a professionals van ser l'element definitori de les relacions entre adults i infants “rols familiars”, l'element definitori dels estils de cria “perpetuació del patriarcat” i els elements generals de la definició de les tipologies de famílies “utilització del tòpic i l'etiqueta”, “edat dels fills”, i “la família ideal”. Només “utilització del tòpic i l'etiqueta” va tenir prou pes per ser considerat en l'anàlisi de resultats més enllà de la seva menció.

Realitat de les relacions

A partir de la pregunta «Com són actualment les relacions amb les famílies?» emergeix la categoria “**realitat de les relacions**”, a través de la qual s’han pogut identificar les característiques del tracte i la vinculació entre la família i el centre educatiu. Dins d’aquesta categoria s’han diferenciat característiques de la relació d’àmbit personal i institucional, i s’ha posat també l’accent en aspectes de transformació, satisfacció i insatisfacció dels professionals respecte a aquesta relació.

A través de la informació recollida en les **entrevistes a professionals** s’ha pogut constatar que les relacions entre la família i els professionals del centre educatiu es caracteritzen sobretot per la necessitat d’una confiança mútua en les situacions d’acompanyament. D’altra banda, però, s’assenyalen fortes dinàmiques d’exigència i judici dels professionals vers les famílies i viceversa. Es fa èmfasi també en la regularitat en el temps d’aquestes relacions (puntualitat/discontinuitat), i en la diferència de les relacions entre la família i el centre educatiu al llarg de les diferents etapes educatives. Des del punt de vista institucional s’assenyala el tracte de la direcció amb les famílies. Igual que s’ha detectat en la categoria “concepte de família”, si bé hi ha una progressiva acceptació discursiva de la diversitat de les estructures familiars i cultures educatives, hi segueix havent encara una dificultat manifesta per poder-la tractar de manera naturalitzada. Es planteja com a satisfactori un suposat augment de la permeabilitat entre la família i el centre educatiu, tot i que en la categoria següent (“expectatives de les relacions”) apareix com a element a millorar. Quant a la insatisfacció en aquesta relació, apareixen ítems lligats a aspectes de por i culpabilitat, cosa que fa plantejar-se «de qui són aquesta por i aquesta culpa?». Els diferents codis emergits com a trets definitoris de la realitat de les relacions són els que es recullen en el gràfic 5:

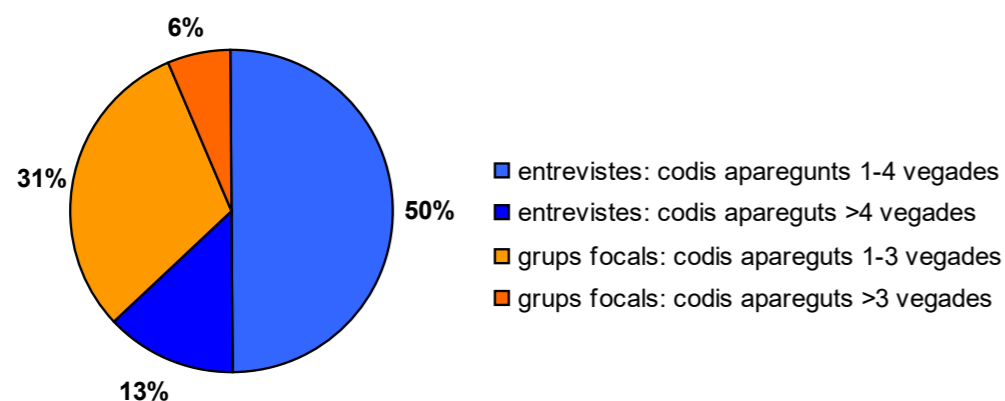
Gràfic 5. Codis generats en les entrevistes sobre la realitat de les relacions.

A través dels **grups focals d'experts**, els principals elements que s'han identificat com a trets definitoris de la realitat de les relacions han estat vinculats a aspectes de caracterització (la majoria dels codis han aparegut en grups focals però no en les entrevistes) i aspectes d'insatisfacció amb aquestes relacions, seguits per elements de transformació i actuacions institucionals. Són els recollits en la taula 3:

Codis	Aparicions en la conversa	Unitats de contingut
Por a l'accés de les famílies (viscut com a invasivitat)	13	41
Dificultats o manca de relació/o comunicació	10	31
Es fan judicis de les famílies	9	22
Voluntat i acció de canvi	9	18
Culpabilització/problematització de les famílies (element de caracterització)	7	19
Culpabilització de les famílies (element d'insatisfacció)	7	16
Manca de formació i desenvolupament professionals	6	20
Dificultats per acceptar altres cultures educatives	6	20
Permeabilitat entre les famílies i els centres educatius	6	19
Barreres excessives entre les famílies i els centres educatius	6	10
Dissonància entre discurs i realitat	5	15
Relació insuficient	5	7
Es considera la relació interpersonal, però s'obvien la institució i el context	4	20
Relació entre les famílies i els centres educatius poc pautaada o normativitzada	4	18
Complexitat	3	15

Taula 3. Codis generats en els grups focals sobre la realitat de les relacions

En les entrevistes a professionals, la categoria “realitat de les relacions” ha generat fins a 140 codis diferents, que és gairebé el doble de la mitjana dels codis que s'han generat en les altres categories. Aquesta categoria ha tingut un 79,3% dels codis apareguts només entre 1 i 4 vegades, un 15,7% entre 5 i 9 vegades, i un 5% més de deu vegades. En els grups focals d'experts, “realitat de les relacions” ha generat 83 codis diferents (entre els quals 36 de nous no apareguts en les entrevistes), i el 81,9% dels codis han aparegut només entre 1 i 3 vegades. Aquesta dispersió dels codis definitoris de la realitat de les relacions entre el centre educatiu i les famílies es pot apreciar en el gràfic 6:

Taula 2. Codis generats en els grups focals sobre les tipologies de família

Pel que fa als trets de caracterització de la realitat de les relacions entre els centres educatius i les famílies, la meitat va ser **pressupòsits esperats** (“es fan judicis de les famílies”, “dificultats per acceptar altres cultures educatives” i “por a l'accés de les famílies (viscut com a invasivitat)”) (N20), i l'altra meitat va generar **sorpresa** (“complexitat”, “culpabilització/problematització de les famílies” i “es considera la relació interpersonal, però s'obvien la institució i el context”) (N21), tot i que cap d'aquests no va generar incredulitat. D'aquests sis codis de caracterització de la realitat de les relacions, només “complexitat” i “es fan judicis de les famílies” havien aparegut en les entrevistes; la resta dels codis van ser generats pel grup d'experts.

N20: *Que hagi sortit “por a l'accés de les famílies viscut (com a invasivitat)” a mi no em sorprèn, eh? [no] [no] Perquè és un neguit que encara hi és; que hi ha una voluntat i s'han fet canvis, però encara ha d'haver-hi aquest replantejament en el dia a dia, de no dir “mira aquesta família ha demanat, o aquest...” Que has d'anar valorant... (grup focal 2, paràgraf 15).*

Jo el que veig és que el que surt reflectit d'aquí és el que dèiem al començament: la dificultat és nostra. Vull dir, la família delega fins al punt que nosaltres potser no sabem comunicar-li el que li estem demanant; i d'aquí és aquesta manca de comunicació, i d'acceptació de les famílies que hi ha a l'escola. Tothom voldríem unes famílies... que no és la realitat que ens trobem. Llavors com que no hi ha aquesta acceptació, fa que trobem aquelles barreres; però fins que no acceptis la família, no podrà entrar a l'escola. Llavor surt aquella altra cosa no? (grup focal 2, paràgraf 118).

N21: *Perquè les relacions estan molt vinculades a les relacions personals, a la relació de les persones, i no... és que... és curiós que el context de relació amb els altres no ens ha... bé, és que ni se t'acudeix, no? és curiós... ara dius: ostres! [...] Sí, però quan et pregunten dintre del que tu t'imagines com hauria de ser la relació família-escola... clar, estàs dient com hauria de ser la relació família-escola, no, no... Acotes la mirada. [...] El dia a dia, la relació que tu tens allà, el que... (grup focal 2, paràgraf 310).*

El que passa que sempre sorprèn, tal com diu ella, que “què fan”, no?; tu t'imagines, o dius: si realment surt aquesta majoria, contrasta amb el que realment passa. O sigui que la idea... o sigui que jo... a veure si sóc capaç de dir el que estava pensant, que m'ha vingut així... que en aquest àmbit crec que hi ha una tendència a dir: a veure, estem fent això, considerem que això seria ideal, i estem fent mínims, o s'estan fent mínims (grup focal 3, paràgraf 49).

Hi va haver acord/acceptació de tots aquests codis com a elements que caracteritzen la realitat de les relacions entre els centres educatius i les famílies (N22), i només es va negar lleument “es fan judicis de les famílies” i “dificultats per acceptar altres cultures educatives”. Aquest darrer codi va generar també una petita necessitat de distanciament (N23).

N22: Hi ha la part cultural, de diferències culturals, que potser són les que a dintre nostre, a dintre de la nostra manera de ser, costa més potser acceptar certes dinàmiques; vull dir que veus per exemple que en determinades cultures torna a haver-hi una relació masculista en l'àmbit de la família, pare, mare, fill; que això a tu et supera quan veus que al seu fill el renyen perquè no volen que jugui a nines. Tu vols entrar-hi, però no saps com entrar-hi, perquè si t'hi discuteixes això va en perjudici del nen... Aviam com entres... Vull dir, tens tota aquesta... i suposo que sí, que com que això ho portem aquí dintre, no? (grup focal 1, paràgraf 517).

Les mateixes educadores viuen moltes vegades, malgrat que es plantegin de manera teòrica que han de fer tot un treball d'acceptar la família... quan es troben la criatura allà amb les dificultats que tens en el dia a dia, se'ls hi escapa aquest judici... sense voler; i llavors es fa difícil... (grup focal 2, paràgraf 30).

Si mirem a la realitat, a les escoles amb què tenim contacte i tot això, veus que moltes vegades quan obrim les portes, ja la manera de fer seure el primer dia els pares, ja el que s'està fent és una barrera. Depèn de com obrim les portes nosaltres; i a moltes escoles encara no s'obren les portes d'aquesta manera perquè fa por que potser ens vegin el que hi ha a dins, o que ens envaeixin (grup focal 2, paràgraf 165).

N23: Costa més potser acceptar certes dinàmiques; vull dir que veus per exemple que en determinades cultures [...] Però potser ara així, mirat amb tranquil·lilitat, és el que dius tu, i en grup, segurament diríem una altra... (grup focal 1, paràgraf 517).

D'alguna manera sí que et veuen un rol d'expert, i això és com un pes important en el que sí que partim d'on estàs, no? D'on veus aquella família, potser sí que pots anar donant-li algun element, perquè millori, perquè canviï si és que han de canviar, o no... (grup focal 2, paràgraf 140).

Així mateix, tots aquests codis –tret de “culpabilització/problematització de les famílies”, cosa sorprenent– van ser majoritàriament **viscuts com a negatius** (N24). Destaca

l'ambivalència que es va donar en relació amb “por a l'accés de les famílies (viscut com a invasivitat)”, que va ser viscut tant positivament com negativament (N25).

N24: Em sembla que hi ha una dificultat com molt intrínseca, perquè precisament és un sector del nivell educatiu en el qual aquesta relació d'alguna manera s'imposa, no? Perquè són nens molt petits... vull dir, quan els nens són més grans és diferent i és un altre tipus de naturalesa. Llavors aquí han sortit com moltes paraules com de por, com de confiança, desconfiança, i a mi em fa pensar en moltes emocions que es juguen i que no són conegudes, no? (grup focal 2, paràgraf 38).

Per què una escola ha de criticar, doncs no sé, que el nen els caps de setmana vagi a fer el vermut i mengi olives i calamarsos, no sé, per dir alguna cosa, no? (grup focal 2, paràgraf 73).

Jo crec que aquesta idealització hi és present encara que a la realitat vegis famílies molt diferents, però sempre s'està pensant en el que hauria de ser. [Ara! “Això hauria de”.] Totes les famílies que tens les compares amb el que voldries que fossin, o creus que haurien de ser, o que pedagògicament seria interessant que fessin; però que no són, no? i llavors això jo crec que impedeix que parteixis d'aquesta base del que hi ha per treballar a partir del que hi ha, i a partir d'aquí a veure si pots fer una tasca conjunta, o pots donar-li algun element... (grup focal 2, paràgraf 140).

N25: Hi ha demandes de l'escola a la família: o que porti els pitets marcats, o que porti castanyes, o que porti no sé què... i la família també demana de vegades. Llavors aquí la dificultat jo trobo, és que amb el temps els professionals hem anat una mica pensant com... com aquesta demanda, aquestes expectatives que es van enllaçant, i que a vegades agafen el terreny de la família... Pot ser que la família sense adonar-se'n agafi el terreny de l'escola, i que l'escola sense adonar-se'n agafi el terreny de la família. (grup focal 2, paràgraf 73).

- Al final el qui decideix és el professional.

- A veure, no està descabellat, com si diguéssim, perquè al final algú ha de prendre la decisió final, i com que hi ha tants caps tants barrets...

- [...] Gent que he conegut que ha començat aquest projecte de dir: l'escola la farem tothom, i aquest punt de vista professional que és normal, que és diferent, i que en certa manera hi ha un moment que el professional diu: bueno, un moment, jo aquí vull tenir una certa autoritat, no? i també és comprensible (grup focal 2, paràgraf 233).

Aquí hi ha una cosa de rols; vull dir que les famílies estiguin a l'escola, no vol dir que tots hi juguem el mateix paper. [...] Sí que potser ara hi ha punt de trobada, de coincidència d'allò... però hi ha coses que sí i hi ha coses que no. Jo no sé fins a quin punt em deixaria que un pare o una mare, o una família, el que fos, entrés a dir-me el que jo he de fer o no he de fer (grup focal 2, paràgraf 250).

Tots els codis referents a la caracterització de la realitat de les relacions entre els centres educatius i les famílies van generar **debat**, i els professionals del grup d'experts van mostrar **interès a desenvolupar-ne** el contingut, excepte del codi “es fan judicis de les famílies” (N26).

N26: Si visualitzem, perquè surt no?, que hi ha una dificultat en alguns aspectes, és pel que han dit una mica... crec que ho has dit tu, Luisa, i que ho ha dit més gent; és perquè en el fons la societat i nosaltres mateixos com a professionals ens sentim l'escola com un territori propi, com la nostra propietat, la nostra finca, i fem la concessió a les famílies perquè hi entrin, a dintre. Això és molt més evident en etapes superiors que en el 0-3, perquè en el 0-3 ens ho sentim una miqueta més compartit, no? (grup focal 2, paràgraf 175).

Jo això no ho contaria, a veure... amb les capacitats, les possibilitats d'acció concreta i real, i les impotències? Perquè a nivell de relació personal, d'un mateix amb les famílies tens possibilitats; amb el teu equip tens algunes possibilitats, amb la institució ja la cosa disminueix, perquè ja no depèn de tu, ni depèn del teu equip, sinó que depèn del titular, de... i clar, amb el context ja et sents totalment impotent, ja ni t'ho plantejes (grup focal 2, paràgraf 348).

Hi ha famílies que quan vénen tenen un concepte d'escola que ja els hi està bé el que els estem donant, que no necessiten ficar-s'hi més, que ja és suficient; i amb això... d'aquests que no necessiten ficar-hi més als que per la seva cultura, perquè ara estan en un moment que és gent jove, que té ganes de compartir, de ficar-s'hi... fins i tot s'està qüestionant si l'escola sí o no?... D'aquí a aquí hi ha un ventall que ho fa molt complicat. Això des d'aquesta vessant; si a més a més et poses des de la vessant del professional, que cadascú té també el seu concepte del que ha de donar i del com han de ser les famílies, ui quin estil de criança i... aquí es fa un batibull que crec que pot donar pistes a aquesta complexitat (grup focal 3, paràgraf 144).

Els codis “Es fan judicis de les famílies”, “dificultats per acceptar altres cultures educatives”, “por a l'accés de les famílies (viscut com a invasivitat)”, i “es considera la relació

interpersonal, però s'obvien la institució i el context” van generar la **necessitat d'argumentar-los**, i es feien **justificacions** centrades especialment en la pròpia experiència professional i relacionada amb el context; i en menor mesura en la utilització de les paraules i el discurs (N27). Hi va haver **incoherències/discrepàncies** en les argumentacions relatives a “es fan judicis de les famílies”, “por a l'accés de les famílies (viscut com a invasivitat)”, i “dificultats per acceptar altres cultures educatives” (N28).

N27: També haguéssim pogut dir: doncs, mira, les famílies que... o els infants de l'escola viuen en famílies o pertanyen a famílies que... algunes són molt tolerants, d'altres no ho són, alguns són molt repressius... (grup focal 1, paràgraf 358).

El tema aquest que fem judicis a les famílies, i on és la culpa, no? Que la culpa... de qui és la culpa? Crec que també és una reacció de, com has dit tu, que sempre vas passant la culpa a un altre, no? Recorda la pel·lícula del Gran Dictador, que al final queda en Charles Chaplin que no té ningú a darrere per passar-li el testimoni, no? Bé, jo crec que jutgem a les famílies perquè és una manera també de treure'ns una mica la culpa (grup focal 2, paràgraf 179).

En el fons quan parlem de relació família-escola estem parlant de relacions humanes, i no és tant d'institució, sinó com de persona a persona. Llavors, a més a més de jugar-hi el que pugui pensar la institució, hi entra en joc la manera de ser de cada mestre, la manera d'entendre de cada mestre, i la manera d'establir vincles i lligams de cada mestre; i aquí sí que és tan complex entrar-hi, perquè és un món tan divers, que... [Por más que haya pautas] [Sí] Per molt que hi hagi pautes institucionals, la teva manera de ser, d'entendre-ho, o que portes arrelat a dintre... Pesa molt (grup focal 3, paràgraf 146).

N28: Hi ha diferències culturals [...] Tu vols entrar-hi, però no saps com entrar-hi, perquè si t'hi discuteixes això va en perjudici del nen... (grup focal 1, paràgraf 517).

- La idealització sí que existeix en aquest sentit de comparar les famílies amb un ideal, però crec també existeix per part de les famílies, que et veuen com a professional.

- Has dit que ens veuen com a professionals, a vegades, no sempre; no sempre des del principi ens veuen com a professionals que podem jutjar, la gent del 0-3 (grup focal 2, paràgraf 140).

Ha d'haver-hi una obertura, el que passa que... jo crec que és aquesta fase següent que és aquest punt en el que estem, que ens resulta difícil entendre quina és la participació de les famílies (grup focal 2, paràgraf 280).

El codi “relació família-centre educatiu poc pautaada o normativitzada,” que feia referència a l'àmbit institucional de la relació, també va ser creat, igual que la majoria dels anteriors, pel grup d'experts participants en la discussió de grup. En relació amb aquest codi, hi va haver un total **acord/acceptació**, i es va considerar **negatiu** (N29). Hi va haver **interès a desenvolupar** aquest codi i una mica de **debat**, es va **justificar** la seva presència tant en la pròpia experiència professional com en el context, i es va donar alguna **incoherència/discrepància** en el discurs (N30).

N29: A lo millor comences una escola nova, un nou projecte i dius “aquesta és l'escola de tots i tal” i fas una obertura i de cop t'espantes amb les respostes o propostes i pim-pim, vas tancant; i llavors, clar... Has de tenir la previsió prèvia del que és assumible per l'escola [...] Com nosaltres hem de tenir un esquema clar (grup focal 2, paràgraf 280).

Falta un lideratge institucional de l'Administració educativa, és a dir: perquè allà on ens hem sentit segurs, com veiem al primer gràfic d'aquests, era; i on hi ha hagut més comentaris coincidents; eren: reunions i entrevistes de seguiment, que és el que està pautaat i normativizat (grup focal 3, paràgraf 225).

N30: Jo crec que el gran problema de relació família-escola... Jo vinc d'un tipus d'escola que s'està canviant, i que no està definit el que volem; que no el coneixem. Potser el coneixem alguns; hem començat a veure com hauria de ser, però les famílies això no ho saben, a les famílies ningú els hi ha explicat... Ells vénen d'una escola on ells eren alumnes i les seves famílies és quedaven a la porta... i aquí hi ha un procés de canvi. Tant els pares com els mestres hem de tenir clar, i han de saber què és l'escola, i això no ho explica ningú. [...] Potser aquesta és la gran dificultat (grup focal 2, paràgraf 260).

Jo aclareixo una mica el tema de la relació diària, dels petits conflictes que surten, que sempre diem: “bueno, ha sortit aquest conflicte; què pertany a l'escola, què pertany a la família, què n'ha de dir l'escola, què n'ha de dir la família...”, això em resulta fàcil, però aquest voler participar, i aquesta idea “l'escola de tots”... aquest esquema l'hem de tenir més clar, perquè això: perquè una cosa és la professionalitat dels uns i l'altra és la vivència dels altres, de la família (grup focal 2, paràgraf 280).

Jo crec que pel tema de la relació família-escola, per fer un paral·lelisme amb un altre àmbit, està molt poc regulat, i en qualsevol cas no està dintre del que seria la constitució o una llei de bases, una llei orgànica... està com un decret, com un

seguit de convencions, i aquí... això és un retret cap a l'organisme responsable que en aquest cas seria l'Administració, és a dir la Generalitat (grup focal 2, paràgraf 282).

Pel que fa als codis “dissonància entre discurs i realitat” i “voluntat i acció de canvi”, referents a la transformació d'aquestes relacions entre els centres educatius i les famílies, ambdós van ser **pressupòsits esperats**, i van generar un alt grau d'**acord/acceptació** (N31). “Dissonància entre discurs i realitat” va ser considerat com a **negatiu**, i respecte a “voluntat i acció de canvi” hi va haver una ambivalència entre la consideració com a element **positiu** i com a element **negatiu**, ja que es jutjava que la realitat d'aquesta voluntat i acció de canvi no era tal (N32). D'altra banda, mentre que “dissonància entre discurs i realitat” es va **justificar** en la pròpia experiència professional, “voluntat i acció de canvi” es va justificar en el context. Cap dels dos codis no va generar debat ni hi va haver interès a desenvolupar-los (N33).

N31: Hace muchos años que se lleva afrontando el tema, pero afrontando desde la experiencia y la cultura del territorio, de los maestros y de los niños, y los padres tienen su casa; y esta permeabilidad y barreras de las que se habla, pues es una cosa que todavía se está cuestionando, o sea que se ve más a nivel de planteamiento como decías tú, pero que a nivel de práctica faltan muchos recursos, y ni siquiera se tiene claro qué y hasta dónde (grup focal 2, paràgraf 44).

Crec que hi ha una tendència a dir: a veure, estem fent això, considerem que això seria ideal, i estem fent mínims, o s'estan fent mínims, o... no sé des d'on es pot respondre això; però estem començant a canviar i hi ha moments que diem: hauríem de fer, o es podria fer... el que passa que com que és difícil i costa, estem encara en el moment que complim els mínims, en alguns moments ens tirem una mica més endavant, però... [...] Estem en l'inici. Estem en un moment que sabem que hem d'anar més enllà, o sigui que tenim clar que amb els mínims que tenim no en tenim prou (grup focal 3, paràgraf 49).

N32: Hace muchos años que se lleva afrontando el tema, pero [...] esta permeabilidad y barreras [...] a nivel de práctica faltan muchos recursos, y ni siquiera se tiene claro qué y hasta dónde y... Aun habiendo una intención de incluir y aceptar las familias... Aun habiendo una intención de incluir y aceptar las familias... Pero bueno, yo estoy aquí para gustar a los niños; lo otro, buenas palabras como quien dice. Suena todavía a que está muy inmaduro el tema (grup focal 2, paràgraf 44). El que emergeix més són els desitjos o les ganes, més que no pas les realitats. Les realitats potser no apareixen gaire, no... la gent potser tendeix a contestar

més el que voldria que fos... llavors explica experiències que coneix i que li sembla que serien interessants, que serien adequades, que ajudarien a donar una imatge també més bona de l'escola [...] Es fa aquesta espècie de catàleg de coses interessants que estarien en el camí, en aquesta línia de les coses que es comencen a intentar, que són inicis però que encara no estan consolidades... No estan generalitzades... (grup focal 3, paràgraf 128).

N33: Una altra cosa és... per això tampoc em sorprèn, com dius tu, perquè una cosa és el que pensem, voldríem, no? i ens estem tots plantejant, i creiem que hauria de ser així, i una altra cosa és el que és, i llavors el que és, la realitat és amb la que et trobes, i és lo que d'alguna manera manifestes (grup focal 2, paràgraf 22).

Sí que hi ha gent que s'està... que vol avançar, que es qüestiona coses, que es forma en no sé què... o no, això no m'ho qüestiono, hi ha una part que segueix en... Però clar, hi ha voluntat de voler arribar allà, però... (grup focal 2, paràgraf 36).

Ja, a l'últim, els codis referits a la satisfacció ("permeabilitat família-centre educatiu") i insatisfacció dels professionals respecte a la realitat de les relacions entre el centre educatiu i les famílies ("dificultats o manca de relació/comunicació", "manca de formació i desenvolupament professionals", "culpabilització de les famílies", "barreres excessives entre família i centre educatiu", i "relació insuficient") van ser pressupòsits esperats, tret de "relació insuficient". Destaca com a més esperat el codi "dificultats o manca de relació/comunicació" (N34).

N34: En el dia a dia és una relació difícil que s'estableix, i és així. Una altra cosa és... per això tampoc em sorprèn, com dius tu, perquè una cosa és el que pensem, voldríem, no? i ens estem tots plantejant, i creiem que hauria de ser així, i una altra cosa és el que és, i llavors el que és, la realitat és amb la que et trobes, i és el que d'alguna manera manifestes. Hi ha tot això... està en la relació diària (grup focal 2, paràgraf 22).

En les entrevistes, reunions de pares... aviam, "si no vénen és problema seu i jo no me'n penso preocupar més"; i aquests comentaris són comentaris que els pots sentir en mestres; "jo els he convocat, no han vingut, doncs... si volen alguna cosa ja em diran de tornar" (grup focal 3, paràgraf 84).

Jo també veig el tema de la de formació, i jo crec que també va amb la coincidència aquesta que si des de l'inici, o després en la formació permanent, no es

dóna importància a la relació entre família i escola pel bé de l'educació de l'infant; i aquesta importància sobretot a la part que els educadors puguem transmetre després als pares i fer els ponts que facin falta; si no es troba aquesta necessitat... i això la gent no ho té clar com una base teòrica important per tirar endavant l'educació (grup focal 3, paràgraf 231).

En menor o major grau es va mostrar acord/acceptació amb tots ells com a elements que descrivien la realitat de la insatisfacció de les relacions, i es van considerar com a negatius per a una bona relació entre el centre educatiu i les famílies (N35). Amb el codi de satisfacció de les relacions "permeabilitat família-centre educatiu" i el de "barreres excessives entre família-centre educatiu" hi va haver una ambivalència entre la consideració com a elements positius i com a elements negatius. En el primer cas es considerava que la realitat d'aquesta permeabilitat no era tal, i en el segon es considerava que la seva presència indicava voluntat de millora (N36).

N35: Yo también creo que el factor que seguramente influye en esto es que, por lo menos hace pocos años, no sé los últimos, en la formación de los educadores universitarios, en la formación universitaria que es la que conozco, está ausente. La familia es como si no existiera, es decir que forman para educar a los niños; si vienen con la familia, y si la familia está, o si la familia tal, esto se ignora o se ignoraba... y qué es lo que es: una carencia de la formación (grup focal 2, paràgraf 44).

No em sorprèn gens ni mica el que hi ha aquí, i el que voldria dir és fer ressaltar que a diferència del que va passar l'altre dia, que semblava que allò no era nostre, que no ens ho sentíem nostre, ara perfectament crec que és el que hi ha; és a dir un reflex de la nostra realitat, del nostre món. Evidentment que hi ha dificultats en la relació amb les famílies [...] no perquè siguin famílies o no perquè siguin nens, sinó perquè són persones (grup focal 2, paràgraf 171).

Juzgando, y cargándonos a familias, y además no solo internamente o con nosotros mismos, a veces, de una manera o de otra se manifiesta en las criaturas tristemente, y casi siempre se manifiesta a los compañeros; o sea: llega mucho más allá del mero hecho de sentirte molesto y de hacer un juicio de valor sobre la familia (grup focal 3, paràgraf 336).

N36: Passa que aquí es veuen molt les ganes de... sembla que es vegin les ganes de voler canviar-ho, no? perquè en tot moment es diu que hi ha barreres, que hi ha relació insuficient... vol dir que volem que hi hagi una altra relació, no? (grup focal 2, paràgraf 34).

Jo crec que estem en la fase de mostrar l'escola, és a dir... i que no ens importi que una família entri més tard perquè ha d'anar al metge i que els pares doncs això... vull dir que l'escola sigui transparent, que puguin venir en qualsevol moment del dia, que entrin i surtin... jo crec que estem en aquesta fase, o si més no a l'escola bressol, no? Tenim aquesta permeabilitat que no ens angunia que ens vegin... mostrar l'escola (grup focal 2, paràgraf 248).

La presència dels codis relatius a satisfacció i insatisfacció amb la realitat de les relacions es va **justificar** principalment en la pròpia experiència professional, i en menor mesura en el context (N37). “Dificultats o manca de relació/comunicació”, “manca de formació i desenvolupament professionals” i “culpabilització de les famílies” van generar la necessitat de ser **argumentats**; i es va mostrar **interès a desenvolupar**-los breument juntament amb el codi “permeabilitat família-centre educatiu” (N38). Aquest darrer codi va ser l'únic d'aquest conjunt que va generar un breu **debat** i que va presentar lleus **discrepàncies** entre els professionals experts (N39).

N37: Jo penso que això que estàveu dient que la relació és difícil, penso que és el primer pas que com a adults pare i mare, o sobretot mare, entrega una cosa que és molt seva, com molt propietat, a uns desconeguts, i que fins que no... realment per tenir aquesta confiança i aquesta seguretat ha de passar un temps, no? i clar, aquest temps de vegades és ja el temps que marxen de l'escola bressol, no? [...] Jo penso que això potser explica també una mica aquesta relació difícil; que no és que els pares no acabin de confiar, però es clar, es que és una part d'ells que estan donant allà... (grup focal 2, paràgraf 71).

Tothom voldríem unes famílies... que no és la realitat que ens trobem. Llavors com que no hi ha aquesta acceptació, fa que trobem aquelles barreres; però fins que no acceptis la família, no podrà entrar a l'escola. Llavor surt aquella altra cosa no? Al final l'escola el que fa són demandes puntuals: “vine per acompanyar-nos a”, “vine perquè farem la festa de”... (grup focal 2, paràgraf 118).

Si visualitzem per què surt aquesta manca de relació no?, que hi ha una dificultat en alguns aspectes, és pel que han dit una mica... crec que ho has dit tu i que ho ha dit més gent; és perquè en el fons la societat i nosaltres mateixos com a professionals ens sentim l'escola com un territori propi, com la nostra propietat, la nostra finca, i fem la concessió a les famílies perquè hi entrin a dintre. Això és molt més evident en etapes superiors que en el 0-3, perquè en el 0-3 ens ho sentim una miqueta més compartit, no? (grup focal 2, paràgraf 175).

N38: Esta permeabilidad y barreras de las que se habla, pues es una cosa que todavía se está cuestionando, o sea que se ve más a nivel de planteamiento como decías tú, pero que a nivel de práctica faltan muchos recursos, y ni siquiera se tiene claro qué y hasta dónde y... Aun habiendo una intención de incluir y aceptar las familias... (grup focal 2, paràgraf 44).

Això és la cadena, vull dir que en la nostra etapa educativa és la cadena en què tothom es carrega el que hi ha a sota. [Sí] És la cadena típica. Els d'universitat es carreguen els de batxillerat, els de batxillerat es carreguen els de secundària, els de secundària els de primària, els de primària es carreguen els d'infantil, i els d'infantil... [i els d'infantil a les famílies, perquè són...] És aquella cosa de dir: a on jo no arribo, les meves culpes a on les descarrego per poder-me treure aquest neguit. El que jo no puc fer, doncs deu ser algú altre el culpable. Llavors l'únic culpable que ens queda als d'infantil són les famílies. No conec pas cap... el pediatra potser, el ginecòleg... doncs potser sí (grup focal 2, paràgraf 106).

En un cert punt ens fa por que si parlem de tu a tu, cadascú tenim els nostres rols, i que no ens puguin dir què no els sembla bé del que fem nosaltres. (grup focal 2, paràgraf 118).

Els mestres quan demanen formació, quan demanen aquestes coses, demanen el que els hi preocupa, i el que els hi preocupa és que el nen tiri endavant malgrat encara que no hi hagi relació amb la família: és igual, si jo faig això el nen tirarà endavant; no veuen que potser establint un bon vincle amb la família el nen potser encara avançarà més que no pas per molts esforços que faci, perquè la necessitat aquesta els nens la veuen, vull dir... jo tenia un nen a classe que la seva mare no podia venir mai, i el dia que va poder venir la seva mare em va perseguir pertot arreu, em va agafar de la mà fins que em va portar amb la seva mare volent dir: la meva mare també hi és, no ha pogut venir mai, però avui hi és; i això era tan important per ell com ensenyar-me que havia fet el dibuix més maco del món, el més maco per ell era que jo pogués parlar amb la seva mare (grup focal 3, paràgraf 231).

La culpabilización de las familias yo creo que tiene mucho que ver también con nuestra propia formación y nuestra propia educación, y basada en todas estas ideas judeocristianas del bien y del mal, y de que esto está bien y esto está mal; y entonces sobre todo estas que nos tocan y que van mal, porque nos complican o por lo que sea, están mal; y entonces juzgamos: mirad que no le importa y es su hijo, y si a ella no le importa, qué me va a importar a mí, y yo qué sé... todas estas

cosas que vienen detrás, y de ahí quizá viene el deseo de dar formación a las familias para que aprendan a ser buenos padres y no me líen a mí con la historia de llegar tarde, o de traer el “pitet” o poner la “veta”, o de otras cosas más importantes, pero normalmente las que irritan son así de tontas (grup focal 3, paràgraf 336).

N39: Jo crec que estem en la fase de mostrar l'escola, és a dir... [...] que l'escola sigui transparent, que puguin venir en qualsevol moment del dia, que entrin i surtin... jo crec que estem en aquesta fase, o si més no a l'escola bressol, no? Tenim aquesta permeabilitat (grup focal 2, paràgraf 248).

Sí que ha d'haver-hi una obertura, el que passa que... jo crec que és aquesta fase següent; que no és aquest punt en el qual estem: que ens resulta difícil entendre quina és la participació de les famílies; com nosaltres hem de tenir un esquema clar. Jo crec que ara estem... [...] Aquest esquema l'hem de tenir més clar (grup focal 2, paràgraf 280).

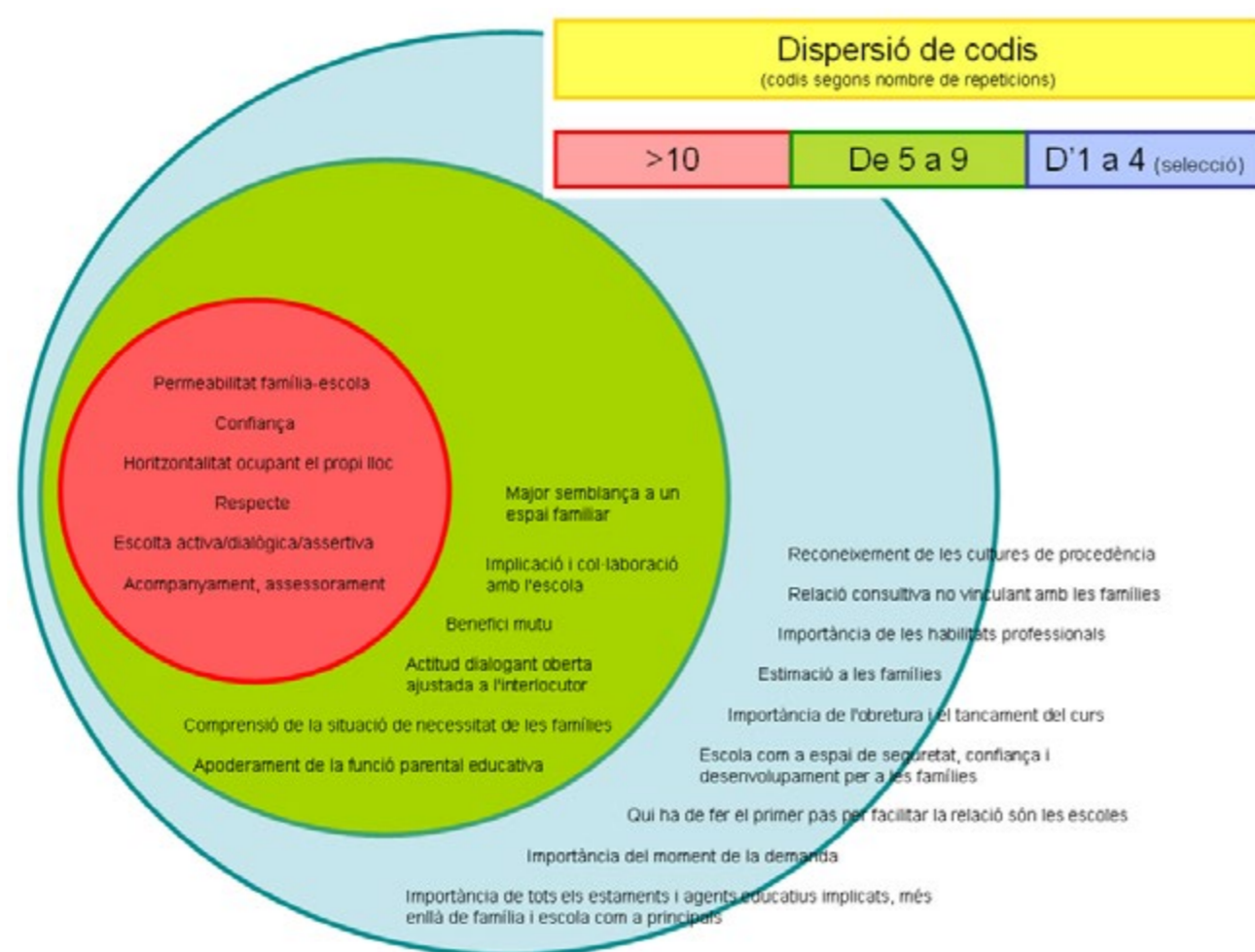
Entre els 36 nous codis apareguts durant els grups focals d'experts, però no en les entrevistes, destaquen les caracteritzacions de les relacions amb les famílies: “culpabilització/problematització de les famílies”, “dificultats per acceptar altres cultures educatives”, “es considera la relació interpersonal, però s'obvien la institució i el context”, “por a l'accés de les famílies (viscut com a invasivitat)” i, en l'àmbit institucional, “relació família-centre educatiu poc pautaada o normativitzada”. Aquests cinc codis han estat els únics dels que han aparegut durant el grup focal d'experts que han tingut prou rellevància per ser considerats en l'anàlisi.

Alguns dels altres codis emergits en els grups focals d'experts, però que no van generar suficient contingut per ser tinguts en compte en l'anàlisi, van ser principalment elements de caracterització de les relacions amb les famílies com “dificultats per acceptar altres estructures familiars”, “responsabilitat professional de generar i sostenir la confiança”, “acceptació social (incloses famílies i professionals) de l'escola com a espai dels professionals on les famílies queden a fora”, o “la interacció família-educador es dona sobretot a nivell interpersonal, menys en la de l'àmbit de l'equip, i difícilment en la de tota la institució”. No obstant això, també van emergir bastants aspectes generadors d'insatisfacció en les relacions, com ara “manca de ponts, espais, moments de diàleg entre el centre educatiu i les famílies”, “gestió de la ‘culpa professional’”, “l'Administració regula la relació amb les famílies en el seu detriment”, o “fiscalització de les informacions (moltes innecessàries) de l'entorn familiar”.

Expectatives de les relacions

A partir de la pregunta «Com et sembla que haurien de ser [les relacions amb les famílies]?» emergeix la categoria “**expectatives de les relacions**”, amb la qual s'han establert les característiques en què els professionals de l'educació consideren que s'haurien de fonamentar el tracte i la vinculació entre la família i l'escola. En les expectatives de millora de les relacions entre la família i l'escola han aparegut aspectes de la relació interpersonal, institucional i, de forma minoritària, contextual.

A través de la informació recollida en les **entrevistes a professionals** s'ha pogut constatar que pel que fa a les relacions institucionals destaca l'expectativa majoritària d'una major permeabilitat i reconeixement a les famílies, que els permetés estar presents i participar-hi. Alhora es planteja la voluntat d'assemblar-se més a un espai familiar, i sorgeix la pregunta «què té de familiar un servei d'atenció a les famílies?». A través de la informació recollida sobre la relació interpersonal es poden establir les funcions futures dels educadors d'infants, que es poden englobar en: acompanyament, apoderament i desenvolupament familiar. Així i tot, es destaca que algunes pràctiques de relació entre el centre educatiu i les famílies encara estan per desenvolupar i consolidar en sintonia amb les expectatives expressades pels professionals. A través de les aportacions referents a la relació entre la família i el centre educatiu des del punt de vista contextual, sorgeix la pregunta «quin tipus de serveis són necessaris ara per acompanyar, apoderar i facilitar el desenvolupament de les famílies?». Els diferents codis identificats com a trets definitoris de les expectatives de les relacions són els recollits en el gràfic 7:

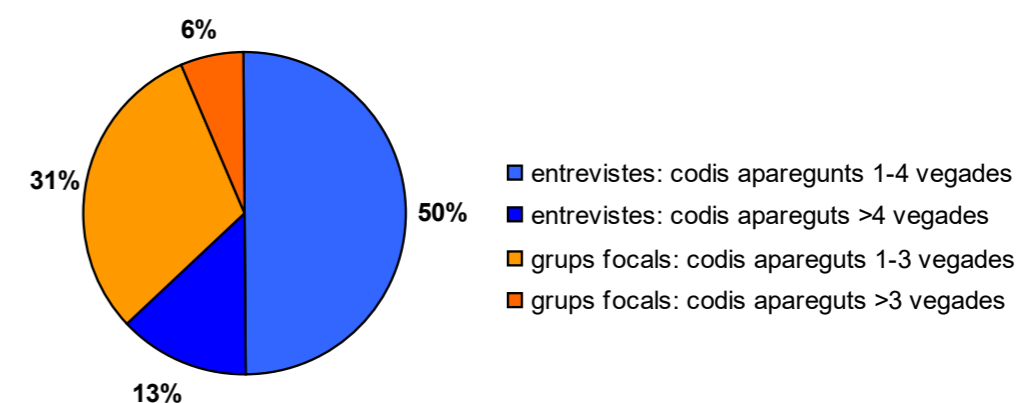
Gràfic 7. Codis generats en les entrevistes sobre les expectatives de les relacions

A través dels **grups focals d'experts**, els principals elements que s'han identificat com a expectatives de com haurien de ser les relacions entre els centres educatius i les famílies han fet referència especialment a la relació interpersonal i, en menor mesura, a la relació institucional. Malgrat que en les entrevistes amb els professionals havien aparegut també elements referents al context, van tenir una presència mínima en els grups focals d'experts. Els elements identificats com a trets definitoris de les expectatives de les relacions són els recollits en la taula 4:

Codis	Aparicions en la conversa	Unitats de contingut
Permeabilitat família-centre educatiu	5	17
Acceptació d'altres cultures educatives	5	16
Relació família-centre educatiu pautada i normativitzada	5	24
Horizontalitat ocupant el propi lloc	4	16
Relació asimètrica ocupant el lloc propi	4	12
Escolta activa/dialogàica/assertiva	3	17
Acompanyament i assessorament	3	15

Taula 4. Codis generats en els grups focals sobre les expectatives de les relacions

En les entrevistes a professionals, la categoria “expectatives de les relacions” ha generat 62 codis diferents, i ha tingut un 80,6% dels codis apareguts només entre 1 i 4 vegades, un 9,7% entre 5 i 9 vegades, i un 9,7% més de 10 vegades. En els grups focals d'experts “expectatives de les relacions” ha generat 31 codis diferents (entre els quals 14 de nous no apareguts en les entrevistes), i el 77,4% dels codis han aparegut només 1 o 2 vegades. Aquesta dispersió dels codis relatiu a les expectatives de les relacions entre el centre educatiu i les famílies es pot apreciar en el gràfic 8:

Gràfic 8. Dispersió de codis generats sobre les expectatives de les relacions

Pel que fa a les expectatives institucionals van destacar només els codis “permeabilitat família-centre educatiu” i “relació família-centre educatiu pautada i normativitzada”. Cap dels dos codis no va ser un **pressupòsit esperat** pel grup d'experts, els quals van

mostrar **sorpresa i incredulitat** pel fet que els professionals tinguessin l'expectativa d'una major "permeabilitat família-centre educatiu" (N40). Així i tot, en ambdós casos van estar d'acord amb aquestes expectatives, però es va mostrar ambivalència entre el fet de considerar-les com a **positives** o com a **negatives** (N41).

N40: Passa que aquí es veuen molt les ganes de... sembla que es vegin les ganes de voler canviar-ho, no? perquè en tot moment es diu que hi ha barreres, que hi ha relació insuficient... vol dir que volem que hi hagi una altra relació (grup focal 2, paràgraf 34).

D'entrada m'ha xocat una mica la part vermella que amb una la veia bastant negativa [realitat de les relacions] i aquí la veig bastant positiva, com de tirar endavant; que dius: com pot ser que això és l'ideal, que el puguem parlar i quan és la realitat, no ho sé, és una altra cosa, no? perquè aquí hi ha confiança, escolta activa, respecte, acompanyament... en canvi allà eren barreres, era... tot era molt trencador, semblava; en canvi aquí... a primera vista he pensat això sorprèn... (grup focal 2, paràgraf 199).

Sí que ha d'haver-hi una obertura, el que passa que... jo crec que és aquesta fase següent que és aquest punt en el qual estem, que ens resulta difícil entendre quin és la participació de les famílies; com nosaltres hem de tenir un esquema clar. Jo crec que ara estem... o a mi em passa que jo aclareixo una mica el tema de la relació diària, dels petits conflictes que surten, que sempre diem: "bé, ha sortit aquest conflicte; què pertany a l'escola, què pertany a la família, què n'ha de dir l'escola, què n'ha de dir la família...", això em resulta fàcil, però aquest voler participar, i aquesta idea "l'escola de tots"... aquest esquema l'hem de tenir més clar, perquè això: perquè una cosa és la professionalitat dels uns i l'altra és la vivència dels altres, de la família (grup focal 2, paràgraf 280).

N41: - Estàvem fent preguntes a experts. Si estiguéssim fent les preguntes als educadors, jo... ara m'agradaria... però no sortiria; jo poso la mà al foc que no sortiria [...]. - Perquè jo precisament m'estava qüestionant que, clar, nosaltres tenim més la idea de com haurien de ser, de realment el que ens sembla perquè ens ho hem plantejat... Cap a on caminem, cap on anem; però que [els educadors] tenen la dificultat com que estan... tot el dia, permeteu que ho digui així; ostres, amb les dificultats, mm... quina família... "com et sembla que haurien de ser les famílies", estic segura que respondrien altres coses: haurien d'educar millor els seus fills, posar-los més límits... - Però estem parlant de les relacions, no?

- Amb les relacions, sí; però les relacions amb les famílies jo crec que dirien altres coses, jo crec (grup focal 2, paràgraf 207).

Potser aquesta és la gran dificultat. Com expliquem quin és el nostre paper a dintre, fins a on podem jugar cadascú aquest paper; que és el mateix que tu fas quan estàs vivint en parella. Per tant, hem de buscar el rol de cadascú, cadascú té els seus punts positius, els seus punts negatius, que s'han d'acceptar, i hem d'aprendre a viure conjuntament, però cadascú segueix tenint la seva individualitat; perquè sinó hem begut oli. Doncs, llavors em sembla que aquest és el punt: com definim això; com això ho transmetem, tant a les famílies, com nosaltres ho definim com a escola. Vull dir, des del punt de vista teòric és molt maco... però això quan obrim les portes llavors és quan no surten les coses perquè no fem prou una cosa que caldria que féssim (grup focal 2, paràgraf 260).

Tots dos codis d'expectatives institucionals van generar un breu **debat**, i també ambdós van necessitar ser **argumentats**. Es va **justificar** la seva presència principalment a través de la pròpia experiència professional, i en menor mesura en el context. La presència de "permeabilitat família-centre educatiu" es va justificar també en el discurs i en la mostra de la recerca (N42). Es va generar **interès a desenvolupar** el codi "relació família-centre educatiu pautada i normativitzada", i es van donar algunes **incoherències/ discrepàncies** en la seva argumentació (N43). "Permeabilitat família-centre educatiu" va generar **interrogants** que van quedar oberts (N44).

N42: Tornant al mateix que ja hem intentat dir tots dos: si el grup hagués estat aleatori, és a dir que s'hagués fet la mateixa pregunta a un grup aleatori d'entre tot el col·lectiu de professionals hagués sortit encara molta més variabilitat i no tanta idea positiva o progressivitat cap aquesta escola més oberta, més permeable, amb major confiança... perquè si algú com a... (grup focal 2, paràgraf 231).

Jo crec que el gran problema de relació família-escola... Jo vinc d'un tipus d'escola que s'està canviant, i que no està definit el que volem; que no el coneixem. Potser el coneixem alguns; hem començat a veure com hauria de ser, però les famílies això no ho saben, a les famílies ningú els hi ha explicat... Ells vénen d'una escola on ells eren alumnes i les seves famílies és quedaven a la porta... i aquí hi ha un procés de canvi (grup focal 2, paràgraf 260).

Fixeu-vos que una de les coses que apareix és que... és la primera del verd: "major semblança a un espai familiar"; perquè els espais familiars han nascut, evidentment no estan regulats de cap manera, però en els pocs documents que hi són, que no són legals, però que són d'alguna manera molt consensuats, el

marc d'actuació de l'espai familiar comporta unes relacions horitzontals gairebé, gairebé horitzontals, gairebé de tu a tu, i gairebé fins i tot que és el professional el que està al servei, darrere, protegint, acompanyant, apoderant... i aquí jo crec que el professional no se sent insegur per demanar la opinió dels que vinguin; al contrari: és la seva pràctica diària i quotidiana: deixar parlar les famílies, i fer el que les famílies vulguin, dintre que cal respectar l'horari i potser... però coses molt bàsiques, no? Jo d'aquí el que voldria rescatar i traspasar és això... (grup focal 2, paràgraf 286).

N43: Jo voldria comentar dues coses que has dit: una d'elles és que és un moment com de transformació, en el qual totes aquestes bones intencions, però aquesta dificultat de definir les formes, els procediments, crec que té una mica a veure amb que hi ha tota una... em sembla que també al principi, quan es definien aquestes relacions, que s'estan transformant; o sigui: hi ha uns canvis, uns canvis socials, que també van sortir l'altre dia, i que es reflecteixen també en l'escola, i sobretot en aquesta primera etapa escolar, no? Aquesta transformació... Al haver-hi aquesta transformació són unes relacions que no estan fetes, i que d'algun manera s'han d'anar elaborant encara (grup focal 2, paràgraf 262).

És cert que necessitem una coherència, que moltes vegades és... a lo millor comences una escola nova, un nou projecte i dius "aquesta és l'escola de tots i tal" i fas una obertura i de cop t'espantes amb les respostes o propostes i pim-pim, vas tancant; i llavors, clar, potser ja has de tenir la previsió prèvia del què és assumible per a l'escola i del que demanes; i llavors que no quedi només en la col·laboració de la festa major... (grup focal 2, paràgraf 280).

N44: Aquí hi ha un procés de canvi. Tant els pares com els mestres hem de tenir clar, i han de saber què és l'escola, i això no ho explica ningú. Obrim portes, no sé què, però no ho expliquem. Potser aquesta és la gran dificultat? (grup focal 2, paràgraf 260).

Pel que fa a les expectatives interpersonals, cap dels codis presentats no va ser un **pressupòsit esperat** pel grup d'experts, els quals van mostrar **sorpresa i incredulitat** cap al fet que els professionals tinguessin com a expectatives de millora "horitzontalitat ocupant el propi lloc", "escolta activa/dialògica/assertiva" o "acompanyament i assessorament" (N45). No obstant això, van estar d'**acord** amb tots aquests elements com a afavoridors i desitjables de les expectatives de com haurien de ser les relacions entre el centre educatiu i les famílies. Només "acceptació d'altres cultures educatives" va generar una unitat de contingut de **desacord/negació** (N46). Els cinc codis referents a les expectatives interpersonals es van **considerar positius**, tot i que hi va haver algunes

ambivalències respecte als codis "horitzontalitat ocupant el propi lloc", "acompanyament i assessorament" i "acceptació d'altres cultures educatives" (N47).

N45: Al final l'escola el que fa són demandes puntuals: "vine per acompanyar-nos a", "vine perquè farem la festa de"... però no: vine que parlarem de com educar el teu fill, de com va creixent el teu fill, de com us va a casa... Perquè en cert punt ens fa por que si parlem de tu a tu, cadascú tenim els nostres rols, i que no ens puguin dir que no els hi sembla bé del que fem nosaltres (grup focal 2, paràgraf 118).

D'entrada m'ha xocat una mica [...] perquè aquí fa confiança, escolta activa, respecte, acompanyament... en canvi allà eren barreres, era... tot era molt trencador (grup focal 2, paràgraf 199).

N46: La família, com dius tu, ve com per primera vegada, no coneix, i no sap ni què pot demanar ni què pot esperar, i va una mica veient dia a dia. Hem de saber nosaltres situar el que pertany a l'escola, saber-ho exemplificar i saber-ho argumentar, i que s'entengui, no? i de l'altra banda no jutjar la família, no? (grup focal 2, paràgraf 73).

Tu has dit una cosa que a mi em sembla que no és tan evident: que caus de seguida en que el príncipe azul no existeix, en què les famílies aquestes ideals no hi són; sí que te n'adones, però una altra cosa és que si no reflexiones, allò va pesant, i tu segueixes buscant, jo almenys és el que em sembla que es podria generalitzar més; els que estan allà treballant de cara a les famílies amb els nens, no van deixant i van dient "no, no, és que he d'acceptar tota aquesta varietat", sinó que segueixen tendint en aquest ideal sigui com sigui; perquè els hi convé, perquè no poden o no ho han reflexionat i no s'ho han treballat... que crec que, no sé... ara podríem dir moltes... (grup focal 2, paràgraf 134).

El rol professional, a dintre d'un centre, a dintre d'una institució que és professional... a veure, ha de donar aquest caire l'especialista amb l'educació dels nens, i els pares ja saben també a quina classe d'escola el porten; si volen un tipus d'escola d'una determinada manera. Ho haurien de saber. (grup focal 2, paràgraf 264).

Nosaltres hem de... som especialistes en l'activitat de l'infant i la relació amb la família dins el món escolar, i fora del món escolar potser no cal que hi entrem, no? Per tant, fer nosaltres de formadores de què han de fer els pares a l'hora de sopar... no sé, crec que no està dins del nostre àmbit, i això crec que una mica s'ha

iniciat... jo crec que a 0-3 sí que s'ha iniciat aquesta reflexió, de dir: hem de saber què és el que ens toca a nosaltres traspasar... (grup focal 3, paràgraf 221).

N47: - Aquí hi ha una cosa de rols; vull dir que les famílies estiguin a l'escola, no vol dir que tots hi juguem el mateix paper. [Exacte, sí] i d'acceptació de rols, vull dir... les coses representa que les hem d'acceptar, el rol, i la relació que té cada família amb el seu fill/filla, de la manera que l'està educant... Nosaltres com a professionals també teníem el nostre rol; que com a escola, com a equip, hem definit quin serà el model d'educació dintre l'escola, però... i aquest rol el tenim nosaltres. Si que potser ara hi ha punt de trobada, de coincidència d'allò, però hi ha coses que sí i hi ha coses que no. Jo no sé fins a quin punt em deixaria que un pare o una mare, o una família, el que fos, entrés a dir-me el que jo he de fer o no he de fer. - Yo sí que creo que... (grup focal 2, paràgraf 250).

El rol professional, jo crec que també... encara que se'ls deixi entrar en moltes coses, i consultin moltes coses... penso que hi ha coses que... que no sé, si ells van a l'escola trobaran uns professionals de l'educació, com si van al metge trobaran uns professionals sanitaris; això no vol dir que aquestes persones, ni l'educador ni el sanitari hagin de tenir allà un superpoder que això els hi atribueixi que no escoltis l'altre, que no acompanyis l'altre... sobretot no l'escoltis, no el tinguis en compte, no? Vull dir que són coses com diferents (grup focal 2, paràgraf 264).

Yo aquí creo que es importante el respeto, la confianza mutua, y la horizontalidad en las relaciones, sí que creo en un punto de descompensación que ha de ser; y es que la iniciativa, la responsabilidad de hacer, de intentar hacer que eso funcione, corresponde al profesional; es decir, somos nosotros, igual que con las criaturas, establecer una buena relación de calidad con las criaturas depende de nosotros, no debemos de esperar a ver si al criatura viene, hemos de ser los que tomemos la iniciativa; con las familias tiene que ser igual. Es una responsabilidad profesional nuestra, y que las familias respondan o no, dependerá de ellos, pero no los podemos culpabilizar tampoco (grup focal 2, paràgraf 356).

Tots els codis d'expectatives interpersonals, tret de "relació asimètrica ocupant el lloc propi", van generar un breu **debat**, i "horitzontalitat ocupant el propi lloc", "escolta activa/dialògica/assertiva" i "acompanyament i assessorament" van **generar interrogants** que van quedar sense resoldre (N48).

N48: - Estaria molt d'acord amb el que deies, és amb aquest rol; el fet de que hi hagi una col·laboració entre les... la població dels infants, que es té a la família, que

es té a l'escola... és una col·laboració que de cara educar aquella criatura, però en canvi el rol professional, a dintre d'un centre, a dintre d'una institució que és professional... a veure, ha de donar aquest caire l'especialista amb l'educació dels nens, i els pares ja saben també a quina classe d'escola el porten; si volen un tipus d'escola d'una determinada manera. Ho haurien de saber.

- Según el tamaño de la población... No, pero hay lugares que hay una "escuela bressol" y punto, y no hay esa opción de ir a... (grup focal 2, paràgraf 264).

Ellos [les famílies] harán su opción, pero que la responsabilidad de intentarlo y de poner los medios es nuestra. Eso aparecía aquí como un punto así de los poco compartidos, pero a mí me parece que es básico (grup focal 2, paràgraf 356).

Jo crec que és més aviat tenir la idea clara de quina és la nostra funció, i saber gestionar les emocions que porten... que una família et faci una demanda que creus que no t'ha de fer, o que et qüestioni... llavors és saber entomar, escoltar i respondre, que no et fereixi, o que no et neguitegi aquella situació, saber resoldre-la, i saber trobar quin és el teu espai; cadascú el seu. Jo crec que la seva relació hauria d'anar per aquí, no? (grup focal 3, paràgraf 221).

També tots aquests codis d'expectatives interpersonals, sense excepció, van necessitar ser **argumentats**, i es van **justificar** principalment en la pròpia experiència professional, i en menor mesura en el context, la utilització del discurs i la mostra de la recerca (N49).

N49: És obligació dels professionals, no de les famílies sinó dels professionals, saber posar el límit del que pertany a l'escola i el que pertany a la família; i superar la por de donar-li aquest to professional, de dir: mira, com a escola opinem tal cosa o tal altra, jo sé que a casa teva la situació familiar... Vull dir, l'educació del teu fill primer és la que tu dissenyes i la que tu vols, la situació de casa... A l'escola tenim aquest projecte, tenim aquesta visió... jo crec que aquesta és la dificultat de vegades, que en definitiva hem de ser nosaltres, jo crec, que som els professionals... (grup focal 2, paràgraf 73).

Jo crec que aquesta idealització hi és present encara que a la realitat vegis famílies molt diferents, però sempre s'està pensant en el que hauria de ser. [Ara! "Això hauria de".] Totes la famílies que tens les compares amb el que voldries que fossin, o creus que haurien de ser, o que pedagògicament seria interessant que fessin; però que no són, no? i llavors això jo crec que impedeix el que parteixis d'aquesta base del que hi ha per treballar a partir del que hi ha, i a partir d'aquí a

veure si pots fer una tasca conjunta, o pots donar-li algun element... (grup focal 2, paràgraf 136).

- No quadra perquè estàvem fent preguntes a experts. Si estiguéssim fent les preguntes als educadors [...].

- Sí, en negatiu, jo crec que és això (grup focal 2, paràgraf 207).

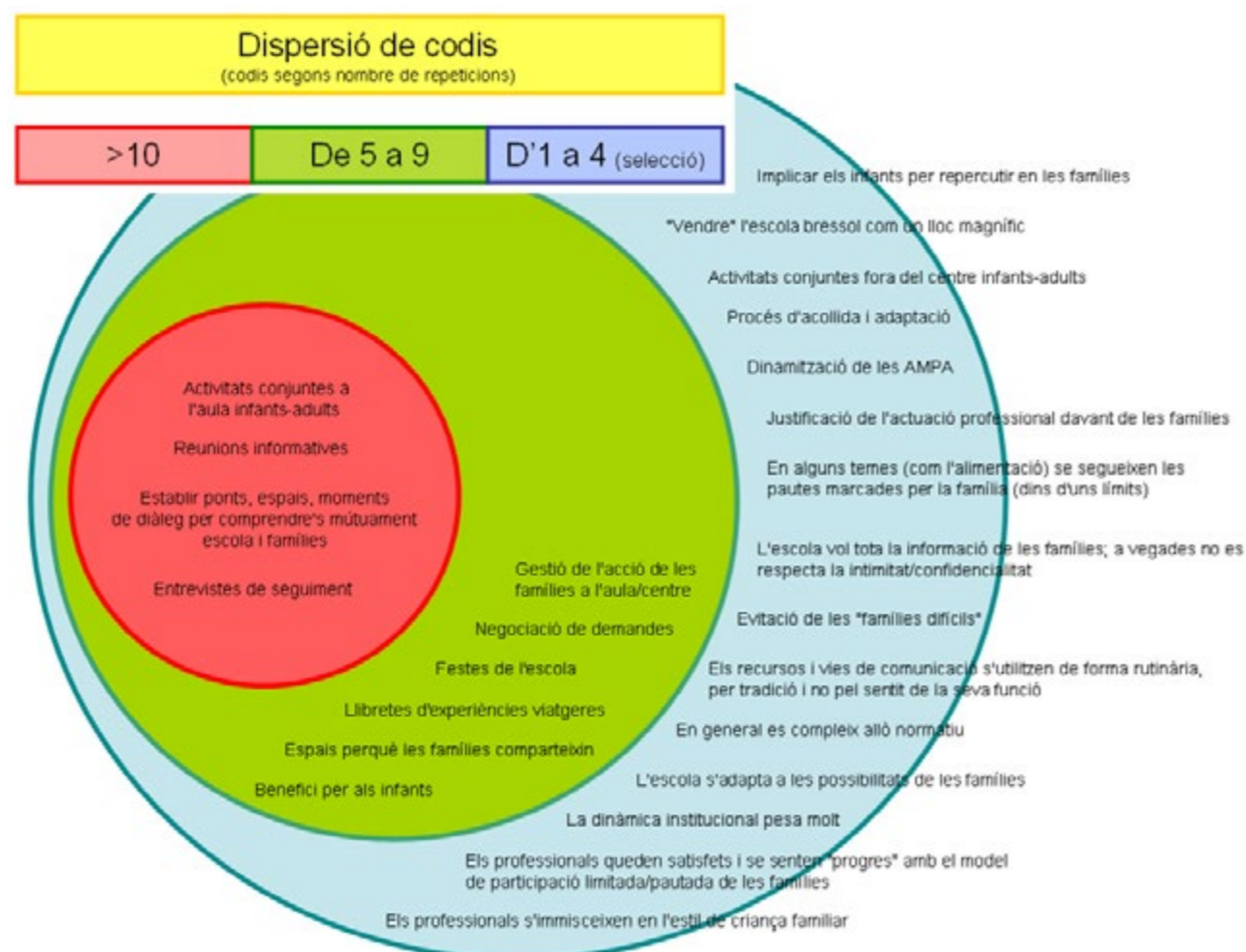
Dels 14 codis emergits en els grups focals d'experts només “acceptació d'altres cultures educatives” va generar suficient contingut per ser tingut en compte en l'anàlisi. La resta de codis emergits, que no van tenir suficient pes per ser tinguts en compte, van ser majoritàriament referits a l'aspecte interpersonal de la relació: “acceptació d'altres estructures familiars”, “els experts pensen en positiu i plantegen idees de progrés, mentre que els educadors en negatiu (aclaparats per la dificultat)”, “no culpabilitzar les famílies”, “no afectar-se emocionalment, no sentir-se atacat pels qüestionaments i demandes de les famílies”, o “por a sortir-se del marc legal”. No obstant això, també en van aparèixer alguns de referents a l'àmbit institucional: “consultes a les famílies” o “superar les relacions que es limiten a la demanda de col·laboració”.

Realitat de les actuacions professionals

A partir de la pregunta «Què fan actualment els professionals de l'educació Infantil per facilitar la relació de les famílies amb els centres?» emergeix la categoria “**realitat de les actuacions professionals**”, amb la qual s'ha pogut conèixer com procedeixen els professionals de l'educació Infantil per facilitar la relació de les famílies amb els centres. Dins d'aquesta categoria s'han identificat diverses estratègies d'actuació, i s'han descrit aspectes de caracterització de les intervencions d'educadores i educadors.

Les estratègies d'actuació professional que s'han pogut recollir en les **entrevistes a professionals** es poden classificar en tres grans grups: a) estratègies clàssiques: reunions, entrevistes, etc.; b) estratègies minoritàries: negociació de demandes, documentació i argumentació de les actuacions professionals, etc. i c) estratègies en transformació: processos de familiarització o creació d'espais per compartir. De les informacions referents a la caracterització d'aquestes actuacions professionals es desprèn que els educadors infantils consideren beneficiosa la relació entre les famílies i els centres educatius en diversos aspectes, però també que hi ha moltes dificultats manifestes per facilitar-la i gestionar-la. Els diferents codis identificats com a trets definitoris de la realitat de les actuacions professionals són els que es recullen en el gràfic 9:

A través dels grups focals d'experts, els principals elements que s'han identificat com a realitats de les actuacions professionals són les caracteritzacions i estratègies d'actuació recollits en la taula 5:

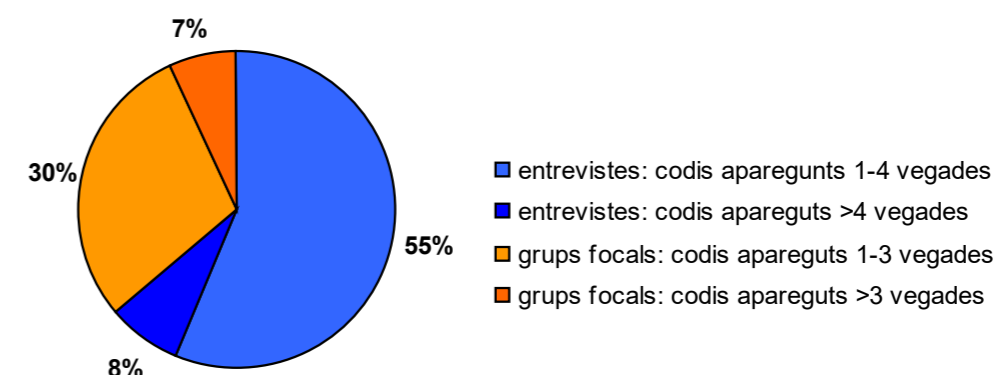

Gràfic 9. Codis generats en les entrevistes sobre la realitat de les actuacions professionals

Codis	Aparicions en la conversa	Unitats de contingut
La formació personal repercuteix en allò professional	9	36
Es ressaltava allò que més es valora tot i no ser el que més es fa	6	13
Recollir, negociar i incorporar demandes i necessitats de les famílies	5	25
Segons marca el PEC i el RRI	5	14
Establir ponts, espais, moments de diàleg per comprendre's mútuament escola i famílies	5	13
Dificultats de gestió	5	13
"Vendre" l'escola bressol com un lloc magnífic	4	15
Dissonància entre discurs i realitat	3	18
Molta variabilitat segons centre	3	16

Taula 5. Codis generats en els grups focals sobre la realitat de les actuacions professionals

En les entrevistes a professionals la categoria "realitat de les actuacions professionals" ha generat 84 codis diferents, i ha estat una de les categories amb major dispersió de codis, amb un 88% dels codis apareguts només entre 1 i 4 vegades, un 7,2% entre 5 i 9 vegades, i un 4,8% més de 10 vegades. En els grups focals d'experts "realitat de les actuacions professionals" ha generat 48 codis diferents (entre els quals 26 de nous no apareguts en les entrevistes). El 85,4% dels codis han aparegut només entre 1 i 3 vegades i un 14,6% apareguts 4 o més vegades, encara que 2 d'ells amb insuficients unitats de contingut per ser tinguts en compte en la prioritització de l'anàlisi. Aquesta dispersió dels codis definitoris de la realitat de les actuacions professionals es pot apreciar en el gràfic 10:

Gràfic 10. Dispersió de codis generats sobre la realitat de les actuacions professionals

Cap dels codis apareguts dins de la categoria “realitat de les actuacions professionals” no va resultar un pressupòsit esperat, i en canvi van sorprendre “‘vendre’ l’escola bressol com un lloc magnífic”, “dificultats de gestió”, “dissonància entre discurs i realitat”, “molta variabilitat segons el centre”, i “s’emfasitza allò que més es valora tot i no ser el que més es fa”. A més, tots aquests van generar incredulitat, tret de “dificultats de gestió” (N50).

N50: - A mí hay una cosa que me sorprende, y es que esté entre las de más de 10 personas que lo hayan dicho lo de actividades conjuntas al aula. Cuando dice “adults”, entiendo que son la familias en el aula, o sea que además de la maestra está la familia; y a mí, por lo que...

- Sí, perquè a més la pregunta era què fan actualment els professionals. [...] Dic que perquè siguin poques no vol dir que no es fa. Potser ho has fet dos cops però n'estàs molt content i llavors dius: és que fem... Sí que és veritat que no és el més habitual... (grup focal 3 paràgraf 15).

El que passa que sempre sorprèn [...] en aquest àmbit crec que hi ha una tendència a dir: a veure, estem fent això, considerem que això seria lo ideal, i estem fent mínims, o s'estan fent mínims, o... no sé des d'on es pot respondre això; però estem començant a canviar i hi ha moments que diem: hauríem de fer, o es podria fer... el que passa que com que és difícil i costa, estem encara en el moment de que complim els mínims (grup focal 3 paràgraf 49).

Per exemple aquesta de vendre l'escola com un lloc magnífic... Aquesta també em sorprèn, no? [A mi també em sorprèn] [...] Perquè no... jo crec... bueno, jo diria que les professionals del 0-3 sí que tenim clar que no és l'única via. [...] Em sembla que no hi ha cap professional que pugui defensar que ha de ser obligatori el 0-3, i crec que aquesta idea sí que la tenim bastant, de dir: és una opció més (grup focal 3, paràgraf 78).

Tots els codis apareguts van generar **acord/acceptació** (N51). Van generar algun comentari de **desacord/negació** (N52) els mateixos codis que havien generat sorpresa —és a dir, “‘vendre’ l’escola bressol com un lloc magnífic”, “dissonància entre discurs i realitat”, “molta variabilitat segons el centre” i “s’emfasitza allò que més es valora tot i no ser el que més es fa”—, juntament amb “la formació personal repercuteix en allò professional”. Només “la formació personal repercuteix en allò professional” va generar **necessitat de distanciament** (N 53). Hi va haver una forta ambivalència en gairebé tots els codis entre considerar-los com a **positius** o com a **negatius**. Mentre que “dificultats de gestió”, l'establiment de les relacions “segons el que estableixen el PEC i

l'RRI”, “molta variabilitat segons el centre”, i “s’emfasitza allò que més es valora tot i no ser el que més es fa” van ser clarament classificats com a negatius, la resta va quedar en molta ambivalència entre la consideració positiva i la negativa. Van tenir tendència a ser considerats positivament els codis següents: “establir ponts, espais, moments de diàleg per comprendre’s mútuament l’escola i les famílies”, “la formació personal repercuteix en allò professional” i la visibilització de la “dissonància entre discurs i realitat”. Per la seva banda, hi va haver la tendència a veure com a negatius els codis “recollir, negociar i incorporar demandes i necessitats de les famílies” i “‘vendre’ l’escola bressol com un lloc magnífic” (N54).

N51: [Els resultats obtinguts respecte a la realitat] A mi no m'ha semblat tan dissonant... Estem parlant de que això es va dir per molt poques persones, per tant, tot és possible... i a més a més això del que estàvem comentant ara “l'escola s'adapta a les possibilitats de la família”: en què s'hi adapta? A lo millor s'hi adapta en que les families no poden venir gaire a l'escola, i llavors busques el tema de la llibreta aquesta viatgera, no? (grup focal 3 paràgraf 107).

Lo de vendre l'escola que tant us ha sobtat... jo crec que s'intenta de donar, transmetre, a les famílies que a l'escola els nens estan bé, i que és un lloc educatiu; vull dir, crec que cal interpretar aquesta frase d'aquesta manera, no? Això també és veritat que es fa i que ho fem (grup focal 3 paràgraf 111).

Com hem viscut nosaltres en la nostra pròpia família influeix en tota la nostra vida, no només en la nostra relació professional, crec jo, però amb aquesta relació professional encara més perquè s'està reproduint una relació que té a veure amb l'estil de criança i amb els nostres valors i tal, però que per mi lo que és bàsic és prendre consciència d'on estàs, de quines emocions t'està fent treure allò, de què és el que has viscut, cap a on vas... i lligat també amb el que deia la Judit: una mica amb el voler créixer i amb el voler evolucionar a nivell personal, que també professionalment; i aquí doncs... crec que podríem començar a posar sobre la taula elements que dificulten o que són... dèiem en algun moment: és que és molt difícil realment aconseguir una relació de qualitat. Perquè jo diria que el que tots volem és una relació de qualitat, hem de construir relacions de qualitat. I què vol dir aquestes relacions de qualitat? Això és el que costa, perquè és molt complex, perquè hi ha tot aquest bagatge (grup focal 3 paràgraf 495).

N52: A mí me sonaba o me sorprendía, porque lo veo como muy comercial eso de “vendre”, como un Volkswagen; y me sonaba como muy apretada, y en el equipo y las personas que respondían no me suena que alguien tenga una mentalidad

así como para decirlo de esa manera, ¿no? (grup focal 3 paràgraf 80).

Es fan aquestes espècies de catàlegs de coses interessants que estarien en el camí, en aquesta línia de les coses que es comencen a intentar, que són inicis però que encara no estan consolidades... No estan generalitzades... (grup focal 3 paràgraf 128).

En general em dóna la sensació que la formació que precisament ens demanen és de coses concretes, i pràctica; més aplicable, que no aquestes que són més de reflexió o de... Sí, de reflexió i de pensar una mica sobre les relacions... que tot això implica molt a les persones (grup focal 3 paràgraf 207).

N53: A mi en aquest aspecte em dona la sensació de que hi ha com un buit, aquí... Quan parlàvem d'aquesta dificultat, doncs... i ha com un no saber com fer aquests ponts, no? o com procedir. Llavors suposo que a partir d'aquí sorgeix aquesta demanda de formació, però després a mi la sensació que em dóna és que no hi ha una demanda real d'aquesta formació en aquests aspectes de relació amb la família, o de conèixer millor la família, i poder-se apropar a ella, no? Sinó que hi ha demanda de coses molt més pragmàtiques a la realitat. Em sobta una mica això (grup focal 3 paràgraf 207).

N54: Per donar un tomb també positiu, jo crec que malgrat la dificultat d'aquella persona o que no està en aquell moment com per preocupar-se massa de com és l'escola, o perquè d'entrada doncs li sembla que és un lloc on estarà el seu fill a menjar i dormir perquè no el pot tenir i ja està; però jo crec que per aquesta necessitat imperiosa de la trobada amb les famílies, alguna fita tenim, vull dir que no hem de ser negatives. Alguna fita sí que tenim (grup focal 2 paràgraf 146).

És cert que necessitem una coherència, que moltes vegades és... a lo millor comences una escola nova, un nou projecte i dius "aquesta és l'escola de tots i tal" i fas una obertura i de cop t'espantes amb les respostes o propostes i pim-pim, vas tancant; i llavors, clar, potser ja has de tenir la previsió prèvia del que és assumible per a l'escola i del que demanes; i llavors que no quedi només en la col·laboració de la festa major... vull dir que, sí que ha d'haver-hi una obertura, el que passa que... (grup focal 2 paràgraf 280).

Jo crec que mirant els tres requadres, tot el que ha sortit d'aquí, surt bastant retratada la realitat en general. Les coses legals es fan, i moltes escoles les fan i per força; les coses que són per normativa; i en algunes escoles algunes vegades

encara costa complir-les (grup focal 3 paràgraf 84).

Pero además es qué hacen para facilitar la relación de las familias con los centros, y venderlo como una cosa magnífica no sé si sirve para facilitar la relación; quiero decir que puede servir para que lleven los niños, pero no sé si va a facilitar la relación (grup focal 3 paràgraf 88).

Això podria ser que hi ha tan poca relació família-escola, que quan n'hi ha una mica, encara que sigui complint la normativa, ja et sents bé. Jo ho interpreto així... [Que contradiu una mica lo d'establir ponts per comprendre's mútuament, o...] [...] En el sentit de que és més un desig que una realitat (grup focal 3 paràgraf 115).

Podríem dir que fem tan poca cosa que llavors es barreja el que fem i el que ens agradaria fer. Una constatació (grup focal 3 paràgraf 175).

També ha d'haver-hi aquest component de la introspecció, de voler canviar i de voler evolucionar [...] Vull dir que jo crec que això ajuda, és un component que ajuda i molt, però quan hi ha aquest treball de dir m'haig de replantejar, haig de fer dintre meu una reflexió doncs del que he viscut... (grup focal 3 paràgraf 478).

El grup d'experts va mostrar **interès a desenvolupar** els codis "establir ponts, espais, moments de diàleg per comprendre's mútuament l'escola i les famílies", "dificultats de gestió", "molta variabilitat segons el centre", "segons el que estableixen el PEC i l'RRRI", "recollir, negociar i incorporar demandes i necessitats de les famílies" i "la formació personal repercuteix en allò professional" (N55). En canvi, els que van generar **debat** van ser "recollir, negociar i incorporar demandes i necessitats de les famílies", "vendre l'escola bressol com un lloc magnífic", "dissonància entre discurs i realitat", "molta variabilitat segons el centre", "s'emfasitza allò que més es valora tot i no ser el que més es fa", "segons el que estableixen el PEC i l'RRRI" i "la formació personal repercuteix en allò professional" (N56). En aquests debats només van aparèixer **incoherències/ discrepàncies** en els codis "recollir, negociar i incorporar demandes i necessitats de les famílies", "vendre l'escola bressol com un lloc magnífic" (N57). Només "la formació personal repercuteix en allò professional" va generar el plantejament de nous **interrogants** (N58).

N55: Perquè hi hagi confiança entre la família, el primer que ha d'obrir les portes és l'escola; i depèn de com obri aquesta porta... Si mirem a la realitat, a les escoles amb què tenim contacte i tot això, veus que moltes vegades quan obrim les

portes, ja la manera de seure el primer dia els pares, ja el que s'està fent és una barrera. Depèn de com obrim les portes nosaltres; i a moltes escoles encara no s'obren les portes d'aquesta manera perquè fa por que potser ens vegin el que hi ha a dins, o que ens envaeixin. Llavors si tu no obres les portes de bat a bat i dir "entra", i no pots sostenir aquesta confiança, que tiba, eh? jo crec que tant per un costat com per l'altre no és només de l'escola cap als pares, sinó dels pares també per conèixer-te a tu; perquè és el que deies tu, et deixen la seva criatura, que és una cosa molt important per ells... i depèn de com els hi obres aquesta porta és quan els estàs dient: fins aquí podeu, o aquí... Jo crec que és el pas principal, en la mida que tu et mostres; i aquí sí que els principals implicats i els més importants som els que professionals que estem treballant en l'educació (grup focal 2 paràgraf 165).

Si realment surt aquesta majoria, contrasta amb el que realment passa. O sigui que la idea... [...] en alguns moments ens tirem una mica més endavant, però... [...] Estem en l'inici. Estem en un moment que sabem que hem d'anar més enllà, o sigui que tenim clar que amb els mínims que tenim no en tenim prou. Què és el que voldríem? Jo crec que en general estem en aquest moment, en general. De dir: home, amb això no en tenim prou, hem d'anar una miqueta més enllà, però sabem que costa de gestionar (grup focal 3 paràgraf 49).

Les coses legals es fan, i moltes escoles les fan i per força; les coses que són per normativa; i en algunes escoles algunes vegades encara costa complir-les: les entrevistes, reunions de pares, i... aviam, "si no vénen es problema seu i jo no me'n penso preocupar més"; i aquests comentaris són comentaris que els pots sentir en mestres; "jo els he convocat, no han vingut, doncs... si volen alguna cosa ja m'ho diran de tornar". Les normatives es fan, i llavors altres cosetes petites (grup focal 3 paràgraf 84).

O cuando es muy diferente la realidad social de una escuela por ejemplo en pueblos; porque vosotros habláis dentro de la ciudad de Barcelona, que hay contextos más parecidos, de un tipo o de otro; pero en un pueblo están todos, y entonces la dispersión también de concepción, y de expectativa, y de demanda, y de formación que tienen las familias hace que sea muy distinto, y que gestionarlo se complica porque sin duda cada maestra sintoniza más con un tipo de demandas, con un tipo de cultura, con un tipo de... y le resulta más fácil conectar y establecer por ahí, y a otras no, y entonces las estrategias no funcionan igual para todo el mundo... Es que es complicado (grup focal 3 paràgraf 140).

Però no per això ho hem de deixar en mans de la bona voluntat dels professionals, que és el que està passant ara; i per això no avancem, per això no avancem, perquè les relacions que podem tenir amb els nostres propis pares no sempre són satisfactòries, la qual cosa això ens comporta una dificultat en les relacions personals amb l'exterior. Però jo insisteixo que per això no hem de deixar-ho, jo crec que per això... crec que darrere d'aquella demanda de més formació el que necessitem és una directriu de dalt que digui: l'escola també ha d'avançar, o sigui no únicament ha de ser un instrument, una institució d'aprenentatge, sinó de relació humana; jo crec que això... i hi hauria d'haver un consens de tot l'equip que hem de tenir relacions amb les famílies (grup focal 3 paràgraf 509).

- N56: - Hay escuelas que sí, pero no es mayoritario; o sea, para mí no es significativo.
 - Però potser la gent entrevistada parlava dels professionals, no parla de lo seu, llavors per això ha sortit aquesta posició com a molt coincident; que si parles de professionals en general, jo crec que... actualment, crec que no, que no seria una coincidència 10, jo hi estic totalment d'acord que no és una coincidència 10, vull dir que és una minoria.
 - Es una cosa que nos llama la atención, nos gusta y entonces la ponemos. Pero claro, no es la realidad.
 - Clar. Parles des de tu mateix i llavors dius bueno: això, i els altres també fan aquestes altres coses; suposo.
 - Que no hablaban de su escuela, sino que hablaban de los profesionales que conocen (grup focal 3 paràgraf 33).

El que emergeix més són els desitjos o les ganes que les realitats. Les realitats potser no apareixen gaire, no... la gent potser tendeix a contestar més el que voldria que fos... llavors explica experiències que coneix i que li sembla que serien interessants, que serien adequades, que ajudarien a donar una imatge també més bona de l'escola, en aquest sentit de... i que en canvi doncs per aquesta dificultat no es poden portar tant a terme, però sí que es voldria, i que s'intentaria... però com que no són les realitats el que es fa jo crec que hi ha aquesta dispersió, i es fa aquesta espècie de catàleg de coses interessants que estarien en el camí, en aquesta línia de les coses que es comencen a intentar, que són inicis però que encara no estan consolidades... No estan generalitzades... (grup focal 3 paràgraf 128).

- Ojalà tothom s'estimés d'aquella manera, aquell respecte tan, tan gran; però vull dir que això seria...
 - Yo en esto pienso lo que tú decías antes, en la formación personal, yo creo que es la madurez o la formación social, que es mucho más lenta, que eso sí que no

lo podemos imponer; que eso irá llegando... con la formación personal de todas las personas irá llegando esa madurez social que hará vivir y reaccionar de otra manera.

- Tener unas prioridades...

- Para tener esas prioridades creo que hace falta esta madurez, porque ni los políticos ni socialmente las tenemos; y no las tenemos porque no hemos evolucionado aún tampoco mucho... yo creo; yo lo veo así (grup focal 3 paràgraf 364).

N57: Per exemple aquesta de vendre l'escola com un lloc magnífic... [...] em sembla que no hi ha cap professional que pugui defensar que ha de ser obligatori el 0-3, i crec que aquesta idea sí que la tenim bastant, de dir: és una opció més. En alguns casos doncs pot ser necessària per un aspecte, per un altre, segons l'infant en quina situació està, però és una bona opció, que tots ens hem esforçat perquè sigui l'òptima però no és l'única (grup focal 3 paràgraf 78).

Sempre m'ho miro des dels professionals: què oferim a les famílies, què podem oferir? i resulta que ens trobem, home, en un decalatge? Si és que hi ha famílies que quan vénen tenen un concepte d'escola que ja els hi està bé el que els estem donant, que no necessiten ficar-s'hi més, que ja és suficient; i amb això... d'aquests que no necessiten ficar-hi més als que per la seva cultura, perquè ara estan en un moment que és gent jove, que té ganes de compartir, de ficar-s'hi... fins i tot s'està qüestionant si l'escola sí o no!?... D'aquí a aquí hi ha un ventall que ho fa molt complicat. Això des d'aquesta vessant; si a més a més et poses des de la vessant del professional, que cadascú té també el seu concepte del que ha de donar i del com han de ser les famílies, o quin estil de criança i... aquí es fa un batibull que crec que pot donar pistes d'aquesta complexitat (grup focal 3 paràgraf 144).

N58: Passar per aquest sedàs de la reflexió, conèixer més les nostres reaccions, les nostres emocions, i poder-les controlar, no? Saber per què reaccionem tan violentament davant d'un pitet: què passa que ens sentim qüestionats perquè no ho ha portat, què ens fa pensar o què ens reflecteix aquella actitud d'aquells pares, i no ho sé... com ens posem... potser ens posem autoritaris... Com ens posem? Per què ens hi posem? Jo crec que la formació que potser es demana, no sé si es demana en aquest sentit, però que seria com útil... seria de poder treballar aquestes emocions, per poder neutralitzar una mica la... de poder treballar això (grup focal 3 paràgraf 474).

Tots els codis, tret de “recollir, negociar i incorporar demandes i necessitats de les famílies”, “dificultats de gestió” i “segons el que estableixen el PEC i l'RRRI”, van generar la necessitat de ser lleugerament argumentats. Tots els codis sense excepció van ser justificats en la pròpia experiència professional, i tots menys “establir ponts, espais, moments de diàleg per comprendre's mútuament l'escola i les famílies” i “vendre l'escola bressol com un lloc magnífic” es van justificar també en el context. Només “dissonància entre discurs i realitat” i “molta variabilitat segons el centre” es van justificar en la utilització del discurs. A més, només “la formació personal repercuteix en allò professional” es va justificar des de l'àmbit personal (N59).

N59: - Y yo... hay escuelas que sí que tienen un planteamiento, pero en la mayoría de escuelas que yo conozco, eso es esporádico, puntual y súper excepcional. No sé si por esto... justamente lo ponen; pero a mí me ha sorprendido que esté puesto, ahí dentro de las más dichas por todo el mundo. [...] Hay escuelas que sí, pero no es mayoritario; o sea, para mí no es significativo (grup focal 3 paràgraf 15).
Anem fent provatures, hi ha escoles que en fan, nosaltres mateixos fem, i... no sempre ens n'hem de sortir perquè és complicat i perquè la relació és complexa i perquè és... (grup focal 3 paràgraf 49).

Aquestes variables haurien de contrastar-se amb la freqüència, no? Probablement la freqüència seria mínima, com heu dit, no? Però és que a més a més, d'aquestes quatre de color vermell destaquen dues que sabem que es fan perquè són obligatòries: que són les reunions informatives i de seguiment, que també se'n fan molt poquetes a l'any; i les altres dues són molt inconcretas; és a dir: les activitats conjuntes a l'aula infants-adults, pot ser simplement que convidis a una família, o sigui, a un progenitor d'una de les famílies, i ja entra dintre d'aquesta categoria. [Sí, sí]. I la tercera d'establir ponts, espais... és súper inconcreta, és a dir, és més un desig que una realitat. Per tant jo deduiria que algunes respostes s'han fet més que en present, en futurible, el que ens agradaria que passés. [Sí, sí] (grup focal 3 paràgraf 63).

Tornem al tema de la pregunta [...], que és “els altres professionals”, i per mi hi ha una cosa molt clara: primer la gent va parlar de la seva realitat, encara que hi hagi les dues, i de la realitat coneix el seu entorn, la realitat en la qual et mous; i llavors hi afegeixes altres realitats que també coneixes, però que d'entrada tampoc hi estàs d'acord, no? i com que tampoc hi estàs d'acord és allò que tampoc ho acabes d'explicar, perquè aviam... Jo crec que mirant els tres requadres, tot el que ha sortit d'aquí, surt bastant retratada la realitat en general (grup focal 3 paràgraf 84).

No pot ser aquesta dispersió perquè les experiències són molt diverses? Per varis motius... perquè és diferent el treball amb famílies a lo millor d'una escola que porta 20 anys en un territori de la que acaba de començar, que encara no la coneix ningú, començant d'alguna manera a funcionar; no sé... les expectatives tant de l'escola com de la família poden ser molt diferents, perquè no hi ha aquest coneixement mutu... vull dir que aquesta dispersió també... I després, és un tòpic, ja ho sé, però és cert hi ha realitats socials d'escoles en barris determinats en els que... no vol dir que no hi hagi una comunicació, però a lo millor, la idea de concepte d'escola, o de cultura, o d'infant és diferent i és més difícil també; per tant les estratègies poden ser diferents, i les finalitats també poden ser diferents, és que... (grup focal 3 paràgraf 138).

Jo interpretaria questa necessitat, aquesta demanda de formació, més com una manera de: per una banda superar les inseguretats conceptuals que tenim de com hauria de ser; és a dir: hi ha uns desitjos molt inconcrets, allà molt llunyà, de què hauríem de relacionar-nos més amb les famílies i les famílies més amb nosaltres, però no sabem com. I també l'interpretaria en el sentit de que és evident, com deies, que el tema de la relació passa per una relació personal, però també és evident que hi ha un component institucional importantíssim, importantíssim; i és aquí on... és un tema que si no va tothom a l'uníson pot fracassar, i et pots sentir molt malament; o sigui, després de fer un esforç com a professional per millorar aquest tema a la teva escola, a sobre et pots sentir que t'ataquen per darrera perquè vas a la contra de la resta de professionals, o que els deixes malament, o a algunes famílies les acostumes tant que després ens demanen a nosaltres també, i coses d'aquestes. (grup focal 3 paràgraf 223)

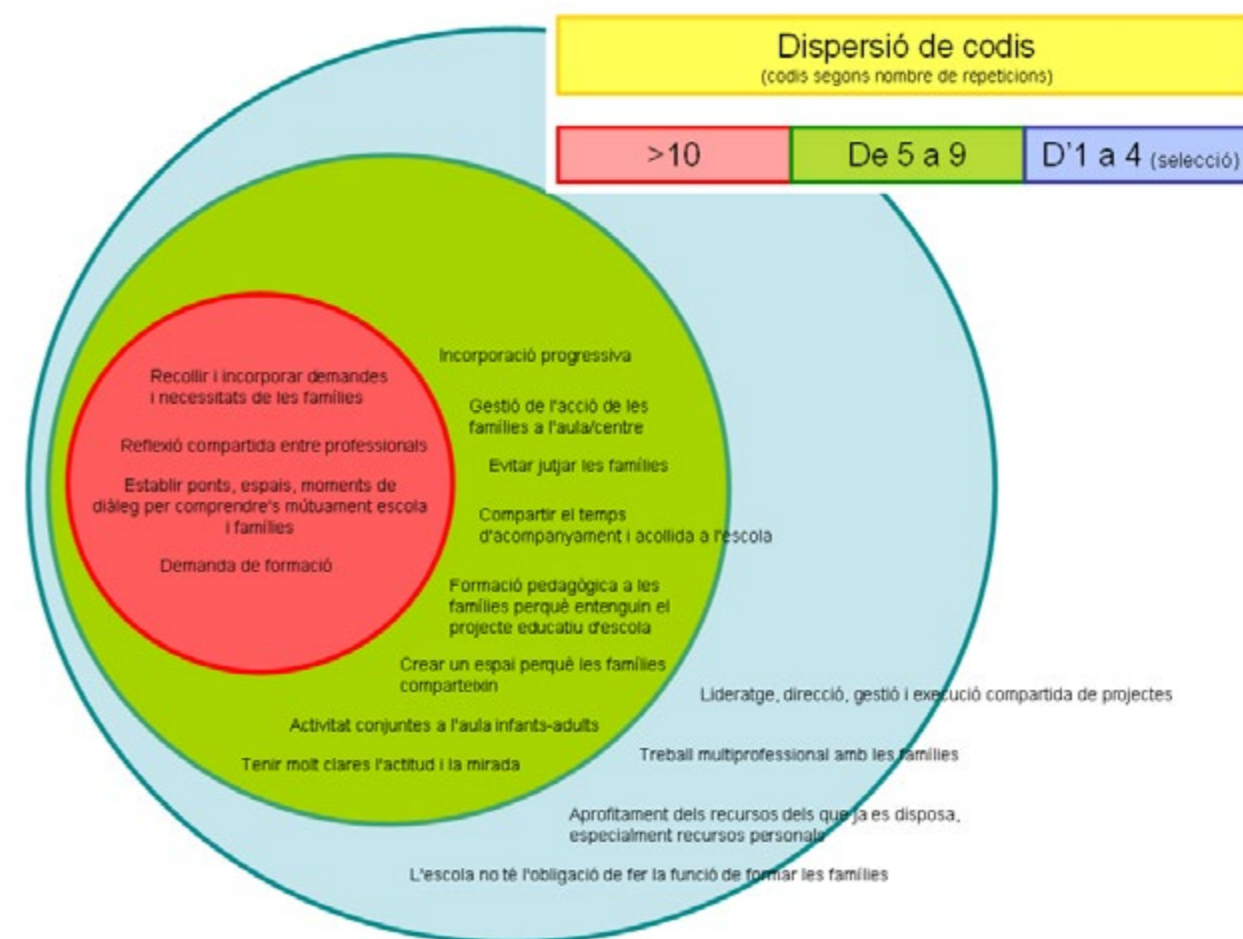
Creo que a nivel institucional, político, legal, normativo, llámale cómo quieras a ese nivel de administración... yo creo que está, aquí en Catalunya, y con la ley de educación, y el decreto último y tal, creo que está suficientemente especificado; ahora entiéndelo. Lo que pasa que no va acompañado... o sea "entiéndelo" quiero decir que se puede interpretar y explicar de muchas maneras, pero que pone por activa y por pasiva, por delante y por detrás, que son una pareja conjunta y que entre los padres... y que dentro del PEC tiene que estar el plan de comunicación con las familias, y... yo creo que está más que presente, pero no te da instrumentos más que estos normativos de las entrevistas, los informes y las cuatro churradas; lo demás tal. (grup focal 3 paràgraf 517)

Dels 26 codis emergits en els grups focals d'experts només "molta variabilitat segons el centre" i "s'emfasitza allò que més es valora tot i no ser el que més es fa" van generar suficient contingut per ser tinguts en compte en l'anàlisi. Els altres codis emergits, que no van tenir suficient pes per ser tinguts en compte, van ser majoritàriament aspectes de caracterització de les actuacions professionals, com "es fan proves experimentals; no consolidades", "cada educadora té un concepte de quina ha de ser la seva tasca (no compartit)", "confusió entre acompanyament-negociació i formació de pares", "l'entitud en la transformació de la institució escolar", "la formació inicial dels educadors no inclou la família", "la formació en l'àmbit de la relació família-escola és molt poc definida", o "manca de consciència dels educadors de la importància de la relació família-escola per a l'educació de l'infant".

Expectatives de les actuacions professionals

A partir de la pregunta «Què penses que haurien de fer [els professionals de l'educació Infantil per facilitar la relació de les famílies amb els centres]?» emergeix la categoria “**expectatives de les actuacions professionals**”, la qual estableix quin hauria de ser, segons les persones entrevistades, el saber fer dels i les professionals de l'educació Infantil per facilitar la relació entre el centre educatiu i les famílies. Igual que en la categoria anterior s'han assenyalat diverses estratègies d'actuació, i s'ha caracteritzat com es creu que haurien de ser les intervencions dels educadors.

De la informació recollida en les **entrevistes a professionals** en relació amb les estratègies d'actuació professional, es pot assenyalar que actualment es troben en procés de construcció/expansió els ponts i espais de diàleg entre l'escola i les famílies, com també un procés de canvi vers una major permeabilitat, obertura, i comprensió. Les expectatives dels professionals entrevistats assenyalen una transformació des d'una institució virtualment tancada en ella mateixa fins al centre educatiu entès com a comunitat d'aprenentatge i desenvolupament. Quant a la necessitat de millora de les actuacions professionals, també s'assenyala que és insuficient la formació inicial i continuada sobre la relació entre la família i el centre educatiu per als professionals de l'educació Infantil. Els diferents codis emergits com a trets definitoris de les expectatives de les actuacions professionals són els que es recullen en el gràfic 11:

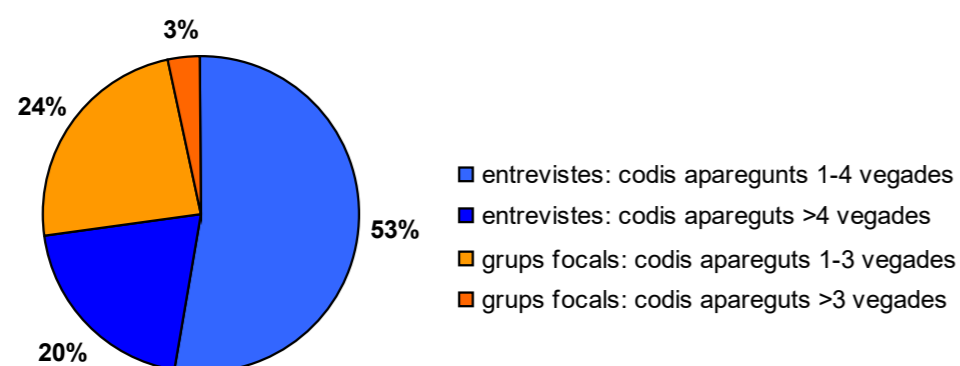
Gràfic 11. Codis generats en les entrevistes sobre les expectatives de les actuacions professionals

En els grups **focals d'experts**, de tot el discurs generat, només es van poder rescatar dos codis, ja que la resta no havien generat suficient contingut per ser valorats en l'anàlisi. Els principals elements que s'han identificat com a trets definitoris de les expectatives de les actuacions professionals són els que es recullen en la taula 6:

Codis	Aparicions en la conversa	Unitats de contingut
Demanda de formació	13	42
Conèixer i gestionar les emocions	6	16

Taula 6. Codis generats en els grups focals sobre les expectatives de les actuacions professionals

En les entrevistes a professionals la categoria “expectatives de les actuacions professionals” ha generat 43 codis diferents, i ha estat la categoria amb major concentració de codis, amb un 72,1% dels codis apareguts només entre 1 i 4 vegades, un 18,6% entre 5 i 9 vegades, i un 9,3% més de 10 vegades. En els grups focals d'experts “expectatives de les actuacions professionals” ha generat 16 codis diferents (entre els quals 9 de nous no apareguts en les entrevistes);, amb la dispersió més alta en els grups focals: el 87,5% dels codis apareguts només entre 1 i 3 vegades. Aquesta dispersió dels codis definitoris de les expectatives de les actuacions professionals es pot apreciar en el gràfic 12:

Gràfic 12. Dispersió de codis generats sobre les expectatives de les actuacions professionals

“Conèixer i gestionar les emocions” va ser un **pressupòsit esperat** que va generar una forta **acceptació**, i en general va ser considerat com a **positiu** (N60). Hi va haver **interès a desenvolupar-lo** i una lleugera **necessitat d'argumentació** de la seva presència en el discurs, però no va generar debat ni el plantejament de nous interrogants (N61). Es va **justificar** únicament en la pròpia experiència professional (N62).

N60: *Em sembla que és molt important perquè em sembla que hi ha una dificultat com molt intrínseca, perquè precisament és un sector del nivell educatiu en el que aquesta relació d'alguna manera s'imposa, no? Perquè son nens molt petits... vull dir, quan els nens son més grans és diferent i és un altre tipus de naturalesa. Llavors aquí han sortit com moltes paraules com de por, com de confiança, desconfiança, i a mi em fa pensar en moltes emocions que es juguen i que no son conegudes, no? (grup focal 2 paràgraf 38)*

No ens han format, ens hem anat formant mica en mica, i com que s'hi barregen les emocions... perquè a lo millor una família està enfadada perquè no li he posat la jaqueta al sortir o... hi ha tonteries, aquestes petites friccions... (grup focal 2 paràgraf 73)

N61: *Es juga tota una temàtica emocional que queda inconscient i que es va manifestat, no? en això que dius per exemple dels pitets, no? ves a saber quines rivalitats, què és lo que es mou en aquells moments en la persona, el pare, la mare, o en la mateixa mestra, no? perquè evidentment som persones humanes i ens pot tocar la fibra amb una cosa que... a veure, per la seva natura és unes relacions molt estretes, entre el què és l'escola, els centres en general d'educació infantil... aquests tant petits i les famílies, no? Llavors crec que és un factor, aquest emocional que dius tu, que normalment no es té gaire en compte i potser convindria aprofundir una mica més perquè hi hagués més coneixement en aquests... de què és el què s'està jugant. (grup focal 2 paràgraf 42)*

N62: *La família doncs té el seu estil de criança i s'ha de respectar, i el problema de l'escola, o dels professionals, és saber torbar quin és el nostre límit d'actuació o d'opinió. Nosaltres hem de... [...] Jo crec que és tenir la idea clara de quina és la nostra funció, i saber gestionar les emocions que portem... que una família et faci una demanda que creus que no t'ha de fer, o que et qüestioni... llavors és saber entomar, escolar i respondre, que no et fereixi, o que no et neguitegi aquella situació, saber resoldre-la, i saber trobar quin és el teu espai; cadascú el seu. (grup focal 3 paràgraf 221)*

Per la seva banda, “demanda de formació” no va ser un pressupòsit esperat ni va causar sorpresa, però sí que va generar certa ambivalència per si s'havia **d'acceptar** o **negar**, i va provocar una lleugera **necessitat de distanciament** (N63). La verbalització d'aquesta “demanda de formació” va tendir a ser considerada com a **positiva**, tot i que també va ser considerada **negativa**, ja que no era l'esperada (N64). Va sorgir **interès a desenvolupar** aquest codi, i va generar una mica de **debat**, amb alguna

incoherència i discrepància en el discurs dels experts (N65). Hi va haver una baixa necessitat d'argumentació de la seva presència en el discurs, i es va **justificar** especialment en la pròpia experiència professional, i en menor mesura en el context i la mostra de la recerca (N66).

N63: *A mi en aquest aspecte em dona la sensació de que hi ha com un buit, aquí... Quan parlàvem d'aquesta dificultat, doncs... i ha com un no saber com fer aquests ponts, no? o com procedir. Llavors suposo que a partir d'aquí sorgeix aquesta demanda de formació, però després a mi la sensació que em dona és que no hi ha una demanda real d'aquesta formació en aquests aspectes de relació amb la família, o de conèixer millor la família, i poder-se apropar a ella, no? Sinó que hi ha demanda de coses molt més pragmàtiques a la realitat. Em sobta una mica això. (grup focal 3 paràgraf 207)*

Estic veient les coses clares en el sentit de que anem molt i molt perduts, i... jo interpretaria aquesta necessitat, aquesta demanda de formació, més com una manera de: per una banda superar les inseguretats conceptuals que tenim de com hauria de ser; és a dir: hi ha uns desitjos molt inconcrets, allà molt llunyà, de què hauríem de relacionar-nos més amb les famílies i les famílies més amb nosaltres, però no sabem com. (grup focal 3 paràgraf 223)

N64: *Jo també veig el debat de la formació, i jo crec que també va amb la coincidència aquesta de que si des de l'inici, o després en la formació permanent, no es dona importància a la relació entre família i escola pel bé de l'educació de l'infant; i aquesta importància sobretot a la part de que els educadors puguem transmetre després als pares i fer els ponts que facin falta; si no es troba aquesta necessitat, i això la gent no ho té clar, com una base teòrica important per tirar endavant l'educació, els metres quan demanen formació, quan demanen aquestes coses, demanen el què els hi preocupa, i el què els hi preocupa és que el nen tiri endavant malgrat encara que no hi hagi relació amb la família: és igual, si jo faig això el nen tirarà endavant; no veuen que potser establint un bon vincle amb la família el nen potser encara avançarà més que no pas per molts esforços que faci, perquè la necessitat aquesta els nens la veuen, vull dir... (grup focal 3 paràgraf 321)*

Podríem dir que tenim els ingredients per fer un bon plat: confiança, respecte, tal, tal, tal, però no tenim ni idea de cuinar-los, eh? i per això jo entenc que demanàvem a veure si en parlem, si intercanviem idees, si algú ens forma... (grup focal 3 paràgraf 454)

Llavors quan parlàvem de la formació, penso que la formació, més que... una formació més com acadèmica diguem-ne, hauria d'anar en aquesta línia de reflexionar sobre les nostres reaccions com més impulsives, i poder-les passar per un sedàs de la reflexió... Passar per aquest sedàs de la reflexió, conèixer més les nostres reaccions, les nostres emocions, i poder-les controlar, no? Saber perquè reaccionem tant violentament davant d'un pitet: què passa que ens sentim qüestionats perquè no ho ha portat, què ens fa pensar o què ens reflexa aquella actitud d'aquells pares, i no ho sé... com ens posem... potser ens posem autoritaris... Com ens posem? Perquè ens hi posem? (grup focal 3 paràgraf 474)

N65: *- Vulguis o no és un canvi de la persona, no? Això que dius tu, podria ser més una demanda de formar-te com a persona, que així també pots actuar diferent; més que una formació més pragmàtica d'ells, no? Per poder actuar més com a persona.*

- Jo per formació pragmàtica em refereixo a coses més de plàstica o de cançons o de coses així més concretes; i que quan la formació va més a parlar de relacions, o a reflexionar sobre com són les famílies o...

- Yo no estoy de acuerdo con eso [...] Yo... bueno, llevo veinte-y-pico años haciendo formación en escuelas bressol y creo que antes era mucho más esto: juegos de falda, y la no sé qué, y la plástica... y ahora veo que todo lo que se pide, o al menos lo que a mi me llega, va más por el ámbito de reflexionar juntos sobre cosas, y el tema de familias aparece muchísimo más. Antes ni existía, porque no se hablaba incluso ni de la relación con las familias, y ya está, no se relaciona. Familia-escuela, o sea, no escuela-familia que es lo que tendríamos que plantearnos nosotros, sino que se hablaba de relación familia-escuela, y poco bidireccional. Un poco era: cómo les decimos qué tienen que hacer en la escuela; por eso quizá poníamos la familia delante. Pero en cambio ahora sí, y se pide para la comunicación, no para la relación, lo cual para mi ya es un cambio, en cómo se llama, cualitativo. Y piden eso, en las dificultades con las que se encuentran y quieren reflexionar sobre cómo hacerlo mejor. No solo el instrumento. Yo sí, mi experiencia es esa.

- A 0-3 potser sí, però a 3-6... jo les ofertes de formació que he vist, des de fa molts anys a la meua comarca, la relació família-escola no ha sortit mai. (grup focal 3 paràgraf 209)

N66: *Potser també les persones que contesten aquí és un sector molt determinat i amb uns interessos; però així en general em dona la sensació que la formació que precisament ens demanen és de coses concretes, i pràctica; més aplicable, que no aquestes que són més de reflexió. (grup focal 3 paràgraf 207)*

-Yo... bueno, llevo veinte-y-pico años haciendo formación en escuelas bressol y creo que antes era mucho más [...] y ahora veo que todo lo que se pide, o al menos lo que a mi me llega, va más por el ámbito de reflexionar juntos sobre cosas, y el tema de familias aparece muchísimo más.

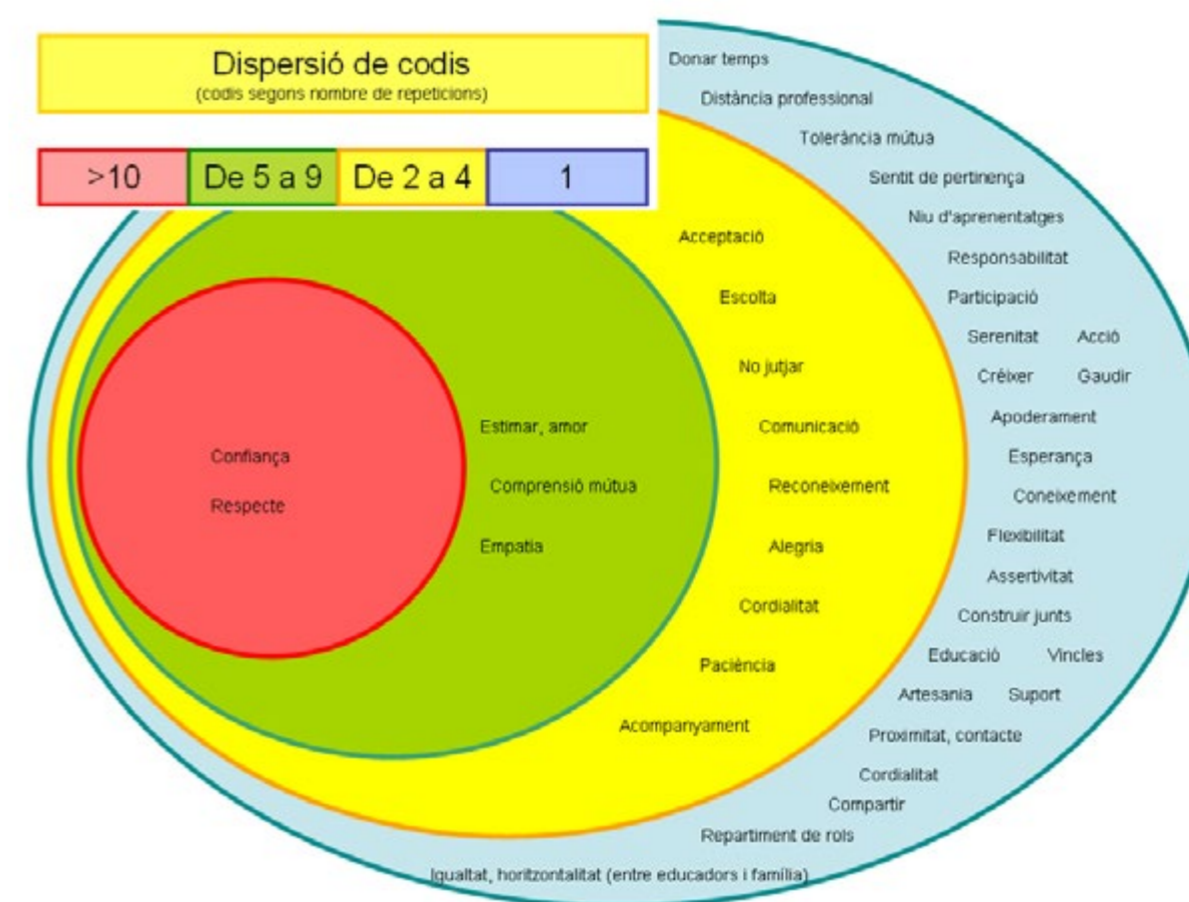
- A 0-3 potser sí, però a 3-6... jo les ofertes de formació que he vist, des de fa molts anys a la meua comarca, la relació família-escola no ha sortit mai. (grup focal 3 paràgraf 213)

Els nou codis que van aparèixer en el grup focal d'experts però no en les entrevistes a professionals van ser elements de caracterització de les expectatives de les actuacions professionals com "apoderament de les professionals a través de la reflexió", "partir de la realitat, del que hi ha" o "cal una figura de lideratge i autoritat que 'imposi' quina ha de ser la relació amb les famílies", així com estratègies d'actuació com "considerar els educadors i les famílies com a iguals", "demanar a les famílies pels seus interessos o necessitats", "més entrevistes de seguiment", o "tenir clara quina és la funció dels educadors; no immiscir-se en allò extra-escolar". Cap d'aquests codis no va tenir prou pes per a ser considerat en l'anàlisi de resultats més enllà de la seva menció.

Components clau en la relació entre els centres educatius i les famílies

A partir de la pregunta «Digues cinc paraules clau sobre les relacions amb les famílies» emergeix la categoria "epítom" a través de la qual s'han establert algunes de les característiques clau al voltant de les relacions entre els centres educatius i les famílies.

La majoria dels epítoms recollits en les **entrevistes a professionals** es refereixen a habilitats socials i valors. Els ítems que més presència han tingut han estat precisament aquells "que saben més greu" a causa de la dificultat que genera la seva gestió, i els que els han seguit es pot considerar que són aquells que "ens ajuden". Els diferents codis referents a característiques clau de la relació entre els centres educatius i les famílies són els que es recullen en el gràfic 13:

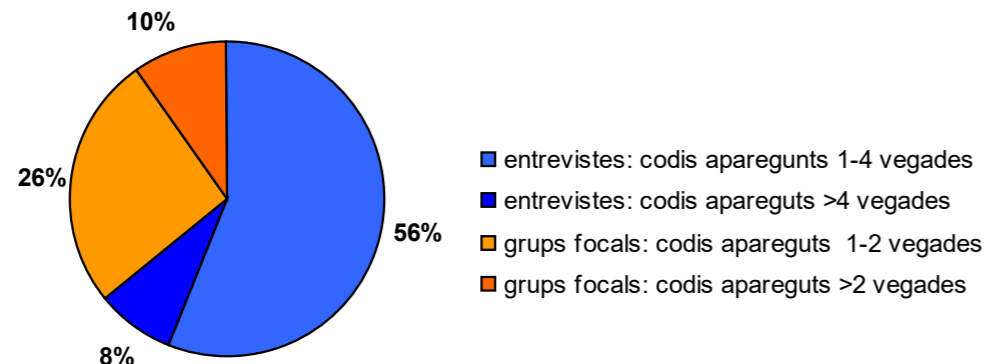
Gràfic 13. Codis generats en les entrevistes sobre components clau en la relació entre els centres educatius i les famílies

A través dels **grups focals d'experts**, els principals elements que s'han identificat com a característiques clau en la relació entre els centres educatius i les famílies són els que es recullen en la taula 7:

Codis	Aparicions en la conversa	Unitats de contingut
No jutjar	4	17
Alegria	4	14
Respecte	4	9
Estimar, amor	3	18
Cordialitat	3	8
Comunicació	3	4

Taula 7. Codis generats en els grups focals sobre components clau en la relació entre els centres educatius i les famílies

En les entrevistes a professionals la categoria “epítom” ha generat 39 codis diferents, dels quals només un 12,5% ha aparegut més de 4 vegades, i el restant 87,5% ha aparegut entre 1 i 4 vegades. En els grups focals d'experts “epítom” ha generat 22 codis diferents (entre els quals 3 de nous no apareguts en les entrevistes), dels quals el 72,7% ha aparegut només una vegada, i el restant 27,3% (6 codis), entre 3 i 4 vegades. Aquesta dispersió dels codis sobre les característiques clau en la relació entre centres educatius i famílies es pot apreciar en el gràfic 14:

Gràfic 14. Dispersió de codis generats sobre components clau en la relació entre els centres educatius i les famílies

Cap dels codis apareguts dins d'aquesta categoria no va resultar un pressupòsit esperat, i van **sorprendre** “alegria”, i “estimar, amor”. D'aquests, a més, va generar una lleugera **incredulitat** “estimar, amor” (N67).

N67: - A mi me sorprende como siempre alguna cosa... La estima i el amor tan compartidos, no? A mi con cordialidad creo, que dije yo, con la otra gente me basta, pero dar amor a las familias a cada una... Me parece un poco excesivo.
- A mi també; sí, estimar em sembla una mica... [...]

- A mi si més no també m'ha sorprès que de 5 a 9 persones haguem... hagi sortit això...

- Sí, a mi sí. (grup focal 3 paràgraf 257)

- [Alegria] Sí, que es una apalabra clave para la relación, pues me choca, a mi. [...] Si, que sea una palabra clave para la relación con las familias...

- Suposo que depèn del què entenguis per alegria. [...]

- A mi m'ha sobtat al començament, però crec que després també ho he entès d'aquesta manera, vull dir...

Tendré que incluírla en el repertorio. (grup focal 3 paràgraf 385)

Tots els codis apareguts van generar **acord/acceptació**, i només “estimar, amor” va generar una mica de **desacord/negació** i la necessitat de **distanciar-se'n**. “Alegria” va generar **dificultats de comprensió** (N68). També tots els codis apareguts van ser considerats com a **positius**, i només “estimar, amor” va ser vist com a **negatiu** en una intervenció (contraposat a “cordialitat” i “apreci”); i “no jutjar” va tenir dues intervencions que el valoraven com a negatiu, ja que consideraven la gravetat de la seva presència (N69).

N68: - Debats sobre si als infants els estimem o no els estimem, o si és estimar la condició, no? [...]

- I cap a les famílies? Aquest és el tema que dèiem que...

- No creo que se utilize la palabra

- Les apreciem

- Se aprecian, sí.

- Però quan parlàvem d'amor i educació [en les Jornades d'Educació Infantil de la UAB], va sortir el tema de que si havíem de deixar un dels tallers havia de ser la relació família-escola, amb amor i educació; és a dir que nosaltres posàvem aquesta paraula entremig.

- Sí, pero no decíamos amor a las familias, o sea no me suena que en general nosotros la hubiéramos empleado así. Dentro de las jornadas de amor y educación había uno dedicado a las familias, pero no quiere decir que estuviéramos patrocinando el decirlo; no lo se si alguien lo dice, yo en cualquier caso, me hecho atrás. (grup focal 3 paràgraf 280)

Què hem de gestionar quan hem de formar: doncs tenir clar què vol dir això, de quins recursos tenim, cap a on anem, però aquest no jutjar, això és l'impuls aquest... l'emoció aquella de dir: ostres, aquesta família que l'hi he de dir cada dia que em porti el pitet... i això surt, no? i és el pitet! [...] Això és lo més senzillet; però és quest impuls que això jo diria que és com un llum vermell d'alguna cosa que

hem d'anar treballant de dir: hem de saber veure quina és la força, la validesa, o el problema [...] Jo crec que això és un símptoma que coneixem, que hem elaborat, que hem començat a fer el dibuix, coneixem el discurs... [...] però després el dia a dia ens pot, no? i aquest és un tema que jo crec que hem de... és un tema de maduresa, és un tema de maduresa personal. (grup focal 3 paràgraf 332)

- [Alegria] Sí, que es una apalabra clave para la relación, pues me choca, a mi. [...] Sí, que sea una palabra clave para la relación con las familias...
- Suposo que depèn del què entenguis per alegria.
- Alegría, alegría! Cero que todo el mundo lo entiende, no? [gesticula de forma frenètica i fent enrenou]
- No, una manera d'estar.
- No es bienestar, es alegría. No...
- No bienestar; una manera d'estar. [...]
- No, yo decía que a mi me choca ni que lo hubiera dicho una sola persona; pero es que está entre cuántas? 2 y 4... Sí, la alegría... pero ahí no se lo que decíais... [...] Entre las palabras bienestar no sale, no?
- No surt... però a lo millor qui diu alegria vol dir benestar...
- Bueno, jo sí que la podria entendre, la paraula alegria, jo si que me l'estic imaginant. Sí, me l'estic imaginant... doncs alegria és: dir bon dia què tal?, fer una broma, arriba l'infant, la seva criatura... (grup focal 3 paràgraf 385)

Fer una broma, arriba l'infant, la seva criatura... [...] No hi ha només una relació cordial de dir: què tal com esteu? Passeu, està tot a punt... no? O sigui, aquest joc... [...] Tu pots enfocar les coses així més normatives i... o pot haver-hi un plus, no? És que ara m'ho estic imaginant i sí que hi ha una relació alegria: es fan bromes, es fan acudits, expliques [...]. (grup focal 3 paràgraf 425)

N69: A mi me sorprende como siempre alguna cosa... La estima i el amor tan compartidos, no? A mi con cordialidad creo, que dije yo, con la otra gente me basta, pero dar amor a las familias a cada una... Me parece un poco excesivo [...] Pero hay amor al lado, no hay confusión. No es la estimación en el sentido de aprecio. (grup focal 3 paràgraf 257)

Penso que: ostres! Fantàstic que hagi sortit això, perquè això tot és real, això si que tot són desitjos... Crec que en aquest tema hem donat en el clau, és a dir: la confiança i el respecte són bàsics per la relació amb les famílies, i que hi hagi una comprensió mútua i una empatia, quasi és el mateix, estan bé, no? (grup focal 3 paràgraf 302)

- Después aquesta que comença per un no, que és el no jutjar, que podria ser que la digués jo, perquè sempre és una cosa...

- Yo seguro.

- És a dir, podria ser, no? jo també se'm posa com un llum vermell perquè tot té aquesta vessant positiva de que anem bé, de que anem endavant... però aquesta llum vermella de no jutjar... o jo l'interpreto així perquè jo la visc així en el dia a dia... (grup focal 3 paràgraf 326)

Van ser precisament “estimar, amor” i “no jutjar”, els dos codis viscuts parcialment com a negatius, els únics que van generar **debat**; i el grup d'experts va mostrar **interès a desenvolupar** el codi “no jutjar”. Per la seva banda, “estimar, amor” va generar **incoherències/discrepàncies** en el discurs dels experts: si la paraula era realment utilitzada pels professionals de l'educació Infantil o no. (N70).

N70: - No creo que se utilize la palabra [estimar i amor]

- Les apreciem

- Se aprecian, sí. [...] Pero no decíamos amor a las familias, o sea no me suena que en general nosotros la hubiéramos empleado así. Dentro de las jornadas de amor y educación había uno dedicado a las familias, pero no quiere decir que estuviéramos patrocinando el decirlo; no lo se si alguien lo dice, yo en cualquier caso, me hecho atrás. (grup focal 3 paràgraf 284)

- La culpabilización de las familias yo creo Yo creo que tiene mucho que ver también con nuestra propia formación y nuestra propia educación, y basada en todas estas ideas judeocristianas del bien y del mal, y de que esto está bien y esto está mal; y entonces sobretudo estas que nos tocan y que van mal, porque nos complican o por lo que sea, están mal; y entonces juzgamos [...] Yo creo que va vinculado a todo esto que tenemos todos en la mochilla que cargamos; más o menos aplicada, o más o menos pesada según la educación, según los años, según el ambiente que cada uno se ha movido... y que nos tocas fibras ahí, y que nos hacen reaccionar de esta manera, y juzgando, y cargándonos a familias [...] Llega mucho más allá del mero hecho de sentirte molesto y de hacer un juicio de valor sobre la familia.

- A mi em fa pensar, abans que sortia que deia que ens considerem progres i que estem feliços i ens sentim progres, però de vegades, suposo que pel què tu dius, aquesta tradició [...] Jo crec... jo sóc positiva i ho he dit en les altres sessions, perquè crec que el què hem de fer és canviar la mentalitat, i mica en mica, pas a

pas, la gent, els professionals que s'afegeixen a l'escola avui veuen una escola molt més oberta que fa uns anys, doncs bueno, continuem amb la línia, però l'escola ha de ser més oberta. (grup focal 3 paràgraf 336)

Només van ser lleugerament **argumentats** “alegria”, “estimar, amor” i “cordialitat”; i “alegria” va ser l'únic codi que va generar el plantejament de nous **interrogants** al grup d'experts, vinculats especialment a la dificultat de comprensió del significat del codi en el context de la relació entre el centre educatiu i les famílies (N71).

N71: A mi con cordialidad creo, que dije yo, con la otra gente me basta, pero dar amor a las familias a cada una... Me parece un poco excesivo. (grup focal 3 paràgraf 257)

- Encara que treballis amb alegria no vas petonejant els pares i...
- O algú potser sí.
- O sí, los que compartan ese significado...
- No ja ens entenem; hi ha d'haver aquesta sensibilitat però ahora la professionalitat, el situar-se en el nivell professional.
- No has de passar la ratlla. (grup focal 3 paràgraf 478)

Es va necessitar **justificar** en major o menor mesura tots els codis apareguts en aquesta categoria, principalment des del punt de vista professional, entre els quals sobresurten “alegria”, “no jutjar” i “cordialitat”. En l'àmbit personal es va justificar especialment l'epítom “no jutjar”; que també va trobar justificacions en el context, juntament amb “estima, amor” (N72). “Alegria” i “estima, amor” van ser els dos únics codis que es van justificar en la utilització de les paraules, i cap no es va justificar en la mostra de la recerca (N73). “Respecte” i “cordialitat” van ser els codis que van generar menys necessitat de ser justificats.

N72: Però és un concepte que jo recordo de fa temps en els equips, debats sobre si als infants els estimem o no els estimem, o si és estimar la condició, no? Però és veritat que hi ha tot un corrent, arrel de les jornades, perquè també doncs la ¿? de renovació pedagògica s'utilitza en aquest món, que fa un temps no ho fèiem servir, perquè també dèiem: vols dir que és estimar? O com ho definim? És un concepte que no l'utilitzàvem fa un temps, i ara s'utilitza... (grup focal 3 paràgraf 280)

- Ojalà tothom s'estimés d'aquella manera, aquell respecte tant, tant gran; però vull dir que això seria...
- Yo en esto pienso lo que tú decías antes, en la formación personal, yo creo que es la madurez o la formación social, que es mucho mas lenta, que eso si que no

lo podemos imponer; que eso irá llegando... con la formación personal de todas la personas irá llegando esa madurez social que hará vivir y reaccionar de otra manera.

- El tenir unes prioritats...
- Para tener esas prioridades creo que hace falta esta madurez personal, porque ni los políticos ni socialmente las tenemos; y no las tenemos porque no hemos evolucionado aún tampoco mucho... yo creo; yo lo veo así. (grup focal 3 paràgraf 364)

Nosaltres estem una hora i mitja rebent famílies, perquè des de les 8 fins a dos quarts de 10 van entrant, i fas una broma, i... [...] de dir: també pot ser, no ha de ser només... a veure, com a les reunions informatives de secundària, que et diuen: si el seu fill falta tres cops li farem un expedient i... [...] Bueno, doncs... tu pots enfocar les coses així més normatives i... o pot haver-hi un plus, no? És que ara m'ho estic imaginant i sí que hi ha una relació d'alegria: es fan bromes, es fan acudits, expliques: oh, l'altre dia vaig riure molt amb el teu fill perquè va explicar, va dir no sé què... Jo sí que m'ho estic imaginant. (grup focal 3 paràgraf 433)

Qui es qüestionava que un nen de tres anys arribi sol a l'escola? Ningú, perquè no n'arribava cap de nen de tres anys sol a l'escola. Jo he vist nens de tres anys arribant sols a l'escola; això d'entrada, allò que dius tu no jutjar, no jutjaràs; però quan veus un nen que arriba sol a l'escola, de tres anys, se't posen els pèls de punta perquè nosaltres partim de la nostra cultura, i de tot el què ens pesa de la nostra educació i de la nostra manera que hem... hem establert. I quan ve algú diferent, llavors: ostres! Aquesta pregunta... a mi em ve directament la primera [Què és per tu la família? Concepte, definició...], quan tot aquest bagatge que portàvem, que ja teníem establert, que el teníem claríssim, a la que ens ha arribat gent que té una altra manera d'entendre el concepte de família, nosaltres hem partit de que el bo és el nostre model. (grup focal 3 paràgraf 491)

N73: Perquè potser la paraula estimar i amor, bueno, igual que quan es van fer les jornades d'infantil que... també és una paraula que en català potser no la fem servir gaire, i potser ens queda... potser no vol dir el mateix per tothom... és una paraula que no la diem vers les famílies, estimar... [...] Aquesta paraula potser l'hem portat una mica del castellà, que amb català no ho diríem estimar... potser diríem... no ho sé com ho diríem... (grup focal 3 paràgraf 261)

- La cordialidad si que la siento, pero la alegría...
- Sí, doncs mira... és que hi ha molt pesat; vull dir... des del bon rollo, que tu has

matisat amb el bon rollo, és més fàcil després si hi ha pegues entrar-hi, que no pas des de la relació seca. Vull dir: si amb un pare pots arribar-li a fer una broma, vol dir que has establert un nivell de confiança, que després et permet parlar de moltes altres coses.

- I un apropament. Perquè el què deies tu... és molt diferent si estàs de bon rollo, li dius bé; o li pots dir: escolta, és que sempre te'l deixes el pitet; no? [somriu] És dir-ho amb alegria. (grup focal 3 paràgraf 442)

Els codis que van aparèixer al grup focal d'experts però no en les entrevistes a professionals van ser "apreci", contraposant-lo a "estimar, amor", "relació", i "benestar". Cap d'aquests nous codis no va tenir prou pes per ser considerat en l'anàlisi de resultats més enllà de la seva menció.

Estat de la qüestió

La importància de la implicació familiar per afavorir el desenvolupament dels infants en els diferents centres i serveis ha estat molt documentada científicament (OFSTED, 2001; Martínez, 2004; Sénéchal, 2006; Pomerantz et al., 2007; Blanch, Duran, Valdebenito i Flores, 2014; García Bacete, 2014). Malgrat que segurament molts professionals estaran d'acord amb la importància de ser coherents i treballar plegats amb les famílies, a la pràctica, no sempre és fàcil. Aquest estudi pretén aprofundir en el concepte de família i la seva implicació amb les escoles i altres centres o serveis, a partir de l'experiència de diferents professionals, tots ells experts en el treball amb la petita infància i les seves famílies.

La col·laboració entre l'escola i la família és un element clau per a l'educació i el benestar dels infants (Power et al., 2010; García Bacete, 2014). Aquesta relació ha d'estar en contínua evolució per poder-se ajustar a la canviant organització de la societat humana i, per tant, requereix una revisió constant de les necessitats i els possibilitats tant per part de les famílies com dels centres i serveis implicats (Comelles et al., 2013).

Els canvis que estan esdevenint a tots els àmbits han permès visualitzar i crear estructures familiars diverses i incorporar noves funcions per adaptar-se a les necessitats i demandes de la societat actual. A vegades, aquestes necessitats i demandes són compartides, però massa sovint, falta coherència entre els discursos i les maneres de fer de la família, d'una banda, i el centre o servei, de l'altra. Aquesta descoordinació no afavoreix l'infant, que viu immers en aquestes contradiccions.

La família com a primer context psicosocioeducatiu

La família és el primer i un dels contextos més importants de socioculturització que permet que l'infant pugui desenvolupar-se i inserir-se de manera satisfactòria en l'entorn sociocultural en què es troba immers. Des del naixement, el nadó necessita que els congèneres en tinguin cura, li proporcionin afecte, suport, relacions, etc. És a dir, necessita els altres per assegurar-se, en un primer moment, la supervivència i, de manera progressiva, l'adquisició d'altres competències de caire emocional, pràctic, cognitiu, relacional i social.

Per tant, la família s'entén com a escenari educatiu i com a context de desenvolupament bàsic per a infants i adults que té un paper primordial en l'educació dels infants (Palacios i Rodrigo, 2005). Tot i que la família és un context clau per a cada infant, les exigències socials fan que les criatures, cada cop més, convisquin moltes hores amb altres persones, a vegades emmarcats en centres o serveis, que també col·laboren en el seu creixement i desenvolupament psicosocioemocional. Per tant, no s'han de

perdre de vista les múltiples relacions i vincles en què l'infant està immers des del seu naixement.

Treball col·laboratiu entre la família i el centre o servei que l'acull

Quan la família i l'escola, o un altre servei, treballen de forma coherent, l'infant se'n beneficia en tots els aspectes (Martínez, 2004). Tot i que aquesta afirmació segurament és àmpliament compartida, s'evidencia que les actuacions professionals, durant molts anys, han seguit un model vertical dels sabers. En aquest sentit, la relació entre la família i sobretot l'escola ha estat basada en el model d'expert. És a dir, l'escola, amb professionals qualificats, és qui pren les decisions i decideix quan i com hi participen les famílies (Bouchard, Talbot, Pelchat i Boudreault, 1998). Actualment estem caminant cap a un model de partenariat, un model més horitzontal dels sabers i més democràtic que implica la corresponsabilitat (Comelles et al., 2013). Tot i la importància d'aquesta col·laboració amb les famílies, hi ha una sèrie de barreres a la participació que dificulten que aquestes sinergies siguin fluides. Una de les majors barreres són les personals, és a dir, les idees, les concepcions individuals i col·lectives, sovint basades en idees estereotipades, que ens distancien els uns dels altres.

Alguns dels elements que faciliten la col·laboració entre la família i l'escola estan relacionats amb aspectes com ara conèixer les expectatives d'uns i altres, revisar les pròpies idees, cuidar les actituds i desenvolupar habilitats comunicatives, l'empatia o l'assertivitat (Blanch i Gimeno, 2010). En aquest sentit, durant la primera infància s'ha d'aprofitar la motivació de moltes famílies que, quan tenen criatures petites, sovint tenen major interès i necessitat de participar-hi més activament. A mesura que els infants són més autònoms, aquesta motivació o necessitat de vincular-se amb l'escola sovint decreix. Ja en edats més avançades trobem que cal seguir motivant la col·laboració familiar, ja que diversos estudis demostren que la implicació de les famílies en les tasques escolars pot beneficiar el desenvolupament i els aprenentatges dels infants (Blanch et al., 2014; Silinskas et al., 2010), però sobretot també afavoreix aspectes primordials tant personals com emocionals.

Des de la LOMCE, les famílies, per llei, tenen l'oportunitat de participar de manera formal en la presa de decisions de l'escola a través dels consells escolars, però aquesta via de participació té poca repercussió i la veu de les famílies no és gaire significativa (Comas, Abellán i Plandiura, 2014). Així i tot, les famílies, a través de les AMPA i d'acord amb l'escola, troben altres vies menys formals de col·laboració i implicació, incloent-hi la participació directa a les aules.

García Bacete (2014) fa una extensa revisió sobre l'estat de la qüestió de les relacions entre l'escola i la família i explicita les raons que justifiquen la dita col·laboració. La majoria d'aquests aspectes també són extensibles a altres centres o serveis que acullen les famílies amb els seus infants. Aquest autor, a partir d'aquesta revisió i basant-se en el model de recursos i necessitats de Hornby (1990), presenta sis aspectes que cal tenir presents a l'hora de planificar i portar a terme la col·laboració a diferents nivells, en funció de les necessitats i possibilitats de cadascuna de les parts:

1. Reciprocitat (estatus equitatiu) i mutualitat (interessos comuns). El fill o alumne és una mateixa persona que no es pot dissociar, sinó que cal una resposta comuna en favor dels infants. Millorar la comunicació i reflexionar conjuntament sobre instruments d'intercanvi entre tots ha de ser un objectiu prioritari.
2. Possibilitats de participació variades que responguin a la diversitat de famílies. Per fer-ho cal tenir coneixement i oferir diversitat sense jutjar quines famílies són millors:
  - a. Conèixer i tenir en compte les dimensions que diferencien les famílies (configuració, diversitat, ètnia, cultura, situacions estressants, vulnerabilitat, recursos, etc.).
  - b. Hi ha diversitat de maneres de participar i totes són vàlides, ja que les famílies tenen necessitats diferents i també aporten recursos diversos.
3. Aspectes organitzatius que facilitin la participació com a element primordial en el projecte educatiu de centre. Alguns aspectes que es destaquen tenen a veure amb la implicació de la direcció de l'escola, la inclusió de pares en la presa de decisions o la incorporació d'espais on els pares puguin actuar com a educadors.
4. Consideració de les necessitats particulars de cada pare. Sovint aquestes inquietuds es vinculen amb el seu fill i sobre determinades àrees crítiques, com la lectura o l'escriptura, per exemple.
5. Formació del professorat fent especial atenció a la comunicació i estratègies de col·laboració amb les famílies per obrir mires.
6. Reformulació de la legislació per facilitar les relacions entre pares i educadors, així com vinculacions més extensives i intenses entre les AMPA i les escoles, per exemple donant més autonomia als consells escolars per disminuir les asimetries entre les famílies i l'escola en matèries educatives.

D'altra banda, hi ha estudis centrats en experiències a Catalunya que assenyalen el canvi que mostren les famílies des d'actituds de delegació cap a la corresponsabilitat (Comas, Escapa, i Abellán, 2014). En aquest sentit, Comas et al. (2014) expliciten que les famílies solen participar a les escoles en quatre àmbits:

1. Implicació individual formal (estar informats sobre l'escola i el procés d'aprenentatge dels seus fills).
2. Supervisió i seguiment dels deures i estudi dels seus fills.
3. Participació informal en la vida escolar del centre, per exemple en festes obertes a les famílies.
4. Participació en òrgans formals del centre, com les AMPA o el consell escolar.

Així mateix, aquests autors també assenyalen que els pares solen mostrar un perfil de participació que s'emmarca en una dimensió que inclou informants, presents, col·laboradors i representants (Comas et al., 2014).

En tot cas, els estudis expressen la necessitat de millorar la formació inicial i permanent dels diferents professionals pel que fa al treball amb famílies. En una investigació duta a terme per Peris (2006) s'analitzen les competències dels tècnics d'infantil i la rellevància que hi donen diferents agents educatius. En les conclusions es destaca que, malgrat que la competència relacionada amb el treball amb famílies es considera important, ha estat poc valorada en els qüestionaris administrats. En una altra recerca, Ubia i Blanch (2013) analitzen les competències que els professionals destaquen en el seu treball amb grups de famílies i infants, les quals es recullen en el quadre 1:

COMUNICACIÓ AMB LES FAMÍLIES	CAPTACIÓ DE LES NECESSITATS DE LES FAMÍLIES I ACTUACIÓ CONSEQÜENT
Capacitat comunicativa	Empatia vers les famílies Coneixement de l'etapa evolutiva de l'infant Visualitzar les necessitats del grup Capacitat d'observar i escolta activa Capacitat per intervenir a partir de l'observació
CREACIÓ DE COMUNITAT	LIDERATGE
Capacitat per treballar amb grups d'adults	Capacitat per mantenir una actitud propera Ser facilitador de recursos

Quadre 1. Competència dels professionals per al treball amb famílies

L'infant és una persona de ple dret que necessita que les persones que en tenen cura puguin treballar plegades per facilitar i potenciar el seu creixement i desenvolupament en tots els aspectes: personal, emocional, social i cognitiu. Quan un professional considera l'infant de forma holística, amb amor, respectant les seves característiques, les seves competències, els seus sentiments, així com també la seva família, sense jutjar-la, potencia l'infant en la seva totalitat. Si l'infant se sent mirat, se sent inclòs, se sent bé, possiblement no perdrà la curiositat ni les ganes de participar, de relacionar-se, de compartir, de ser.

Caracterització metodològica

La perspectiva qualitativa orientada a la millora, des de les possibilitats de formació continuada, difusió i acció en el desenvolupament professional.

La recerca qualitativa es caracteritza, entre altres trets, per buscar dimensions desconegudes o poc conegudes d'un fet social. Aquestes dimensions se cerquen també a partir de la forma en què viuen i entenen aquest fet els grups de persones afectades. Entre els plantejaments d'aquest enfocament investigador considerem el context i la seva història, les relacions i els intercanvis socials, les representacions socials i el llenguatge, la noció de subjecte inclusiu, els interessos bàsics i el triangle ètic-èmic-investigador (Badilla, 2006).

La realitat es construeix i reconstrueix. Per això és necessari conèixer, explicar i comprendre els fenòmens que hi tenen lloc, per poder interpretar-los. El context és important. No interessa arribar a conclusions genèriques, sinó conèixer a fons cada situació i cada particularitat del fenomen estudiat.

Els contextos no es poden entendre sense la seva història, cosa que també succeeix amb els fets educatius. Les situacions actuals es poden comprendre si es consideren els actes que han succeït amb anterioritat. Per això, es parla de contextos diacrònics, en el sentit que els fets es contenen tal com s'han desenvolupat al llarg del temps. El contrari serien fets sincrònics, en què els fenòmens es descriuen independentment del procés històric. En el context educatiu conflueixen pràctiques lingüístiques, ideològiques i culturals, al mateix temps que ocorren fets externs, com les significacions que tenen les persones de la comunitat sobre els docents o sobre la seva funció.

Els actes educatius són relacionals. Les situacions educatives tenen com a punt d'arribada i de partida una sèrie de relacions: interpersonals, d'autoritat, de submissió, d'informació, d'aprenentatge, d'ensenyament, de control i de col·laboració. Les relacions s'estableixen en tots els àmbits en què operen els actes educatius. Podríem esperar que les relacions en els centres educatius fossin formals. No obstant això, hi ha una sèrie de relacions informals tan importants com les formals. L'acció investigadora qualitativa en el camp de l'educació, busca situar-se en les relacions quotidianes, ja sigui entrant en els espais comunicatius o reconstruint dinàmiques interpersonals de les accions. Amb això es creen i recreen les realitats socials, en el nostre cas com un conjunt de pràctiques educativo-pedagògiques situades, considerant els procediments, els mètodes, els mites i els rituals, que utilitzen permanentment els diferents actors per construir els seus mons. Les relacions poden semblar simples, però en general, no se n'observa la complexitat, atesa la diversitat de relacions que se succeeixen en les situacions educatives. Per tant, no n'hi ha prou amb descriure els fets, sinó que cal interpretar-los perquè es puguin transformar.

La recerca qualitativa no utilitza ni codis ni llenguatges elaborats fora de l'univers d'interaccions dels seus actors. El subjecte no se separa de l'objecte, ja que qui coneix no se separa d'allò que coneix. Hi ha un principi d'inclusió, per exemple, de qui observa en allò que observa. En la recerca qualitativa el procés interpretatiu es va succeint gairebé amb la producció de les dades. Aquest procés de negociació entre el personal investigador i el personal informant assegura, en gran part, la producció de la informació i la col·laboració dels que hi participen. Les característiques desitjables de la negociació es refereixen al fet que sigui participativa, explícita i flexible (Fernández i Santos, 1992).

Una darrera característica que volem destacar de l'enfocament qualitatiu és l'ús de la inducció, és a dir, la deducció per a l'anàlisi de les dades obtingudes (Gall, Gall i Borg, 2003).

El **problema** d'aquest estudi el definim amb tres preguntes temàtiques:

- Quina conceptualització de la família fan els professionals que treballen en l'àmbit de l'educació Infantil?
- Com queden caracteritzades les relacions entre els centres educatius d'educació Infantil i les famílies?
- Quins tipus de pràctiques posen en joc els professionals que treballen en l'àmbit de l'educació, pel que fa a les seves relacions amb les famílies amb les quals treballen?
- Quines expectatives tenen els professionals sobre aquestes relacions?

Les **aproximacions teòriques** de l'estudi, que es troben detallades en el capítol anterior, procuren fer una revisió sobre l'estat de la qüestió en els temes relacionats amb la família com a primer context psicosocioeducatiu, el treball col·laboratiu entre el centre i la família, i les competències dels professionals en aquest àmbit.

La **selecció teòrica dels participants** s'ha fet a través d'un mostreig discrecional.

El mostreig discrecional és una tècnica de mostreig no probabilístic en què l'investigador selecciona les unitats que constituïran la mostra sobre la base del seu coneixement i judici professional.

Aquest tipus de tècnica de mostreig també es coneix com "mostreig intencional" i "mostreig per judici".

El mostreig discrecional s'utilitza en els casos en què l'especialitat d'una autoritat pot seleccionar una mostra més representativa que pot donar resultats més precisos que

mitjançant altres tècniques de mostreig probabilístic. El procés consisteix a triar intencionalment a dit els individus de la població sobre la base del coneixement o judici de l'autoritat o l'investigador.

El disseny del mostreig discrecional generalment s'utilitza quan un nombre limitat d'individus posseeix el tret d'interès. És l'única tècnica de mostreig viable per obtenir informació d'un grup molt específic de persones. També és possible utilitzar el mostreig discrecional si l'investigador coneix un professional o una autoritat fiable que ell creu que és capaç de reunir una mostra representativa.

Les dues debilitats principals del mostreig discrecional es troben en l'autoritat i en el procés de mostreig, tots dos relacionats amb la fiabilitat i el biaix que acompanyen la tècnica de mostreig.

Malauradament, en general no hi ha manera d'avaluar la fiabilitat de l'expert o l'autoritat. La millor manera d'evitar l'error de mostreig presentada per l'expert és triar la autoritat més adequada i experimentada en el camp d'interès.

Concretament, en aquest estudi, s'han entrevistat disset professionals provinents de l'ampli espectre de perfils que treballen en l'àmbit de l'educació Infantil: escoles bressol, parvularis, serveis i programes d'atenció a la petita infància i les famílies en el context territorial català. L'accés a les persones s'ha fet a través de l'Equip 0-6 de l'Institut de Ciències de l'Educació (ICE) de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB). L'origen del grup està en l'organització dels cursos d'idoneïtat per al professorat de llars d'infants sense qualificar. Amb l'aplicació de la reforma educativa es va potenciar el cicle 3-6, s'aprofundeix en les àrees del currículum i el grup evoluciona cap a la reflexió de temes més generals fins a consolidar l'Equip 0-6. Actualment, aquest grup és de reflexió conjunta dels dos cicles que configuren l'etapa d'educació Infantil. També aplega professionals que treballen en serveis d'atenció a la petita infància i a les famílies, com ara els espais familiars.

En els seus inicis, el treball consistia a donar una resposta coherent a les demandes de formació. Més endavant, el grup va evolucionar, a partir de l'anàlisi de les necessitats de l'etapa, cap a l'organització de les diferents Jornades d'Innovació a l'Educació Infantil. El 1992 va organitzar les primeres d'aquestes jornades, que s'han seguit portant a terme bianualment. El grup intenta ser testimoni de les diferents innovacions que es duen a terme als centres, la qual cosa genera debats i lectures que permeten aprofundir en diverses temàtiques relacionades amb la constant evolució del fet educatiu en general i de l'etapa d'educació Infantil en particular. Les característiques del desenvolupament

i l'aprenentatge dels infants de l'etapa, i l'anàlisi del paper dels adults i de la comunitat en les diferents realitats socioculturals són els altres puntals temàtics del grup.

La discussió de grup va aplegar onze professionals provinents del mateix Equip ICE. A l'annex es detallen els perfils dels informants de l'estudi.

Les tècniques utilitzades en la recollida d'informació en aquest estudi han estat les dades personals i professionals dels informants, l'entrevista semiestructurada i la discussió de grup. Això ens suggereix que les preguntes que se'ls fan en realitat són obertes. Aquestes preguntes es basen en teories de l'acció social que estan orientades per experiències compartides pels participants, per referències del futur educatiu o per valoracions que s'hi atribueixen.

Una entrevista en profunditat és bàsicament una tècnica basada en el joc conversacional. Una entrevista és un diàleg, preparat, dissenyat i organitzat, en el qual es donen els rols d'entrevistat i entrevistador. Aquests dos rols, encara que ho sembli en l'escenari de l'entrevista, no desenvolupen posicions simètriques. Els temes de la conversa són decidits i organitzats per l'entrevistador (l'investigador), mentre que l'entrevistat desplega al llarg de la conversa elements cognoscitius (informació sobre vivències i experiències), creences (predisposicions i orientacions) i desitjos (motivacions i expectatives) al voltant dels temes que l'entrevistador planteja. Per tant, l'entrevista en profunditat suposa una conversa amb fins orientats als objectius d'una recerca educativa.

El nostre interès s'ha centrat en l'entrevista semiestructurada o focalitzada. Aquest tipus d'entrevista requereix una acurada preparació i elaboració. L'investigador té un guió amb ítems derivats del problema general que vol estudiar. Al llarg de l'entrevista l'entrevistat anirà proporcionant informació relacionada amb aquests temes, però el curs de la conversa no se subjecta a una estructura formalitzada. Cal, doncs, que l'entrevistador tingui habilitat per saber buscar allò que es vol conèixer, focalitzant la conversa al voltant de qüestions precises.

L'entrevista semiestructurada va consistir en la presentació de les set preguntes a través de cinc cartolines que l'entrevistat anava passant a mesura que "esgotava" el tema proposat en cada pregunta. Les preguntes van ser:

A.- Què és per a tu una família? Concepte, definició...

B.- Amb quin tipus de família tractes/has tractat professionalment en els últims tres anys?

C.1.- Com són actualment les relacions amb les famílies?

C.2.- Com et sembla que haurien de ser?

D.1.- Què fan actualment els professionals de l'educació Infantil per facilitar la relació de les famílies amb els centres?

D.2.- Què penses que haurien de fer?

E.- Digues cinc paraules clau sobre les relacions amb les famílies

Les discussions de grups són una tècnica de recollida de dades mitjançant una entrevista grupal semiestructurada, la qual gira al voltant d'una temàtica proposada per l'investigador. S'han donat diferents definicions de "grup focal", però són molts els autors que convergeixen en el fet que es tracta d'un grup de discussió, guiat per un conjunt de preguntes dissenyades amb cura per assolir un objectiu particular (Aigner, 2006; Beck, Bryman i Futing, 2004).

El propòsit principal del grup focal és fer que sorgeixin actituds, sentiments, creences, experiències i reaccions en els participants, cosa que no seria fàcil d'aconseguir amb altres mètodes. A més, comparades amb les entrevistes individuals, els grups focals permeten obtenir una multiplicitat de mirades i processos emocionals dins el context del grup (Gibb, 1997).

La diferència entre un grup focal i una entrevista grupal és que en la darrera s'entrevista un grup de persones a la vegada, fent èmfasi en les preguntes i respostes entre l'investigador i els participants. D'altra banda, el grup focal se centra en la interacció dins del grup, la qual gira al voltant del tema proposat per l'investigador, i les dades que es produeixen es basen en la interacció (Powell i Single, 1996, citat per Gibb, 1997).

Com totes les tècniques, Els grups focals presenten certs avantatges i desavantatges a l'hora d'obtenir informació. A continuació, sintetitzem alguns dels assenyalats per Aubel (1993).

Avantatges:

- L'ambient de grup pot propiciar una atmosfera de seguretat, en la qual els participants no se senten pressionats a respondre a cadascuna de les preguntes formulades i, doncs, poden expressar-se de manera espontània.
- La flexibilitat que ofereix aquest ambient grupal permet al facilitador o moderador (l'entrevistador a càrrec de la tècnica) explorar altres temes relacionats a mesura

que van sorgint. En conseqüència, es pot generar una àmplia gamma d'informacions en un període de temps curt.

- Els resultats estan disponibles amb més rapidesa per als membres del projecte.
- La tècnica promou un procés de comunicació col·laborativa amb els beneficiaris del projecte i fa que el personal del projecte millori les seves habilitats comunicatives.

Desavantatges:

- Els resultats no poden tractar-se estadísticament, ja que els entrevistats no són representatius de la població total.
- Els participants poden sentir-se incòmodes en discutir en grup temes íntims.
- Les persones amb més facilitat de paraula poden dominar la discussió de grup.
- Els participants poden tendir a estar d'acord i a coincidir amb els altres integrants del grup, en lloc d'expressar opinions minoritàries.

En el cas de l'estudi que ens ocupa, els informants van reunir-se amb l'equip coordinador de la recerca en les següents circumstàncies:

- **Temporalització:** 3 sessions de 90-120 minuts cadascuna.
- **Enfocament temàtic:** Informació obtinguda a través de les entrevistes.
- **Compromís d'assistència** i participació activa en les 3 sessions: estabilitat en els informants.
- **Enregistrament** de les sessions: àudio i vídeo.
- **Col·laboració d'altres entitats:** Participació del servei d'audiovisuals de l'ICE i de la Facultat de Ciències de l'Educació de la UAB.
- **Lloc:** Facultat de Ciències de l'Educació- Seminari de Pedagogia Aplicada (G6-2a planta).

El **treball de camp**, entès com el període de temps dedicat a produir i enregistrar dades, l'hem dut a terme en el marc de l'Equip ICE d'Educació Infantil de l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona. El treball de camp es considera una situació metodològica i un procés. No tots els esdeveniments que se succeeixen poden ser controlats per l'equip investigador. L'investigador roman de manera continuada i perllongada entre el grup de participants. El treball de camp implica un procés de socialització, ja que els investigadors desenvolupen una sèrie d'aprenentatges del context cultural o situació de recerca. S'aprenen normes, codis, sistemes de comportament, comunicacions verbals i no verbals. L'accés al camp s'inicia amb una sèrie de significacions que a poc a poc s'han anat desconstruint.

L'anàlisi i interpretació de la informació obtinguda ha suposat una tasca complexa i ha requerit bastant temps i paciència. Sovint la quantitat d'informació aclaparava en iniciar la lectura-relectura i la desconstrucció de la informació, que és la que ens permet reconèixer claus per la interpretació. Alhora hem observat que la informació és heterogènia, perquè cadascú té les seves visions pròpies de la realitat que ens ocupa.

La desconstrucció s'inicia amb una dialèctica entre la informació (les dades) i la seva comprensió-traducció-interpretació. Amb això es poden assenyalar dues accions. Una es vincula a descobrir significants d'un o diversos fenòmens (situacions educatives) i l'altra a identificar categories teòriques rellevants o dimensions que emergeixen de l'anàlisi sistemàtica de la informació i que alhora ens ajuden a determinar alguns constructes teòrics que ens fan tornar a els acostaments teòrics inicials per reconstruir-los. A l'inici de l'anàlisi se solen identificar moltes categories, però a mesura que se segueix la tasca destructora algunes categories s'assimilen a altres, atesa la seva evident articulació conceptual o pràctica.

Les grans categories analitzades han estat:

Concepte de família: es pretenia conèixer la representació mental que els professionals tenen de les famílies en funció de la seva experiència personal i laboral, identificant-ne els trets definitoris i els processos de transformació personal i social del concepte.

Tipologies de famílies: es pretenia establir quina taxonomia de famílies estableixen els professionals en funció dels trets que s'atribueixen als sistemes i les estructures familiars. En les respostes han aparegut majoritàriament codis relacionats amb l'origen familiar, la relació entre adults, la relació entre infants i la relació entre adults i infants, així com també, de forma tangencial, aspectes sobre l'estil de criança i la mida de les famílies.

Realitat de les relacions dels centres amb les famílies: es pretenien conèixer les característiques del tracte i la vinculació entre la família i l'escola. Dins d'aquesta categoria s'han diferenciat característiques de la relació personal i institucional, i també s'ha posat l'accent en aspectes de transformació, satisfacció i insatisfacció dels professionals respecte a aquesta relació.

Expectatives de les relacions dels centres amb les famílies: es pretenien establir els elements en què els professionals de l'educació consideren que s'haurien de fonamentar el tracte i la vinculació entre la família i l'escola. En les expectatives

de millora de les relacions entre la família i l'escola han aparegut aspectes de la relació interpersonal, institucional i, de forma minoritària, contextual.

Realitat de les actuacions professionals: es pretenia conèixer com procedeixen els professionals de l'educació Infantil per facilitar la relació de les famílies amb els centres. Dins d'aquesta categoria s'han identificat diverses estratègies d'actuació, i s'han descrit aspectes de caracterització de les intervencions dels educadors.

Expectatives de les actuacions professionals: es pretenia establir quin hauria de ser, segons les persones entrevistades, el saber fer dels professionals de l'educació Infantil per facilitar la relació entre l'escola i les famílies. Igual que en la categoria anterior s'han assenyalat diverses estratègies d'actuació, i s'ha caracteritzat com es creu que haurien de ser les intervencions dels educadors.

Paraules clau: es pretenien establir cinc característiques clau al voltant de les relacions entre les famílies i l'escola, la majoria de les quals s'han referit a habilitats socials i valors. Els ítems que més presència han tingut han estat precisament aquells "que saben més greu" a causa de la dificultat que genera la seva gestió, i els que els han seguit es pot considerar que són aquells que "ens ajuden".

Pel que fa a les categories emergents, oferim alguns exemples:

- Trets definitoris de la família
- Transformació personal del concepte de família
- Transformació social del concepte de família
- Tipus de família segons l'origen
- Tipus de família segons les relacions entre els adults
- Tipus de família segons les relacions entre els infants
- Tipus de família segons les relacions entre els adults i els infants
- Tipus de família segons l'estil de criança
- Tipus de família segons el nombre de fills o altres parents
- ...

Això ha exigint a l'equip investigador una actitud d'obertura cap a significants no previstos.

Convé recordar que la informació no és la realitat que es vol investigar, sinó que són diferents parers o significants sobre la dita realitat. La interpretació ens permet conèixer des de les diferents perspectives el que viuen els actors de l'estudi.

Ens hem ajudat del programari Atlas-Ti 6.2.27.

L'equip de recerca reconeixem la necessitat que la informació que es produeix sigui creïble i ens preocupa la coherència i rigor en la interpretació, cosa que significa que les conseqüències d'utilitzar els resultats han de ser considerades part de la responsabilitat de qui guia la recerca. Això exigeix molt rigor en el camí investigador, motiu pel qual hem desenvolupat estratègies i procediments que ens poden garantir la credibilitat de les interpretacions que se'n fan.

L'estratègia bàsica per aconseguir aquesta credibilitat és la triangulació. En el nostre cas hem triangulat dades, tècniques i investigadors.

La recerca-acció com a promoció de la reflexió i el debat intern en el grup

La recerca-acció educativa s'utilitza per descriure un ventall d'activitats que du a terme el professorat en els seus propis contextos laborals amb finalitats com el desenvolupament curricular, el seu autodesenvolupament professional i la millora dels programes educatius, els sistemes de planificació o la política de desenvolupament. Aquestes activitats tenen en comú la identificació d'estratègies d'acció que són implementades i més tard sotmeses a observació, reflexió i canvi. Es considera com un instrument que genera canvi social i coneixement educatiu sobre la realitat social i/o educativa, proporciona autonomia i dona poder a qui la du a terme.

Kemmis i McTaggart (1988) descriuen amb amplitud les característiques de la recerca-acció. Les línies que segueixen són una síntesi de la seva exposició. Com a trets més destacats de la recerca-acció ressenyem els següents:

- És participativa. Les persones treballen amb la intenció de millorar les seves pròpies pràctiques.
- La recerca segueix una espiral introspectiva de cicles de planificació, acció, observació i reflexió.
- És col·laborativa. La duen a terme en grup les persones implicades. Crea comunitats autocrítiques de persones que participen i col·laboren en totes les fases del procés de recerca.
- És un procés sistemàtic d'aprenentatge, orientat a la praxi (acció críticament informada i compromesa).
- Indueix a teoritzar sobre la pràctica.
- Sotmet a prova les pràctiques, les idees i les suposicions.

- Implica enregistrar, recopilar i analitzar els nostres propis judicis, reaccions i impressions al voltant del que passa.
- És un procés polític perquè implica canvis que afecten les persones.
- Analitza críticament les situacions.
- Comporta progressivament canvis més amplis.
- Comença amb petits cicles de planificació, acció, observació i reflexió i avança cap a problemes de més envergadura. La inicien petits grups de co-laboradors, i s'expandeix gradualment a un nombre més gran de persones.

Altres autors veuen la recerca-acció com un enfocament alternatiu a la recerca social tradicional, i es caracteritza per la seva naturalesa:

- **Pràctica.** Els resultats i percepcions obtinguts des de la recerca no només tenen importància teòrica per a l'avenç del coneixement en el camp social, sinó que en primer lloc condueixen a millores pràctiques durant el procés de recerca i després.
- **Participativa i col·laborativa.** L'investigador no es considera un expert extern que porta a terme una recerca amb persones, sinó un coinvestigador que investiga amb la gent interessada pels problemes pràctics i la millora de la realitat i per a aquestes persones.
- **Emancipadora.** L'enfocament no és jeràrquic, sinó simètric, en el sentit que els participants implicats estableixen una relació d'iguals en l'aportació a la recerca.
- **Interpretativa.** La recerca social no assumeix els resultats des de la visió dels enunciats de l'investigador positivista basats en les respostes correctes o equivocades per a la qüestió de la recerca, sinó en solucions basades en els punts de vista i les interpretacions de les persones implicades en la recerca. La validesa de la recerca s'aconsegueix a través d'estratègies qualitatives.
- **Crítica.** La comunitat crítica de participants no només busca millores pràctiques en el seu treball dins de les restriccions sociopolítiques donades, sinó també actuar com a agents de canvi crítics i autocrítics d'aquestes restriccions. Canvien el seu ambient i són canviats en el procés.

Les fases de la recerca-acció són:

- **Planificació:** Consisteix a identificar i diagnosticar el problema i plantejar la hipòtesi acció o acció estratègica.
- **Acció:** Es tracta de dur a terme en la pràctica docent la hipòtesi establerta en la planificació.
- **Observació:** Implica la recollida i l'anàlisi de dades relacionades amb algun aspecte de la pràctica professional.

- **Reflexió:** Consisteix a interpretar les dades recollides en l'observació. Tanca el cicle i dona pas a l'elaboració de l'informe.

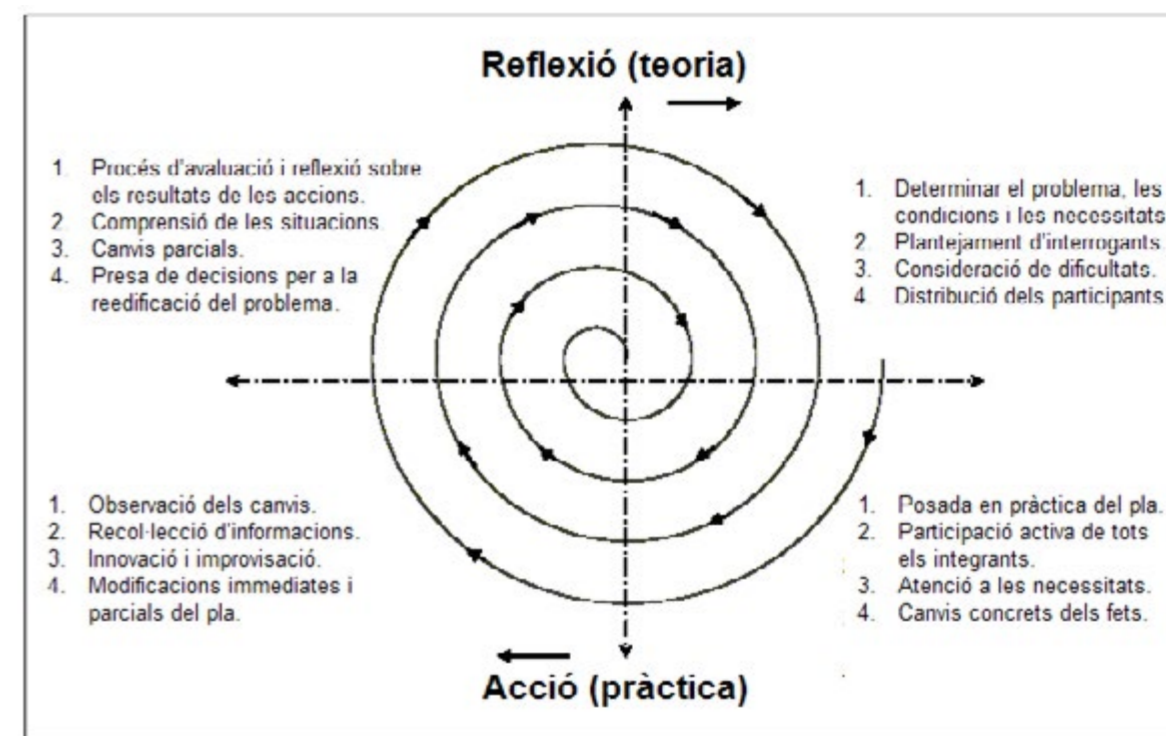

Figura 2. Procés seguit en la recerca-acció. Font: Ineditviable (2014)

Dins l'Equip ICE d'Educació Infantil, l'estudi es va promoure com un dispositiu de reflexió i re-conceptualització del que són les famílies i de les relacions que els centres i els professionals de l'educació Infantil tenen amb elles. Amb les entrevistes i sobretot amb l'ús del grup focal, s'ha pogut contrastar aquest fenomen que té a veure tant amb les idees prèvies com amb les pràctiques conegudes pels professionals participants. Una evidència d'aquesta implicació de l'equip va ser que quasi totes les persones entrevistades van transcriure l'entrevista d'un dels seus companys.

Per poder dur-lo a terme es va configurar un grup coordinador compost per tres persones i amb tasques diferenciades:

- **Sílvia Blanch:** disseny de l'estudi, coordinació de les entrevistes, elaboració de les entrevistes, dinamització dels grups focals, anàlisi de les informacions obtingudes i redacció de l'informe final.
- **Xavier Gimeno:** disseny de l'estudi, comunicació institucional, elaboració de les entrevistes, dinamització dels grups focals, anàlisi de les informacions obtingudes i redacció de l'informe final.
- **Arnau Careta:** transcripció de les entrevistes, enregistrament i transcripció dels grups focals, anàlisi de les informacions obtingudes, documentació general de l'estudi i redacció de l'informe final.

Limitacions i possibles línies d'estudi posterior

Els resultats de l'estudi no es poden generalitzar de la mateixa manera que si s'hagués optat per un plantejament majoritàriament quantitatiu en què la pertinent selecció de les mostres significatives donés validesa a les conclusions presentades. Malgrat aquesta suposada limitació, en un estudi en el qual s'ha optat per entrevistar i posar en situació de col·loqui una vintena de professionals que es consideren referents en l'àmbit de l'educació Infantil, es permet considerar les conclusions com una explicació fefaent del fenomen de les relacions entre els centres educatius, els professionals i les famílies.

Tal com descriuen les fitxes de l'Annex 1, les trajectòries individuals professionals de cadascun dels informants permet que aquest estudi conclougui amb prou coneixement de causa. A més, tots ells configuren un equip de formadors de formadors que fa molts anys que comparteixen i contrasten interessos i preocupacions sobre les diverses temàtiques associades a l'educació dels més petits.

Probablement l'estudi es podria haver millorat consultant altres professionals de referència aplegats a institucions com grups de mestres per la innovació educativa, equips de recerca de centres universitaris, etc. Això pot deixar-se per a posteriors ampliacions de l'estudi si es considerés oportú.

També podria ampliar-se l'estudi, de manera més qualitativa, si la prospecció sobre la temàtica es fes en una població de pares o adults de referència per als infants que s'atenen als centres d'educació Infantil. Es tractaria de conèixer i incorporar la perspectiva dels "de casa" per complementar-la amb la que ja hem aconseguit amb l'informe que s'ha presentat.

Es valora que el dispositiu utilitzat en la recollida i contrast d'informacions en aquest estudi podria ser implementat en un centre o programa en el quals diferents professionals "s'emmirallen" mútuament per poder aplegar i contrastar les seves concepcions i posicions davant les relacions entre els professionals de l'educació Infantil i les famílies.

Referències bibliogràfiques

Aignerren, M. (2006). *La técnica de recolección de información mediante los grupos focales*. Recuperat de <http://ccp.ucr.ac.cr/bvp/texto/14/grupos-focales.htm>

Aubel, J. (1993). *Guidelines for studies using the group interview technique*. OIT, Ginebra. Recuperat de <http://www.fhumyar.unr.edu.ar/escuelas/3/materiales%20de%20catedras/trabajo%20de%20campo/profesoras.htm>

Badilla, L. (2006). Fundamentos del paradigma cualitativo en la investigación educativa. *Revista de Ciencias del Ejercicio y la Salud*, 4 (1), 42-51.

Beck, M., Bryman, A. i Futing, L. (2004). *The Sage Encyclopedia of Social Science Research Methods*. New Delhi: SAGE Publications.

Bisquerra Alzina, R. (2009). Metodología de la investigación educativa. A A. Latorre Beltran. *La investigación acción* (370-394). Madrid: La Muralla.

Blanch, S., Duran, D., Valdebenito, V., i Flores, M. (2014). The effects and characteristics of family involvement on a peer tutoring programme to improve the reading comprehension competence. *European Journal of Psychology of Education*, 28 (1), 101-119.

Blanch, S. i Gimeno, X. (2010). Família i escola. D'entrada col·laboradors. *Guix d'Infantil*, 58, 18-19.

Bouchard, J. M., Talbot, L., Pelchat, D. i Boudreault, P. (1998). Partenariat entre les familles et les intervenante qu'observe-t-on dans la pratique? A A. M. Fontaine i J. P. Pourtois (ed.). *Regards sur l'éducation familiale*, 189-201. Brussel·les: De Boeck.

Collet, J. i Tort, A. (2011). *Famílies, escola i èxit*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill.

Comas, M., Abellán, C. i Plandiura, R. (2014). *Consells escolars i participació de les famílies a l'escola. Una lectura marcada per la LOMCE*. Barcelona: Edicions Els Llums.

Comas, M., Escapa, S. i Abellán, C. (2014). *Com participen mares i pares a l'escola? Diversitat familiar i d'implicació a l'escola*. Barcelona: Edicions Els Llums.

Comelles, M. J. (coord.) (2013). *Familia, escuela y comunidad: un encuentro necesario*. Barcelona: Octaedro.

Explorable.com (2009). *Muestreo discrecional*. Recuperat de <http://explorable.com/es/muestreo-discrecional>

Fernández, J. i Santos, M. (1992). *Evaluación cualitativa de programas de educación para la salud*. Màlaga: Ediciones Aljibe.

Gall, M., Gall, J. i Borg, W. (2003). *Educational Research. An Introduction*. MA: Allyn and Bacon.

Garcia Bacete, F. J. (2014). Las relaciones escuela-familia: un reto educativo. *Infancia y Aprendizaje*, 26 (4), 425-437.

Gibb, A. (1997). Focus group. *Social Research Up-date*, 5 (2), 1-8. Recuperat de sru.soc.surrey.ac.uk/SRU19.html

Hornby, G. (1990). The organisation of parent involvement. *School Organisation*, 10 (2-3), 247-252.

Institut de Ciències de l'Educació- Universita Autònoma de Barcelona (s.d.). Recuperat de <http://documentsice.uab.cat/formaciodeformadors/infantil/802.pdf>

Lewin, K. (s.d.). *La investigación-acción*. Recuperat de <http://ineditviable.blogspot.com.es/2011/03/la-investigacion-accion-kurt-lewin-1890.html>

Martínez, R. (2004). *Familia y educación. Fundamentos teóricos y metodológicos*. Oviedo: Universidad de Oviedo.

OFSTED (2001). *Family learning: a survey of good practice*. Londres: HMSO.

Palacios, J. i Rodrigo, M. J. (ed.) (2005). *Familia y desarrollo humano*. Madrid: Alianza. (Traball original publicat al 1998).

Peris, P. (2006). *Valoració de la formació professional per part dels agents implicats*. Tesi doctoral. Universitat Autònoma de Barcelona. Recuperat de <http://www.tdx.cat/bitstream/handle/10803/5047/ppm1de1.pdf?sequence=1>

Pomerantz, E. M., Moorman, E. A., i Litwack, S. D. (2007). The how, whom, and why of parents' involvement in children's academic lives: More is not always better. *Review of Educational Research*, 77 (3), 373-410.

Powell, R. i Single, H. (1996). Focus groups. *International Journal for Quality in Health Care*, 8(5), 499-509.

Sénéchal, M. (2006). *The effect of family literacy interventions on children's acquisition of reading from kinder-garten to grade 3*. National Center for Family Literacy.

Silinskas, G., Parrila, R., Lerkkanen, M. K., Poikkeus, A. M., Niemi, P. i Nurmi, i J.E. (2010). Mothers' reading-related activities at home and learning to read during kinder-garten. *European Journal of Psychology of Education*, 25 (2), 243-264.

Ubia, M. i Blanch, S. (2013). Els professionals d'espai familiar. Les competències professionals en relació als educadors infantils (Treball de fi de grau). Recuperat de <http://ddd.uab.cat/record/112208>

Per contactar amb els autors d'aquest informe:

Sílvia Blanch i Gelabert: silvia.blanch@uab.cat

Xavier Gimeno Soria: xavier.gimeno@uab.cat

Arnau Careta Plans: akareta@hotmail.com

ERIFE: <http://grupsderecerca.uab.cat/erife/>

Annexos

El criteri de classificació dels annexos és la seva aparició cronològica en el procés de treball.

Annex 1. Fitxes dels participants

Nom i cognoms: Montserrat Anton Rosera

Formació: doctora en Ciències de l'Educació

Participació en la recerca: Entrevista SI NO Grup Focal SI NO

Institució per a la qual has treballat en els darrers cinc anys	Experiència
<ul style="list-style-type: none"> - ICE de la UAB - Facultat de Ciències de l'Educació 	<ul style="list-style-type: none"> - Docència a la Facultat de Ciències de l'Educació - Direcció de l'ICE - Docència al postgrau d'educació psicomotriu de 0 a 8 anys - Col·laboració en activitats d'assessorament i difusió de programes per a la petita infància.

Nom i cognoms: Agnès Barba Encarnación

Formació: mestra

Participació en la recerca: Entrevista SI NO Grup Focal SI NO

Institució per a la qual has treballat en els darrers cinc anys	Experiència
<ul style="list-style-type: none"> - Escola dels Encants 	<ul style="list-style-type: none"> - Directora

Nom i cognoms: Sílvia Blanch Gelabert

Formació: Llicenciada en Psicologia Clínica. Doctora en Psicologia de l'Educació. Màster en Cultura, Educació i sistemes semiòtics.

Participació en la recerca: Entrevista SI NO Grup Focal SI NO

Institució per a la qual has treballat en els darrers cinc anys	Experiència
<ul style="list-style-type: none"> - Professora d'universitat del Departament de Psicologia Bàsica, Evolutiva i de l'Educació de la UAB. - Counseling (cooperativa d'assessorament psicopedagògic i clínic a infants, adolescents, adults i famílies) 	<ul style="list-style-type: none"> - Psicòloga (acompanyament a infants i famílies; dificultats d'aprenentatge i socioemocionals; assessorament a mestres i escoles). - Investigadora (espais familiars, família, aprenentatge entre iguals, aprenentatge cooperatiu). - Formadora de formadors (petita infància, xarxes, aprenentatge cooperatiu) - Coordinadora de pràctiques i relacions externes del Grau d'Educació infantil de la UAB. - Professora a la Facultat de Ciències de l'Educació al grau d'infantil, primària i Educació social.

Nom i cognoms: Luisa Martín Casaldelrey

Formació: ATS (infermera) i mestra + 1 curs de filosofia + molts cursos de formació permanent + jornades, congressos, foros...

Participació en la recerca: Entrevista SI NO Grup Focal SI NO

Institució per a la qual has treballat en els darrers cinc anys	Experiència
<ul style="list-style-type: none"> - Ajuntament de Parets del Vallès: escola bressol municipal - UAB: ICE (PEIF) - Generalitat de Catalunya: Departament d'Educació: activitats de formació permanent del professorat 	<ul style="list-style-type: none"> - 6 anys d'experiència d'infermera - 37 anys d'escola bressol (educadora, directora, coordinadora) - 24 anys de formadora - 8 anys de col·laboradora de l'ICE (XAMPI, PEIF) - 1 curs de professora associada a la UAB (ciències de l'educació) - Múltiples articles divulgatius - Coautora del llibre <i>Planificar l'etapa 0-6. Compromiso de sus agentes y vida cotidiana.</i> (Graó)

Nom i cognoms: Judit Cucala Velasco

Formació: Llicenciada en Pedagogia

Participació en la recerca: Entrevista SI NO Grup Focal SI NO

Institució per a la qual has treballat en els darrers cinc anys	Experiència
<ul style="list-style-type: none"> - Institut Municipal d'Educació de Barcelona - Blanquerna. Universitat Ramon Llull - Centres de Recursos Pedagògics. 	<ul style="list-style-type: none"> - 31 anys d'experiència en les escoles bressol, fent tasques d'educadora i de coordinació i direcció. També en ocasions de formadora. - Treball sobre la Intervenció Educativa a partir d'un permís de llicència d'estudis. - Un curs de tutora de Seminari de Pràcticum 1 - Un semestre de professora de Mòdul de Grau d'Infantil, 4t curs - Formadora de mestres d'educació Infantil i sobretot del primer cicle.

Nom i cognoms: Vicenç de Febrer

Formació: Psicòleg infantil. Especialista en atenció a la petita infància i família

Participació en la recerca: Entrevista SI NO Grup Focal SI NO

Institució per a la qual has treballat en els darrers cinc anys	Experiència
<ul style="list-style-type: none"> - Centre 0-3 anys - Escola Bressol Pública Oreneta. - Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols (Girona) 	<ul style="list-style-type: none"> - Director d'un Centre d'atenció a la petita infància i de suport a les famílies. - Director d'una Escola Bressol durant 28 anys - Director d'un equip de professionals d'Espais familiars durant 16 anys - Assessor psicològic de grups d'Educació per al naixement (embaràs i postpart) durant 20 anys - Assessor psicopedagògic de grups de famílies amb infants petits (0-3 anys) durant 16 anys

Nom i cognoms: Eva Ferreiros**Formació:****Participació en la recerca:** Entrevista SI NO Grup Focal SI NO

Institució per a la qual has treballat en els darrers cinc anys	Experiència
- Escola Bernat Metge (L'Hospitalet de Llobregat)	- En els darrers cinc anys he estat tutora dels diferents nivells del segon cicle d'Educació Infantil durant quatre cursos i un curs(2010-11) de mestra de reforç d'educació Infantil i Primària. Sempre he estat a l'escola Bernat Metge. - Des de 2004, he estat tutora dels diferents nivells d'educació infantil a la mateixa escola abans esmentada. - Anteriorment he estat tutora a una llar d'infants durant un curs i a una escola amb llar d'infants inclosa (amb infants de 2 anys) durant 18 mesos.

Nom i cognoms: Montserrat Fons**Formació:** Mestra i Doctora en filosofia i ciències de l'educació**Participació en la recerca:** Entrevista SI NO Grup Focal SI NO

Institució per a la qual has treballat en els darrers cinc anys	Experiència
- Universitat de Barcelona	- Docència a infantil i primària - Docència a la formació inicial dels mestres - Assessoraments i cursos de formació permanent de mestres d'infantil i primària

Nom i cognoms: Xavier Gimeno Soria**Formació:** Diplomant en Monitor i Director de Temps Lliure. Diplomant en Professorat d'Educació Infantil i Primària. Llicenciat en Psicologia. Doctor en Pedagogia. Màster en assessorament a centres educatius. Màster en Psicoteràpia Analítica Grupal. Màster en Pedagogia Sistèmica.**Participació en la recerca:** Entrevista SI NO Grup Focal SI NO

Institució per a la qual has treballat en els darrers cinc anys	Experiència
- Professor titular d'universitat del Departament de Pedagogia Aplicada de la UAB.	- Monitor i Director de Temps Lliure. Monitor de teatre. Mestre de Parvulari. Assessor del programa d'immersió lingüística del Departament d'Ensenyament. Orientador familiar. Psicoterapeuta de grup. Analista institucional. Formador de formadors. Supervisor d'equips de treball. Membre de Consells de Redacció de revistes dedicades a la petita infància.

Nom i cognoms: Imma Homar Martí**Formació:** Diplomada en Educació Infantil i Llicenciada en Psicopedagogia**Participació en la recerca:** Entrevista SI NO Grup Focal SI NO

Institució per a la qual has treballat en els darrers cinc anys	Experiència
- Escola bressol municipal Canigó - De l'Institut d'educació de l'Ajuntament de Barcelona	- 18 anys a les escoles bressol de Barcelona - 10 anys assessorant escoles bressol

Nom i cognoms: Núria Jiménez i Huertas

Formació: Educadora Especialitzada. Llicenciada en Pedagogia. Postgrau Europeu d'Educació Infantil i Comunitària.

Participació en la recerca: Entrevista SI NO Grup Focal SI NO

Institució per a la qual has treballat en els darrers cinc anys	Experiència
<ul style="list-style-type: none"> - Assessora i formadora d'educadors i tècnics municipals en col·laboració amb la Diputació de Barcelona. - Assessora i col·laboradora de la UAB en projectes de Xarxes d'Infància Intersectorials: Ajuntaments de l'Hospitalet i de Sant Just Desvern. 	<ul style="list-style-type: none"> - Educació infantil 0-6 anys: educació formal en centre públics municipals. - Treball amb infants i famílies: Espai nadó, Espai familiar, Espai de joc. Educació no formal. - Formació permanent de mestres. - Gestió de centres educatius integrals. - Treball tècnic i polític en l'administració municipal. - Dinamització de xarxes intersectorials. - Gestió de Projectes Cooperació al Desenvolupament.

Nom i cognoms: Azucena Linares Gómez

Formació: Mestra especialitzada en educació infantil i pedagoga

Participació en la recerca: Entrevista SI NO Grup Focal SI NO

Institució per a la qual has treballat en els darrers cinc anys	Experiència
<ul style="list-style-type: none"> - Serveis per a la infància Crèixer Junts - Edugest serveis educatius - Centre d'estudis Bemen 3 - UB - Associació Pikler Hengstenberg de Catalunya (APH) 	<ul style="list-style-type: none"> - Directora pedagògica de dues empreses especialitzades en la gestió d'escoles bressol. - Directora de l'EBM la casa del molí (fent una substitució de baixa materna) - Professora del cicle formatiu de grau superior d'educació infantil impartint l'assignatura de didàctica i de projecte. - Codirectora d'un màster propi organitzat per l'UB, <i>educació i salut en la vida quotidiana</i>. - Secretària de l'APH

Nom i cognoms: Pep Llenas i Sunyer

Formació: Mestre d'Educació Infantil

Participació en la recerca: Entrevista SI NO Grup Focal SI NO

Institució per a la qual has treballat en els darrers cinc anys	Experiència
<ul style="list-style-type: none"> - Departament d'Ensenyament - FUB Manresa - ICE UAB - Ajuntament de Manresa 	<ul style="list-style-type: none"> - 28 anys a Educació Infantil, d'aquests 9 fent tasques de Director. - 3 anys portant un pràcticum amb els alumnes de 1r. De Grau d'Educació Infantil - 21 anys en el grup 0-6 - 2 anys. Coordinació del Nucli Impulsor del Projecte Educatiu de Ciutat

Nom i cognoms: Montserrat Montoriol Puiggròs

Formació: Mestra d'Educació Infantil

Participació en la recerca: Entrevista SI NO Grup Focal SI NO

Institució per a la qual has treballat en els darrers cinc anys	Experiència
<ul style="list-style-type: none"> - Mestra a les classes d'Infantil de l'Escola Cooperativa "El Puig" d'Esparreguera 	<ul style="list-style-type: none"> - Mestra a les classes d'Infantil, P-3, P-4 i P-5

Nom i cognoms: Teresa Morros Arandes

Formació: Psicòloga

Participació en la recerca: Entrevista SI NO Grup Focal SI NO

Institució per a la qual has treballat en els darrers cinc anys	Experiència
<ul style="list-style-type: none"> - Centre de Petita Infància i Família (EB municipal Sant Vicenç dels Horts) - CDIAPM (Centre de desenvolupament infantil i atenció precoç municipal) Cornellà de Llobregat) 	<ul style="list-style-type: none"> - Psicòloga i directora-gerent durant 4 anys (.Escola Bressol i Espais familiars) - Psicòloga. - Projecte de treball amb famílies

Nom i cognoms: Carles Parellada Enrich

Formació: Mestre per la UB, Psicomotricista terapèutic per l'AEC , Terapeuta Familiar Sistèmic per l'Escola de Teràpia Familiar de Barcelona (Dr. Sarró), Constel·lador Familiar per l'Institut Gestalt, Pedagog Sistèmic per la UDEC de Mèxic.

Participació en la recerca: Entrevista SI NO Grup Focal SI NO

Institució per a la qual has treballat en els darrers cinc anys	Experiència
<ul style="list-style-type: none"> - ICE de la Universitat Autònoma de Barcelona 	<ul style="list-style-type: none"> - Mestre, psicomotricista, terapeuta familiar, constel·lador familiar, codirector de les formacions de Pedagogia Sistèmica en el Màster CUDEC de l'Institut Gestalt de Barcelona, en el Postgrau de la UAB, en el Màster de la URV, cofundador de Connexions Projectes de Formació Sistèmica, que gestiona, juntament amb IICE de la UAB, la Xarxa d'Escoles i Professionals vinculats a la Pedagogia Sistèmica, col·laborador de les Xarxes d'Infància, supervisor d'equips d'atenció a la infància i l'adolescència, formador en projectes de formació d'institucions diverses.

Nom i cognoms: Sílvia Palou Vicens

Formació: Mestre i Psicòloga

Participació en la recerca: Entrevista SI NO Grup Focal SI NO

Institució per a la qual has treballat en els darrers cinc anys	Experiència
<ul style="list-style-type: none"> - ICE de la UAB - UAB - Editorial Graó - Ajuntament de Cardedeu - Escoles públiques i concertades - CRP Gràcia - MEM - Institut Gestalt 	<ul style="list-style-type: none"> - Mestre d'educació infantil - Formadora de mestres i professionals que treballen amb famílies - Professora de " Psicomotricitat", " Educació Corporal", " Joc i moviment", en la UAB, estudis de Grau - Psicòloga infantil - Psicòloga de famílies - Acompanyament a famílies en grups - Terapeuta sistèmic - - Editora i codirectora de la revista Guix i Aula infantil

Nom i cognoms: Judit Sardà i Lizaran

Formació: Mestre d'Educació Infantil

Participació en la recerca: Entrevista SI NO Grup Focal SI NO

Institució per a la qual has treballat en els darrers cinc anys	Experiència
<ul style="list-style-type: none"> - Escola cooperativa EI Puig d'Esparreguera 	<ul style="list-style-type: none"> - Abans d'entrar a treballar a l'escola havia fet substitucions a d'altres escoles i havia estat monitorea d'esplai, donat classes particulars de reforç escolar..., però ja fa 25 anys que treballa a l'escola i he estat a les classes de menuts de 2 anys i també amb els de 3 i amb els de 4 anys.

Nom i cognoms: Carme Solé Mirabet

Formació: Pedagogia, Màster pedagogia sistèmica

Participació en la recerca: Entrevista SI NO Grup Focal SI NO

Institució per a la qual has treballat en els darrers cinc anys	Experiència
- Escoles bressol públiques	- Divuit anys de directora en una llar d'infants pública de Terrassa, també com a educadora i últimament, des de fa dos anys, com a directora d'una escola bressol municipal de nova creació a Barcelona. - He participat i col·laborat en diferents formacions sobre pedagogia sistèmica, relacions família i escola, adreçades a professionals d'escoles bressols.

Nom i cognoms: Elisenda Vilà Passola

Formació: Mestra

Participació en la recerca: Entrevista SI NO Grup Focal SI NO

Institució per a la qual has treballat en els darrers cinc anys	Experiència
- En la meua condició laboral de jubilada, he treballat per diverses institucions	- Formacions diverses rebudes i també donades a escoles i grups de tècnics diverses.

Annex 2. Model d'entrevista semi estructurada utilitzada

- Què és per tu la família? Concepte, definició...
- Amb quin tipus de família tractes/has tractat professionalment en els últims tres anys?

- Com són actualment les relacions amb les famílies?
- Com et sembla que haurien de ser?

- Què fan actualment els professionals de l'educació infantil per facilitar la relació de les famílies amb els centres?
- Què penses que haurien de fer?

- Digues cinc paraules clau sobre les relacions amb les famílies.

Nom i cognoms: Rosa Vidiella i Badell

Formació: Educadors especialitzada i Pedagoga

Participació en la recerca: Entrevista SI NO Grup Focal SI NO

Institució per a la qual has treballat en els darrers cinc anys	Experiència
- En la meua condició laboral de jubilada, he treballat per diverses institucions	- Formacions diverses rebudes i també donades a escoles i grups de tècnics diverses.

	Entrevista 1	Entrevista 2	Entrevista 3	Entrevista 4	Entrevista 5	Entrevista 6	Entrevista 7	Entrevista 8	Entrevista 9	Entrevista 10	Entrevista 11	Entrevista 12	Entrevista 13	Entrevista 14	Entrevista 15	Entrevista 16	TOTALS
02. TIPOLOGIES DE FAMÍLIA																	
02.01 Origen																	
02.01.01 Immigració	4	3	1	1	5	2	1	2	3	0	0	0	1	1	1	1	26
02.01.02 Autòcton	2	1	1	1	1	0	0	0	2	0	0	1	1	0	0	1	11
02.01.03_Context socioeconòmic empobrit	1	0	1	7	3	2	1	2	3	1	0	0	0	1	1	0	23
02.01.04 Estrangers	0	1	0	0	0	0	0	1	3	0	0	0	0	0	0	0	5
02.01.05_Parella mixta persona autòctona-immigrant	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
02.01.06 Castellano parlant	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
02.01.07_Context socioeconòmic mitjà-alt	0	0	2	0	1	1	1	2	2	1	0	1	2	1	2	0	16
02.01.08 Pares joves	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
02.01.09_Dependència/suport econòmic dels pares (avis)	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
02.01.10_Dependència de beques i/o Serveis Socials	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2
02.01.11_No parlen català ni castellà	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
02.02 Relacions entre adults																	
02.02.01 Parella heterosexual	2	3	1	0	0	1	0	0	2	1	0	0	1	0	0	0	11
02.02.02 Parella homosexual d'homes	0	2	1	0	0	1	0	0	1	0	0	2	0	0	0	0	7
02.02.03 Parella homosexual de dones	0	2	1	0	0	1	0	0	2	1	0	2	0	0	0	0	9
02.02.04 Una dona i dos homes (parella+3r)	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
02.02.05 Mare i/o pare amb avis	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
02.02.06 Mare i/o pare sense avis	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
02.02.07 Monoparental de mare	2	2	1	0	0	1	0	0	2	3	0	2	0	0	2	0	15
02.02.08 Monoparental de pare	0	1	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	2	0	6
02.02.09 Reconstituïdes	2	2	0	0	0	0	0	0	2	0	0	1	0	0	1	0	8
02.02.10 Mare i parella de dones	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
02.02.11 Parella distanciada	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
02.02.12 Família sense fills	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
02.02.13_Parella amb dificultats per tenir fills que recorre a la ciència	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
02.02.14_Parella que viu en llars diferents	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
02.02.15 Parella separada/divorciada	1	1	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0	5
02.02.16_Parella separada que segueix compartint llar	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
02.02.17 Parella que es planteja tenir un altre fill	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
02.02.18_Relació "desestructurada, patològica"	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	1	4
02.02.19 Segones famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
02.02.20_No es contemplan els avis com a membres de la família	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
02.03 Relacions entre infants																	
02.03.01 Germans separats	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2
02.03.02 Pseudogermans	3	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	7
02.03.03_Desconeixement cogeneracional	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
02.04 Relacions entre adults i infants																	
02.04.01_Separats/divorciats amb relació freqüent	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
02.04.02_Separats/divorciats amb relació esporàdica amb el pare	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
02.04.03_Pseudopares/Pseudomares	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	5

02.04.04_Experiència naturalitzada de l'infant	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
02.04.05_Experiència traumàtica de l'infant	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
02.04.07_Experiència traumàtica de l'adult	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
02.04.08_Alternança en la convivència amb diferents adults	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
02.04.09_Sense relació per distanciament	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2
02.04.10 Parella que ha perdut els fills	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
02.04.11_Relació "desestructurada, patològica"	0	0	0	0	1	1	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	6
02.04.12_Poca relació, absències	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1	0	0	0	0	0	0	4
02.04.13_Els avis assumeixen la criança	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	2
02.04.14_Fills adoptats	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2	0	0	0	0	3
02.04.15_Ambdós adults treballen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	2
02.04.16_Només el pare treballa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
02.04.17_Cap adult no treballa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
02.04.18_Nova parella (reconstituïda) del progenitor/a que no exerceix funcions parentals	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2
02.04.19_Parella reconstituïda amb fills de diferents relacions	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
02.04.20_Cuidadors de la família extensa o aliens a la família	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
02.05 Estil de criança																	
02.05.01 Infants atesos	0	0	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3
02.05.02 Infants desatesos	0	0	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3
02.05.03 Sobreprotecció	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
02.05.04_Funció educativa no empoderada	0	0	0	1	1	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	4
02.05.05_Funció educativa apoderada	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2
02.05.06_Inconsciència de l'estil relacional	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2
02.05.07_Justificatiu	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
02.05.08_Estil i disponibilitat relacional clars	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
02.06 Nombre de fills o altres parentius																	
02.06.01 Família nombrosa (>3)	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	1	1	0	1	6
02.06.02 Família nuclear	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	3
02.06.03 Família extensa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
02.06.04 Família extensa atomitzada	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

	Entrevista 1	Entrevista 2	Entrevista 3	Entrevista 4	Entrevista 5	Entrevista 6	Entrevista 7	Entrevista 8	Entrevista 9	Entrevista 10	Entrevista 11	Entrevista 12	Entrevista 13	Entrevista 14	Entrevista 15	Entrevista 16	TOTALS
03 REALITAT DE LES RELACIONS																	
03.01 Transformació																	
03.01.01_Acceptació d'altres cultures educatives	1	0	0	0	1	3	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	8
03.01.02_Acceptació de diverses estructures familiars	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	3
03.01.03_Dissonància entre el discurs i la realitat	3	3	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0	9
03.01.04_Enyorança de les famílies tradicionals	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2
03.01.05_Voluntat i acció de canvi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0	1	4
03.01.06_Origen i evolució de l'educació en l'etapa 3-6; enfocada a la instrucció	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2
03.02 Satisfacció																	
03.02.01_Permeabilitat família-escola	6	1	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	3	16
03.02.02_Relació agradable	3	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6
03.02.03_Famílies que mostren interès, escolten i creuen	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2
03.02.04_Famílies que tenen la voluntat d'integrar-se a la cultura catalana	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
03.02.05_Col·laboració de les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
03.02.06_Objectiu comú	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
03.02.07_Confiança per part de les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
03.02.08_Importància de l'escola per a les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
03.02.09_Proximitat entre l'escola i les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
03.02.10_Major relació família-escola que fa uns anys	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
03.02.11_Hi ha un reconeixement del valor social de la tasca i la figura educatives, fet que facilita l'apoderament i l'autoseguretat dels professionals	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2
03.02.12_Interès de les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	4
03.02.13_Les famílies no jutgen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
03.02.14_Mediació dels conflictes entre les famílies i els professionals	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
03.03 Insatisfacció																	
03.03.01_Barreres excessives entre la família i l'escola	2	1	0	0	1	2	1	0	0	0	0	1	4	0	0	0	12
03.03.02_Relació desagradable	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	3
03.03.03_Percepció d'amenaça entre les famílies per diferències culturals	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
03.03.04_Por a l'accés de les famílies (viscut com a invasivitat)	3	1	0	0	1	2	1	1	1	1	0	0	1	0	1	3	16
03.03.05_Demanda de col·laboració per necessitat	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
03.03.06_Desinterès de les famílies	0	1	0	0	1	2	0	0	2	0	1	1	0	0	0	0	8
03.03.07_Culpabilització de les famílies	0	0	2	2	0	2	0	9	4	2	2	0	2	0	0	3	28
03.03.08_Dificultats de relació	0	0	0	3	0	2	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	7
03.03.09_Delegació de responsabilitats educatives en l'escola	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
03.03.10_Desgast professional	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	4
03.03.11_Relació insuficient	0	0	0	0	1	3	2	1	2	0	0	0	4	0	2	0	15
03.03.12_Tristesia, disgust	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	2	0	0	0	6
03.03.13_Sentir-se castigat per les famílies	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1

03.03.14_Sentir-se incomprès per les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	2
03.03.15_Es generen relacions de dependència de les famílies vers l'escola	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
03.03.16_Confusió	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
03.03.17_Dificultats per tirar endavant projectes complexos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
03.03.18_Relació conflictiva	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	2
03.03.19_Les professionals de 0-3 se senten desprotegides (poc preparades/apoderades) per donar suport a les famílies i acompanyar-les.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2	3
03.03.20_L'acció per al canvi és minoritària	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
03.03.21_Culpabilització del centre i els seus professionals	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	1	5
03.03.22_Relacions puntuals, discontinues	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
03.03.23_Manca de formació i desenvolupament professionals	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
03.03.24_Unidireccionalitat de les relacions	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
03.03.25_Es treballa a partir de projectes puntuals	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
03.03.26_Por a perdre el reconeixement del valor social de la tasca i la figura educatives, fet que limita l'autoseguretat dels professionals	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
03.04 Caracterització																	
03.04.01_Complexitat	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2
03.04.02_Descoordinació escola-família	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
03.04.03_Continuïtat entre cicles i etapes	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
03.04.04_Diversificació dels interessos (educatius) de les famílies	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
03.04.05_Exigència	0	1	0	3	1	1	0	1	1	3	0	0	0	0	0	0	11
03.04.06_Acompanyament, assessorament	0	0	1	2	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	6
03.04.07_Dificultats de comunicació per desconeixement de la llengua	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	3
03.04.08_Dificultat per valorar les estructures familiars no tradicionals	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
03.04.09_Prejudicis intraescola vers el professorat jove	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
03.04.10_Qüestionament a l'escola per part de les famílies	0	0	1	0	2	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	6
03.04.11_Apoderament de la funció parental educativa	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
03.04.12_Demanda explícita d'orientació i suport educatius	0	0	0	1	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	2	0	6
03.04.13_Dificultats per comprendre la situació de les famílies	0	0	0	3	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	5
03.04.14_Es fan judicis de les famílies	0	0	0	1	0	0	0	9	3	2	1	0	2	0	0	0	18
03.04.15_Servei de menjador obligatori	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
03.04.16_Dificultat per separar els problemes de la família de la tasca professional	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
03.04.17_Comprenció de la situació de necessitat de les famílies	0	0	0	0	1	2	0	1	1	0	0	0	0	0	0	2	7
03.04.18_Implicació de les famílies	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	2	0	0	0	1	5
03.04.19_Funció de guàrdia i custòdia	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	6
03.04.20_Dificultats per establir una distància professional	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
03.04.21_Puntuals, discontinues	0	0	0	0	0	1	2	0	1	0	0	3	0	0	0	2	9
03.04.22_Relació segons capritx ("em cau bé")	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

03.04.23_Continuïtat, regularitat	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	1	0	1	0	1	5
03.04.24_Quotidianitat	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
03.04.25_Permeeabilitat família-escola	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2
03.04.26_Conseil Escolar i AMPA com a vies paral·leles insuficients	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
03.04.27_Actitud dialogant oberta ajustada a l'interlocutor	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2
03.04.28_Enfrontament	0	0	0	0	0	0	1	2	0	1	0	0	0	0	0	4	8
03.04.29_Prejudicis segons la imatge	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2
03.04.30_Famílies dependents de l'escola	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
03.04.31_Confiança	0	0	0	0	0	0	0	1	0	3	0	1	0	0	2	7	
03.04.32_Delegació de responsabilitats (educatives o no) en l'escola	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2	3	
03.04.33_Por a la "pèrdua de control" sobre la pròpia família (actuació docent viscuda com a invasivitat)	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2
03.04.34_Desconfiança en les famílies	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	2
03.04.35_Desconnexió entre l'escola (mestres) i la llar (família)	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	3
03.04.36_Objectiu comú	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	2
03.04.37_Manca de comunicació de les famílies vers l'escola	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
03.04.38_Relacions asimètriques	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
03.04.39_Diferenciació entre professionals educadores i professionals de serveis dins l'escola	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
03.04.40_No s'explora la millora de la comunicació entre educadors i famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
03.04.41_S'emfatitzen més les mancances de les famílies que no els seus potencials	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
03.04.42_Manca d'intenció comunicativa dels professionals vers les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	3	0	0	0	0	5
03.04.43_Manca de confiança	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
03.04.44_Manca de respecte	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
03.04.45_Les famílies no tenen els mateixos coneixements que els professionals	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
03.04.46_Comprensió de la manca de coneixements educatius de les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
03.04.47_Les famílies respecten els espais escolars	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
03.04.48_Les famílies i els infants passen poc temps a l'escola bressol i això en dificulta les possibilitats de vinculació	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	3
03.04.49_Resignació/acomodació al desinterès de les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
03.04.50_Molta variabilitat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
03.04.51_En el 3-6 l'AMPA és obligatòria	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
03.04.52_En el 0-3 només hi ha AMPA si l'escola ho desitja (no és obligatòria)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
03.04.53_La relació AMPA-escola és diferent en el 0-3 que en el 3-6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
03.04.54_Les famílies i els infants passen força temps al parvulari, circumscrit al 3-12, i això genera interès per a la vinculació/participació en les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
03.04.55_Els òrgans i les estructures de participació no tenen consistència (no s'hi prenen decisions)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
03.04.56_La participació es converteix en una càrrega feixuga per a les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1

03.04.57_Les famílies passen a interessar-se "exclusivament" pel que passa a l'aula	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
03.04.58_L'escola promou exclusivament relacions de demanda de col·laboració/ suport	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
03.04.59_Il·lusió i interès inicials de les famílies per estar en contacte amb els centres i les educadores	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
03.04.60_Desinterès progressiu de les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2	0	0	4
03.04.61_Les famílies no estan acostumades a que se'ls demani pels seus interessos o necessitats	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
03.04.62_Les famílies són necessàries per a la supervivència de l'escola bressol	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
03.04.63_Unidireccionalitat de les relacions	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
03.04.64_Treballada a partir de projectes puntuals	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
03.04.65_Relació a través de l'AMPA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
03.04.66_La relació família-escola és diferent en el 0-3 que en el 3-6	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	1	1	6
03.04.67_En el 0-3 hi ha major relació per una qüestió de necessitat en la quotidianitat de la criança	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1	0	5
03.04.68_Decalatge en la relació família-escola en passar al 3-6 (disminució de la relació)	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	1	0	5
03.04.69_Les expectatives de les famílies són diferents en el 0-3 que en el 3-6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
03.04.70_Disponibilitat de les famílies a canviar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
03.04.71_Disponibilitat de les famílies a col·laborar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
03.04.72_En el 3-6 la relació família-escola està molt més protocolitzada	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	2
03.04.73_Desànim dels centres i els professionals per a mantenir la relació família-escola	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
03.04.74_Donar un rol destacat a les famílies dins el centre	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
03.04.75_Relacions asimètriques, no igualitàries	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
03.04.76_L'escolarització a l'escola bressol no és necessària per al bon desenvolupament dels infants	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
03.04.77_Les famílies desconeixen els professionals que estaran amb els seus fills	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
03.04.78_Interès de les famílies per conèixer i comunicar-se amb l'escola i els professionals	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3	3
03.04.79_Esforç de les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3
03.04.80_Respecte	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
03.04.81_Queixa de les famílies pels prejudicis que pesen sobre seu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
03.04.82_La relació amb les famílies és un tema passional	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
03.04.83_Intencionalitat de comunicar-se i mostrar-se a les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
03.04.84_Comunicació i permeabilitat indispensables en el 0-6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
03.05_Institucional																				
03.05.01_Continuïtat entre etapes educatives	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

03.05.02 Col·laboració amb un CEIP	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
03.05.03 Participació en un Pla Educatiu d'Entorn per dinamitzar l'AMPA	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
03.05.04 Guetització d'algunes escoles	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
03.05.05 Col·laboració amb el Districte	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	2
03.05.06 Necessitat de coordinació entre la direcció i les educadores	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
03.05.07 La direcció intervé en els conflictes "greus"	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
03.05.08 La direcció tracta les famílies com a clients	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
03.05.09 La direcció envaeix aspectes de relació amb les famílies que pertocarien a les educadores	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
03.05.10 Manca d'intenció col·laborativa/participativa de l'escola vers les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1

	Entrevista 1	Entrevista 2	Entrevista 3	Entrevista 4	Entrevista 5	Entrevista 6	Entrevista 7	Entrevista 8	Entrevista 9	Entrevista 10	Entrevista 11	Entrevista 12	Entrevista 13	Entrevista 14	Entrevista 15	Entrevista 16	TOTALS
04 EXPECTATIVES DE LES RELACIONS																	
04.01 Institucional																	
04.01.01 Permeabilitat família-escola	4	3	0	0	0	4	6	0	4	0	0	0	2	0	5	2	30
04.01.02 Manteniment de la participació en les estructures creades	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
04.01.03 Acompanyament	0	0	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	3
04.01.04 Relació escola-família segons el PEC, dirigida per l'educadora responsable de grup/secció	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
04.01.05 Major semblança a un espai familiar	0	0	0	0	2	1	2	0	0	0	0	0	0	1	2	0	8
04.01.06 Continuitat entre cicles o etapes educatives	0	0	0	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	3
04.01.07 Reconeixement de les cultures de procedència	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
04.01.08 Actitud de cura	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
04.01.09 Evitar que s'entri a les aules	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
04.01.10 Funció educativa de l'escola paral·lela a la funció educativa familiar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
04.01.11 Relació consultiva no vinculant amb les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
04.01.12 Col·laboració amb cicle inicial del CEIP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
04.01.13 Relació família-escola poc pautaada o normativitzada	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
04.02 Interpersonal																	
04.02.01 Confiança	3	0	0	3	0	2	0	0	2	2	4	0	1	1	0	2	20
04.02.02 Horitzontalitat ocupant el propi lloc	1	1	1	1	0	3	3	0	1	1	0	1	0	1	3	0	17
04.02.03 Generar xarxa de suport educatiu	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
04.02.04 Respecte	0	0	0	3	0	1	2	0	1	3	1	1	0	0	0	2	14
04.02.05 Implicació i col·laboració amb l'escola	0	0	0	1	0	3	2	0	1	1	0	0	0	0	0	0	8
04.02.06 Diàries	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
04.02.07 Benefici mutu	0	0	0	0	0	3	4	0	0	0	0	0	0	0	0	1	8
04.02.08 Importància de les habilitats professionals	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
04.02.09 No hi ha un estil relacional preestablert	0	0	0	0	0	0	2	0	0	1	1	0	0	0	0	0	4
04.02.10 Actitud dialogant oberta ajustada a l'interlocutor	0	0	0	0	0	0	5	1	0	0	1	0	0	1	0	0	8
04.02.11 Escolta activa / dialògica / assertiva	0	0	0	0	0	0	4	0	2	0	1	2	0	2	0	0	11
04.02.12 Col·laboració i apoderament de les parts	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2
04.02.13 Estima incondicional	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2
04.02.14 Acompanyament, assessorament	0	0	0	0	0	0	1	1	4	2	2	4	0	0	4	0	18
04.02.15 Relació asimètrica ocupant el lloc propi	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1	1	0	4
04.02.16 Perdre la por a la "invasivitat" de les famílies	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	3
04.02.17 Comprensió de la situació de necessitat de les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	6	7
04.02.18 Valorar	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	2
04.02.19 Escolta dels infants com a nucli central	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1

04.02.20_Diferenciar els problemes de la família i els de l'escola (educatius)	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
04.02.21_Evitar enfrontaments	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	3
04.02.22_Col·laboració entre les parts	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
04.02.23_Apoderament de la funció parental educativa	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	1	0	0	1	3	0	8	
04.02.24_Comprensió per part de les famílies de la tasca educativa a l'escola i la seva dificultat	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	2	
04.02.25_Evitar mites del què és l'infant dins l'escola	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	4	
04.02.26_Afavorir la relació de les famílies entre elles i amb l'escola	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	3	
04.02.27_Evitar prejudicis vers les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	1	0	0	0	3	
04.02.28_Estimació a les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	
04.02.29_Esforç per a comprendre les famílies des de la seva manca de coneixements educatius	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	1	0	0	0	4	
04.02.30_Que les famílies sentin l'escola com un exemple del propi territori per créixer i hi portin els fills amb il·lusió	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	2	
04.02.31_Importància de l'acollida (especialment la inicial)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	3	
04.02.32_Ofertir/facilitar motius perquè les famílies vagin i participin a l'escola	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	2	
04.02.33_Importància de l'obertura i el tancament del curs	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	
04.02.34_Superar les limitacions de la relació basada únicament en demandes de col·laboració/ suport	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	
04.02.35_De forma simultània un tipus de relacions continuades i altres de puntuals/discontinues	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	
04.02.36_Major intenció comunicativa dels professionals vers les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2	
04.02.37_Escola com a espai de seguretat, confiança i desenvolupament per a les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	
04.02.38_Canviar la mirada de quina és la funció del centre i de les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	
04.02.39_Qui ha de fer el primer pas per facilitar la relació són les escoles	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	
04.02.40_Continuïtat, regularitat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	
04.02.41_Reconeixement i valor de la tasca educativa de les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	
04.02.42_Planeres	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	
04.02.43_Millorar l'atenció escolar als infants a través de la comunicació amb les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	
04.02.44_Relacions fonamentades en l'empatia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	
04.02.45_Continuïtat entre cicles i etapes	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	
04.03 Contextual																		
04.03.01_Importància del moment de la demanda	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
04.03.02_L'escola bressol no és educativament necessària	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
04.03.03_Evitar la guetització d'algunes escoles	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
04.03.04_Importància de tots els estaments i agents educatius implicats, més enllà de la família i l'escola com a principals	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	

	Entrevista 1	Entrevista 2	Entrevista 3	Entrevista 4	Entrevista 5	Entrevista 6	Entrevista 7	Entrevista 8	Entrevista 9	Entrevista 10	Entrevista 11	Entrevista 12	Entrevista 13	Entrevista 14	Entrevista 15	Entrevista 16	TOTALS
05 REALITAT DE LES ACTUACIONS PROFESSIONALS																	
05.01 Estratègies																	
05.01.01 Incorporació progressiva	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
05.01.02_Gestió de l'acció de les famílies a l'aula/centre	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	3	8
05.01.03_Acollir/promoure activitats autònoms de les famílies	1	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	3
05.01.04_Activitats conjuntes a l'aula infants-adults	1	2	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	4	10
05.01.05_Activitats conjuntes a l'escola infants-adults	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
05.01.06_Recollir i incorporar demandes i necessitats de les famílies	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	4
05.01.07_Compartir el temps d'acompanyament i acollida a l'escola	0	1	0	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	4
05.01.08_Reunions informatives	0	1	0	1	3	1	0	0	1	1	0	2	1	3	0	1	16
05.01.09_Entrevistes de seguiment	0	1	0	1	2	1	0	0	1	1	0	1	2	3	0	1	14
05.01.10_Col·laboració educativa escola-casa	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
05.01.11_Negociació de demandes	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	5
05.01.12_Agenda com a canal de comunicació	0	0	0	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	4
05.01.13_Informes d'avaluació	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2
05.01.14_Jornada de portes obertes	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2
05.01.15_Preinscripcions	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2
05.01.16_Espais familiars	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2
05.01.17_Empatitzar amb les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
05.01.18_Festes de l'escola	0	0	0	0	0	2	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0	5
05.01.19_Implicar els infants per repercutir en les famílies	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
05.01.20_Establir ponts, espais, moments de diàleg per comprendre's mútuament l'escola i les famílies	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0	1	0	7	11
05.01.21_"Vendre" l'escola bressol com un lloc magnífic	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
05.01.22_Repercussió dels prejudicis dels professionals vers les famílies en els infants	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
05.01.23_Llibres i/o maletes de materials viatgeres	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
05.01.24_Donar les produccions dels infants a les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
05.01.25_Murals de les produccions dels infants	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
05.01.26_L'actitud poc amigable dels professionals limita les possibilitats comunicatives	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
05.01.27_Demandes de col·laboració/ suport	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	3
05.01.28_Llibretes d'experiències viatgeres	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	1	1	1	0	2	8
05.01.29_Espais perquè les famílies comparteixin	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	3	6
05.01.30_Cicles temàtics amb exposicions i conferències	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
05.01.31_Formació continuada	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
05.01.32_Panells informatius	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
05.01.33_Albums de fotos viatgers de que fan els infants a l'escola i a casa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	2

05.01.34 Escola de pares	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	2
05.01.35 Tallers en els quals poden participar les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	2
05.01.36 Activitats conjuntes fora del centre infants-adults	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
05.01.37 No es fa un intent per conèixer les famílies, sinó que se'n té una mirada estandaritzada	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
05.01.38 Mediació	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	2
05.01.39 Diàleg presencial com a canal de comunicació	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
05.01.40 Procés d'acollida i adaptació	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
05.01.41 Repetició del contingut i l'estil de les comunicacions	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
05.01.42 Buscar i generar noves fórmules i recursos de relació família-escola	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2
05.01.43 Demanda de participació/col·laboració	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2
05.01.44 Dinamització de les AMPA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
05.01.45 Deixar col·laborar a les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
05.01.46 Obrir l'espai escolar a les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
05.01.47 Estimació i afecte cap als infants	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
05.01.48 Justificació de l'actuació professional davant de les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
05.01.49 Acollir la preocupació de les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2
05.01.50 Comunicació per via telèfon	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2
05.01.51 Presentacions de fotos de la vida escolar digitalitzades que es passen a l'espai de les famílies dins l'escola	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
05.01.52 L'àlbum de produccions dels infants no es considera adient	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
05.01.53 Diversificar les possibilitats de col·laboració i participació de les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
05.01.54 En alguns temes (com l'alimentació) se segueixen les pautes establertes per la família (dins d'uns límits)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
05.01.55 Reflexió i acords compartits entre professionals	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
05.01.56 L'escola vol tota la informació de les famílies; a vegades no es respecta la intimitat/confidencialitat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
05.02 Caracterització																		
05.02.01 Dificultats d'execució	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2
05.02.02 Dificultats per recollir i incorporar demandes i necessitats de les famílies	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	4
05.02.03 Dificultats de gestió	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
05.02.04 Transparència	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
05.02.05 Evitació de les "famílies difícils"	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
05.02.06 Preocupació per la qualitat	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	3
05.02.07 Dissonància entre el discurs i la realitat	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2
05.02.08 Benefici per als infants	0	0	0	0	0	3	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	3	8
05.02.09 Els recursos i les vies de comunicació s'utilitzen de forma rutinària, per tradició i no pel sentit de la seva funció	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
05.02.10 Dificultats per a reflexionar i prendre acords de forma compartida entre professionals	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	2

05.02.11 En general es compleix allò normatiu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
05.02.12 Molta variabilitat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
05.02.13 Segons el que estableixen el PEC i el RRI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
05.02.14 Les actuacions professionals en la relació família-escola són diferents en el 0-3 que en el 3-6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
05.02.15 La formació inicial dels professionals de 0-3 i 3-6 és diferent	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
05.02.16 Més formació no implica més sensibilització vers la relació amb les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2	0	3
05.02.17 Apoderament professional a través de l'experiència acumulada i reflexionada	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	2
05.02.18 Pràctiques satisfactòries tant per a les famílies com per als educadors	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
05.02.19 Actuacions molt similars a tots els centres	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	2
05.02.20 L'escola s'adapta a les possibilitats de les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
05.02.21 La dinàmica institucional pesa molt	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
05.02.22 S'imposa el criteri de les professionals sobre els que han de fer els infants i les famílies al territori escolar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	3
05.02.23 Els professionals queden satisfets i se senten "progres" amb el model de participació limitada/pautada de les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
05.02.24 Manca de formació professional	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
05.02.25 Importància de la formació professional	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
05.02.26 Es posa la importància de l'escola bressol en la instrucció en lloc de l'acompanyament	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
05.02.27 Els professionals s'immisceixen en l'estil de criança familiar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
05.02.28 Esforç dels professionals	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1

	Entrevista 1	Entrevista 2	Entrevista 3	Entrevista 4	Entrevista 5	Entrevista 6	Entrevista 7	Entrevista 8	Entrevista 9	Entrevista 10	Entrevista 11	Entrevista 12	Entrevista 13	Entrevista 14	Entrevista 15	Entrevista 16	TOTALS
06 EXPECTATIVES DE LES ACTUACIONS PROFESSIONALS																	
06.01 Estratègies																	
06.01.01 Incorporació progressiva	1	4	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6
06.01.02_Gestió de l'acció de les famílies a l'aula/centre	1	4	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	7
06.01.03_Acollir/ promoure activitats autònomes de les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	2
06.01.04_Lideratge, direcció, gestió i execució compartida de projectes	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
06.01.05_Activitats conjuntes escola-famílies	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
06.01.06_Formació pedagògica a les famílies perquè entenguin el projecte educatiu d'escola	0	1	0	0	1	1	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	6
06.01.07_Recollir i incorporar demandes i necessitats de les famílies	0	3	3	0	1	0	3	0	1	0	0	1	0	0	2	0	14
06.01.08_Reflexió compartida entre professionals	0	1	1	3	0	0	1	0	3	0	2	1	0	0	1	0	13
06.01.09_Defugir tòpics i prejudicis	0	0	2	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	4
06.01.10_Evitar jutjar les famílies	0	0	2	1	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	2	8
06.01.11_Establir ponts, espais, moments de diàleg per comprendre's mútuament escola i famílies	0	0	3	3	3	1	3	3	2	1	2	1	0	1	0	6	29
06.01.12_Treball multiprofessional amb les famílies	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
06.01.13_Somriure	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
06.01.14_Compartir el temps d'acompanyament i acollida a l'escola	0	0	0	1	1	1	0	2	1	0	1	0	0	0	0	0	7
06.01.15_Crear un espai perquè les famílies comparteixin	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	1	1	0	0	2	0	7
06.01.16_Apoderar i acompanyar l'AMPA	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
06.01.17_Activitat conjuntes a l'aula infants-adults	0	0	0	0	2	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
06.01.18_Projecte educatiu de centre elaborat i compartit amb les famílies	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2
06.01.19_Donar poder al Consell Escolar	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
06.01.20_Evitar etiquetar les famílies	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
06.01.21_Tenir molt clares l'actitud i la mirada	0	0	0	0	0	0	0	0	3	2	1	0	0	0	1	0	7
06.01.22_Conèixer i gestionar les emocions	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	2	0	4
06.01.23_Generar confiança/confiabilitat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
06.01.24_No adoctrinar sobre com educar des de la família	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	3
06.01.25_Aprofitament dels recursos dels quals ja es disposa, especialment recursos personals	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
06.01.26_Crear espais dins el centre que les famílies es puguin sentir com a seus	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	2
06.01.27_Evitar criticar, fer safareig	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
06.01.28_Relaxar-se i generar un espai de serenitat i calma	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
06.01.29_Diversificar les possibilitats de relació-participació	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	2

06.01.30_Conèixer les famílies i les seves possibilitats; no estandarditzar la mirada	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	2
06.01.31_Crear un espai/ambient càlid i deïstès	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
06.01.32_Motivar a les famílies i els infants cap a l'aprenentatge	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
06.01.33_Replantejar-se el model d'escola bressol	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
06.01.34_Activitats conjuntes a l'aula infants-adults	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
06.01.35_Voluntat i acció de canvi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2
06.01.36_Confidencialitat de les informacions relatives a les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
06.02 Caracterització																				
06.02.01_Poc esforç/dedicació	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
06.02.02_Demanda de formació	0	0	0	2	0	0	0	0	5	1	0	4	0	0	1	0	13			
06.02.03_Benefici per als infants	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4
06.02.04_Demanda de recerca/investigació	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
06.02.05_Apoderament i autoseguretat professionals	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	3
06.02.06_L'escola no té l'obligació de fer la funció de formar les famílies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
06.02.07_Previsió dels recursos per gestionar la relació escola-famílies i les seves necessitats	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1

	Entrevista 1	Entrevista 2	Entrevista 3	Entrevista 4	Entrevista 5	Entrevista 6	Entrevista 7	Entrevista 8	Entrevista 9	Entrevista 10	Entrevista 11	Entrevista 12	Entrevista 13	Entrevista 14	Entrevista 15	Entrevista 16	TOTALS
07 EPITOM																	
07.01 Confiança	1	0	1	1	0	1	0	0	0	1	1	1	0	1	1	1	10
07.02 Repartiment de rols	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
07.03 Sentit de pertinença	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
07.04 Acció	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
07.05 Acceptació	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	3
07.06 Respecte	0	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0	0	1	1	11
07.07 Estimar, amor	0	1	0	0	0	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	5
07.08 Vincles	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
07.09 Créixer	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
07.10 Gaudir	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
07.11 Escolta	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	3
07.12 No jutjar	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	3
07.13 Comunicació	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2
07.14 Comprensió mútua	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1	0	2	0	0	1	6
07.15 Reconeixement	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2
07.16 Distància professional	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
07.17 Alegria	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2
07.18 Empatia	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0	1	5
07.19 Tolerància mútua	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
07.20 Cordialitat	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2
07.21 Participació	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
07.22 Donar temps	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
07.23 Pacència	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2
07.24 Responsabilitat	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
07.25 Niu d'aprenentatges	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
07.26 Serenitat	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
07.27 Acompanyament	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0	3
07.28 Coneixement	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
07.29 Flexibilitat	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
07.30 Assertivitat	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
07.31 Educació	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
07.32 Compartir	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
07.33 Construir junts	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
07.34 Artesania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
07.35 Apoderament	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
07.36 Esperança	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
07.37 Proximitat, contacte	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
07.38 Igualtat, horitzontalitat (entre els educadors i la família)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
07.39 Suport	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1

Annex 4: Prevalença dels codis apareguts en els grups focals

	Aparicions en la conversa	Unitats de contingut
01F CONCEPTE DE FAMILIA	1	3
01.01F Trets definitoris		
01.01.00F Família "antiga"	3	14
01.01.00F Família "normal", convencional	7	17
01.01.01F Conviure	6	18
01.01.02F Creació de vincles	6	20
01.01.04F Compromís	1	1
01.01.05F Desenvolupament	1	2
01.01.06F Compartir	1	1
01.01.08F Família "trecada"	2	8
01.01.09F Temporalitat	4	8
01.01.10F Suport	1	1
01.01.11F Estimació, lligam emocional	10	27
01.01.12F Llaços de parentiu	6	16
01.01.13F Lligams sanguinis necessaris	3	9
01.01.18F Intergeneracional	1	2
01.01.19F Benefici mutu / interessos comuns	2	7
01.01.21F Solidaritat asimètrica	1	2
01.01.22F Organització, sistema	1	1
01.01.30F Pot comportar dificultats pel desenvolupament individual	1	2
01.01.37F Lligam legal innecessari	1	2
01.01.38F Heterosexual o homosexual	1	5
01.01.39F Compartir fills o no amb la parella	2	6
01.01.41F Família extensa	4	13
01.01.43F No és necessari que hi hagi fills	4	9
01.01.44F Nucli de relacions	1	4
01.01.46F Es necessari que hi hagi fills per considerar-se família	10	24
01.01.51F Estructura i patrons més o menys establerts	1	2
01.01.54F Afectació per múltiples factors	1	1
01.01.56F Estructura-sistema	1	3
01.01.57F Els avis es (re)incorporen a l'estructura familiar	1	5
01.01.59F Engloba aquells referents importants (models) per a l'infant	1	5
01.01.61F Decisió presa lliurement	1	1
01.01.64F Facilita la supervivència	1	2
01.01.66F L'estructura d'una família evoluciona amb el temps	3	10
01.01.68F Agrupació de persones	2	5
01.01.72F Criança	3	4
01.01.73F Projecte de vida compartit	1	1
01.01.74F Els professionals de l'educació no inclouen els infants quan parlen de la relació amb les famílies	6	19
01.01.75F Reduccionisme del concepte família	1	3
01.01.76F Tradicionalitat	2	4
01.02F Transformació personal del concepte		

01.02.01F Obertura	7	11
01.02.03F Acceleració de processos	1	2
01.02.06F Complexitat d'estructures	7	16
01.02.07F De crítica a imprescindibilitat	1	2
01.02.08F Desconfiança de les noves estructures familiars	1	2
01.03F Transformació social del concepte		
01.03.01F Obertura	10	23
01.03.05F No perpetuació del patriarcat	2	6
01.03.05F Perpetuació del patriarcat	2	4
01.03.06F Complexitat d'estructures	6	17
01.03.07F Visibilització de models o estructures que abans no eren visibles però sí existents	2	7

	Aparicions en la conversa	Unitats de contingut
02F Tipologies de família	1	4
02.01F Origen		
02.01.01F Immigració	10	25
02.01.02F Autòcton	6	12
02.01.03F Context socioeconòmic empobrit	7	14
02.01.07F Context socioeconòmic mitjà-alt	5	9
02.02F Relacions entre adults		
02.02.02F Parella homosexual d'homes	1	2
02.02.03F Parella homosexual de dones	1	2
02.02.20F No es contemplen els avis com a membres de la família	2	6
02.03F Relacions entre infants		
02.03.02F Pseudogermans	1	1
02.04F Relacions entre adults i infants		
02.04.03F Pseudopares/Pseudomares	1	1
02.04.08F Altermança en la convivència amb diferents adults	1	4
02.04.21F Rols familiars	3	5
02.05F Estil de criança		
02.05.02F Infants desatesos	1	2
02.05.09F Perpetuació del patriarcat	1	7
02.06F Nombre de fills o altres parents		
01.03.05F No perpetuació del patriarcat	2	6
01.03.05F Perpetuació del patriarcat	2	4
01.03.06F Complexitat d'estructures	6	17
01.03.07F Visibilització de models o estructures que abans no eren visibles però sí existents	2	7

	Aparicions en la conversa	Unitats de contingut
03F REALTAT DE LES RELACIONS	2	2
03.01F Transformació		
03.01.03F Dissonància entre el discurs i la realitat	5	15
03.01.05F Voluntat i acció de canvi	9	18
03.01.07F El canvi social porta al canvi del model del centre educatiu	1	4
03.02F Satisfacció		
03.02.01F Permeabilitat família-centre educatiu	6	19
03.02.11F_Hi ha un reconeixement del valor social de la tasca i la figura educatives, fet que facilita l'apoderament i autoseguretat dels professionals	1	6
03.02.14F Mediació dels conflictes entre les famílies i les professionals	1	2
03.02.15F Flexibilitat horària	1	4
03.02.16F Mostrar el centre educatiu a les famílies; transparència	1	4
03.03F Insatisfacció		
03.03.01F Barreres excessives entre les famílies i el centre educatiu	6	10
03.03.06F Desinterès de les famílies	2	5
03.03.07F Culpabilització de les famílies	7	16
03.03.08F Dificultats o manca de relació/comunicació	10	31
03.03.11F Relació insuficient	5	7
03.03.20F L'acció per al canvi és minoritària	1	2
03.03.23F Manca de formació i desenvolupament professionals	6	20
03.03.26F_Por a perdre el reconeixement del valor social de la tasca i la figura educatives, fet que limita l'autoseguretat dels professionals	2	10
03.03.27F Diferència entre les expectatives i la realitat	1	2
03.03.28F Manca de ponts, espais, moments de diàleg entre el centre educatiu i les famílies	1	2
03.03.29F Gestió de la "culpa professional"	1	2
03.03.30F L'Administració no regula la relació amb les famílies	3	11
03.03.31F L'Administració regula la relació amb les famílies en el seu detriment	1	3
03.03.32F Fiscalització de les informacions (moltes d'inecessàries) de l'entorn familiar	1	3
03.04F Caracterització		
03.04.01F Complexitat	3	15
03.04.05F Exigència	3	5
03.04.06F Acompanyament, assessorament	3	9
03.04.07F Dificultats de comunicació per desconeixement de la llengua	1	7
03.04.10F Qüestionament del centre educatiu per part de les famílies	2	6
03.04.11F Apoderament de la funció parental educativa	2	7
03.04.14F Es fan judicis de les famílies	9	22
03.04.17F Comprensió de la situació de necessitat de les famílies	3	6
03.04.19F Funció de guàrdia i custòdia	2	6
03.04.24F Quotidianitat	1	3
03.04.28F Enfrontament	1	3
03.04.31F Confiança	2	6
03.04.32F Delegació de responsabilitats (educatives o no) en el centre educatiu	2	6
03.04.33F_Por a la "pèrdua de control" sobre la pròpia família (actuació docent viscuda com a invasivitat)	2	6
03.04.34F Desconfiança en les famílies	1	4
03.04.35F Desconnexió centre educatiu (mestres) i la llar (família)	1	2

03.04.36F Objectiu comú	1	3
03.04.42F Manca d'intenció comunicativa dels professionals vers les famílies	2	7
03.04.43F Manca de confiança	2	7
03.04.45F Les famílies no tenen els mateixos coneixements que els professionals	1	2
03.04.48F_Lles famílies i els infants passen poc temps l'escola bressol; i això en dificulta les possibilitats de vinculació	2	7
03.04.58F El centre educatiu promou exclusivament relacions de demanda de col·laboració/suport	1	2
03.04.61F No es demana a les famílies pels seus interessos o necessitats	2	5
03.04.66F La relació família-centre educatiu és diferent en el 0-3 que en el 3-6	2	8
03.04.67F_En el 0-3 hi ha major relació per una qüestió de necessitat en la quotidianitat de la ciraça	3	9
03.04.76F L'escola bressol no és necessària per al bon desenvolupament dels infants	2	10
03.04.77F Les famílies desconeixen els professionals que estaran amb els seus fills	1	4
03.04.82F La relació amb les famílies és un tema passional	1	4
03.04.84F Comunicació i permeabilitat indispensables en el 0-6	1	1
03.04.85F Comparació/valoració de les famílies segons uns estàndards X	3	11
03.04.86F Culpabilització/problematització de les famílies	7	19
03.04.87F Neguit davant els problemes que porten les famílies no convencionals	1	2
03.04.88F Dificultats per acceptar altres cultures educatives	6	20
03.04.89F Dificultats per acceptar altres estructures familiars	3	8
03.04.90F Necessitat dels adults de dur els infants a l'escola bressol	2	13
03.04.91F Les famílies veuen una oportunitat per als seus fills en l'escola bressol	1	1
03.04.92F La confiança es genera al llarg del temps	3	13
03.04.93F L'experiència adults-centre educatiu canvia la relació que aquests hi estableixen	1	4
03.04.94F Demandes de col·laboració a les famílies	2	6
03.04.95F Demandes de les famílies	3	8
03.04.96F Responsabilitat professional de generar i sostenir la confiança	2	7
03.04.97F Entrada de les famílies al centre viscuda com una concessió o un favor, no com un dret	1	4
03.04.98F_Acceptació social (incloent-hi les famílies i els professionals) del centre educatiu com a espai dels professionals en el que les famílies queden a fora	2	5
03.04.99F Abans es feien visites a les llars familiars; es va desestimar	1	4
03.04.99F Diferenciar els problemes de la família i els de l'escola (educatius)	1	2
03.04.99F En el 0-3 l'escolarització no és necessària però és una bona opció	1	9
03.04.99F Es considera la relació interpersonal, però s'obvien la institució i el context	4	20
03.04.99F_La interacció família-educador es dona sobretot a nivell interpersonal, menys a nivell d'equip, i difícilment a nivell institucional	3	12
03.04.99F Per als infants la bona relació educadors-família és de gran importància	1	5
03.04.99F Por a l'accés de les famílies (viscut com a invasivitat)	13	41
03.04.99F Relació asimètrica ocupant el lloc propi	1	3
03.05F Institucional		
03.05.07F La direcció intervé en els conflictes "greus" per suavitzar-los	1	4
03.05.08F La direcció tracta les famílies com a clients	1	3
03.05.09F_La direcció envaeix aspectes de relació amb les famílies que pertocarien a les educadores	2	5
03.05.11F El pes ideològic de les educadores veteranes com a dificultat	1	1
03.05.12F El model educatiu el decideixen els professionals	1	3
03.05.13F Relació família-centre educatiu poc pautada o normativitzada	4	18
03.05.14F Els adults han de conèixer el model pedagògic dels centres i escollir (si poden)	2	7
03.05.15F Continuitat/unitat entre la funció educativa del centre educatiu i la família	1	1

	Aparicions en la conversa	Unitats de contingut
04F EXPECTATIVES DE LES RELACIONS		
04.01F Institucional		
04.01.01F Permeabilitat família-centre educatiu	5	17
04.01.05F Major semblança a un espai familiar	1	4
04.01.11F Consultes a les famílies	2	8
04.01.11F Relació consultiva no vinculant amb les famílies	2	7
04.01.13F Relació família-centre educatiu pautaada i normativitzada	5	24
04.01.14F Necessitat de la participació del 100% de les famílies	1	3
04.01.15F Superar les relacions que es limiten a la demanda de col·laboració	1	7
04.02F Interpersonal		
04.02.01F Confiança	3	14
04.02.02F Horizontalitat ocupant el propi lloc	4	16
04.02.04F Respecte	2	13
04.02.09F No hi ha un estil relacional preestablert	1	2
04.02.11F Escolta activa/dialògica/assertiva	3	17
04.02.14F Acompanyament, assessorament	3	15
04.02.15F Relació asimètrica ocupant el lloc propi	4	12
04.02.22F Col·laboració entre les parts	1	3
04.02.23F Apoderament de la funció parental educativa	1	4
04.02.27F Evitar judicis vers les famílies	2	6
04.02.28F Estimació a les famílies	1	3
04.02.36F Major intenció comunicativa dels professionals vers les famílies	2	8
04.02.39F Qui ha de fer el primer pas per facilitar la relació són les escoles	1	4
04.02.46F Acceptació d'altres cultures educatives	5	16
04.02.47F Acceptació d'altres estructures familiars	3	11
04.02.48F Confiança per part de les famílies	2	8
04.02.49F Confiança per part de les professionals	3	12
04.02.50F_Els experts pensen en positiu i plantegen idees de progrés, mentre que les educadores ho fan en negatiu (aclaparades per la dificultat)	2	11
04.02.51F Els experts tendeixen a coincidir i les educadores a divergir	1	2
04.02.52F Posar-se al servei de les famílies	1	4
04.02.53F No culpabilitzar les famílies	1	4
04.02.54F No comparar/valorar de les famílies segons uns estàndards X	1	3
04.02.55F_No afectar-se emocionalment, no sentir-se atacat pels qüestionaments i demandes de les famílies	1	3
04.03F Contextual		
04.03.05F Por a sortir-se del marc legal	1	4

	Aparicions en la conversa	Unitats de contingut
05F REALITAT DE LES ACTUACIONS PROFESSIONALS		
05.01 Estratègies		
05.01.02F Gestió de l'acció de les famílies a l'aula/centre	1	4
05.01.04F Activitats conjuntes a l'aula infants-adults	2	9
05.01.06F Recollir, negociar i incorporar demandes i necessitats de les famílies	5	25
05.01.08F Reunions informatives	2	5
05.01.09F Entrevistes de seguiment	2	5
05.01.20F_Establir ponts, espais, moments de diàleg per comprendre's mútuament el centre educatiu i les famílies	5	13
05.01.21F "Vendre" l'escola bressol com un lloc magnífic	4	15
05.01.31F Formació continuada	3	9
05.01.43F Demanda de participació/col·laboració	1	4
05.01.57F Qüestionament i reflexió de la realitat família-centre educatiu	1	2
05.01.58F_Formació pedagògica a les famílies perquè entenguin el projecte educatiu del centre educatiu	1	3
05.01.59F Comunicació	1	2
05.01.60F Negociació dels conceptes "educació", "cultura" i "infància"	3	11
05.01.61F Formació de les famílies tipus escola de pares	2	3
05.02F Caracterització		
05.02.01F Dificultats d'execució	4	11
05.02.02F Dificultats per recollir i incorporar demandes i necessitats de les famílies	1	5
05.02.03F Dificultats de gestió	5	13
05.02.05F Evitació de les "famílies difícils"	1	5
05.02.07F Dissonància entre el discurs i la realitat	3	18
05.02.12F Molta variabilitat segons el centre	3	16
05.02.12F Molta variabilitat segons la tipologia d'educadors	1	4
05.02.12F Molta variabilitat segons la tipologia de famílies	1	5
05.02.13F Segons el que estableixen el PEC i el RRI	5	14
05.02.20F El centre educatiu s'adapta a les possibilitats de les famílies	1	5
05.02.21F La dinàmica institucional pesa molt	1	3
05.02.23F_Els professionals queden satisfets i se senten "progres" amb el model de participació limitada/pautaada de les famílies	1	4
05.02.24F Manca de formació professional	2	7
05.02.25F Importància de la formació professional	1	2
05.02.27F Els professionals s'immisxeixen en l'estil de criança familiar	1	4
05.02.28F Esforç dels professionals	1	9
05.02.29F Reflexió professional i visió del futur del model del centre educatiu clars	1	3
05.02.30F S'emfatiza allò que més es valora tot i no ser el que més es fa	6	13
05.02.31F Lentitud en la transformació de la institució centre educatiu	1	6
05.02.32F Es fan proves experimentals, no consolidades	2	8
05.02.33F Definició poc concreta de les estratègies	2	7
05.02.34F Dificultats per complir les actuacions normatives	1	2
05.02.35F Algunes de les accions que s'anomenen no serveixen per a millorar la relació	2	7
05.02.36F Cada educadora sintonitza amb un tipus de demandes o altres	1	5
05.02.37F Cada educadora té un concepte de quina ha de ser la seva tasca (no compartit)	2	9
05.02.38F Discreció de l'eficàcia de les actuacions professionals segons el destinatari	1	5

05.02.39F La dinàmica individual de cada educador pesa molt	1	4
05.02.40F Confusió entre acompanyament-negociació i formació de pares	1	4
05.02.41F La formació en l'àmbit de la relació família-centre educatiu és molt poc definida	1	3
05.02.42F La formació personal repercuteix en allò professional	9	36
05.02.43F Importància de la cohesió institucional tant de cara a les famílies com a l'equip d'educadors	1	3
05.02.44F Diferència entre la formació per instruir i la formació per educar/acompanyar	1	5
05.02.45F Manca de consciència dels educadors de la importància de la relació família-centre educatiu per a l'educació de l'infant	1	5
05.02.46F La formació inicial de les educadores no contempla la família	1	2

Aparicions en la conversa	Unitats de contingut
---------------------------	----------------------

06F EXPECTATIVES DE LES ACTUACIONS PROFESSIONALS		
06.01F Estratègies		
06.01.05F Activitats conjuntes centre educatiu-famílies	1	6
06.01.06F Formació pedagògica a les famílies perquè entenguin el projecte educatiu de centre	1	2
06.01.10F Evitar jutjar les famílies	1	2
06.01.11F Establir ponts, espais, moments de diàleg per comprendre's mútuament el centre educatiu i les famílies	3	11
06.01.22F Conèixer i gestionar les emocions	6	16
06.01.36F Considerar els educadores i les famílies com a iguals	1	4
06.01.37F Formar, aconsellar, donar "elements" de millora a les famílies	3	13
06.01.38F Demanar a les famílies pels seus interessos o necessitats	1	4
06.01.39F Més entrevistes de seguiment	1	3
06.01.40F Tenir clar quina és la funció de les educadores; no immiscuir-se en allò extern al centre educatiu	2	5
06.02F Caracterització		
06.02.02F Demanda de formació	13	42
06.02.06F El centre educatiu no té l'obligació de fer la funció de formar les famílies	1	2
06.02.09F Apoderament de les professionals a través de la reflexió	1	5
06.02.10F Partir de la realitat, del que hi ha	1	5
06.02.11F Coincidència entre la realitat i les expectatives	1	1
06.02.12F Cal una figura de lideratge i autoritat que "imposi" quina ha de ser la relació amb les famílies	1	2

	Aparicions en la conversa	Unitats de contingut
07 EPITEM		
07.01F Confiança	2	5
07.06F Respecte	4	9
07.07F Apreci	1	13
07.07F Estimar, amor	3	18
07.08F Vincles	1	1
07.11F Escolta	1	1
07.12F No jutjar	4	17
07.13F Comunicació	3	4
07.14F Comprensió mútua	2	5
07.15F Reconeixement	1	4
07.16F Distància professional	1	3
07.17F Alegria	4	14
07.18F Empatia	1	3
07.19F Tolerància mútua	1	2
07.20F Cordialitat	3	8
07.27F Acompanyament	1	4
07.30F Assetivitat	1	2
07.36F Apoderament	1	4
07.38F Proximitat, contacte	1	2
07.41F Relació	1	4
07.42F Esperava que fóssin paraules negatives, de mancança	1	2
07.43F Benestar	1	1

Annex 5: Prevalença dels codis de metanàlisi apareguts en els grups focals (només aquells amb suficient rellevància com per ser analitzats)

	09.01_Pressupòsit esperat	09.02_Sorpresa	09.03_Incredulitat	09.04_Acord/acceptació	09.05_Desacord/negació	09.06_Detancament	09.07_Viscut com a positiu	09.08_Viscut com a negatiu	09.09_Dificultat per comprendre	10.01_Argumentació	10.02.01_Justificació en un mateix a nivell personal	10.02.02_Justificació en un mateix a nivell professional	10.02.03_Justificació en el context	10.02.04_Justificació en el discurs / paraules	10.02.05_Justificació en la mostra de la recerca	10.03_Interés en desenvolupar-ho	10.04_Genera debat	10.05_Hi ha incoherències / discrepàncies	10.06_Genera interrogants
Concepte de família																			
Trets definitoris																			
01.01.00F_Família "normal", convencional	1	1	0	2	3	1	0	0	0	2	0	1	1	1	0	0	1	2	1
01.01.01F_Convívula	1	0	0	3	2	1	0	1	0	3	0	2	4	0	0	0	0	0	0
01.01.02F_Creació de vincles	1	1	1	4	2	0	0	1	0	1	1	2	3	0	0	0	1	1	1
01.01.11F_Estimació, lligam emocional	1	1	1	6	1	1	0	2	0	2	1	3	3	0	0	0	1	2	2
01.01.12F_Llacs de parentiu	2	0	0	5	0	0	0	0	0	2	0	0	5	0	0	0	1	1	0
01.01.46F_Es necessari que hi hagi fills per considerar-se família	2	0	0	5	2	1	0	0	0	2	0	0	2	1	0	0	4	3	2
Transformació personal del concepte																			
01.02.01F_Obertura (personal)	3	0	1	4	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0
01.02.06F_Complexitat d'estructures (personal)	3	1	0	6	0	0	1	0	0	1	2	1	3	0	0	0	0	0	0
Transformació social del concepte																			
01.03.01F_Obertura (social)	3	0	2	6	0	0	0	0	0	2	0	1	3	0	0	1	0	3	1
01.03.06F_Complexitat d'estructures (social)	3	0	0	5	0	0	0	1	0	1	0	1	4	1	0	1	0	0	0
01.03.08F_Els professionals de l'educació no inclouen els infants quan parlen de la relació amb les famílies	0	1	2	4	2	0	0	0	0	2	0	1	3	1	1	0	1	1	0

	09.01_Pressupòsit esperat	09.02_Sorpresa	09.03_Incredulitat	09.04_Acord/acceptació	09.05_Desacord/negació	09.06_Detancament	09.07_Viscut com a positiu	09.08_Viscut com a negatiu	09.09_Dificultat per comprendre	10.01_Argumentació	10.02.01_Justificació en un mateix a nivell personal	10.02.02_Justificació en un mateix a nivell professional	10.02.03_Justificació en el context	10.02.04_Justificació en el discurs / paraules	10.02.05_Justificació en la mostra de la recerca	10.03_Interés en desenvolupar-ho	10.04_Genera debat	10.05_Hi ha incoherències / discrepàncies	10.06_Genera interrogants
Tipologies de família																			
Origen																			
02.01.01F_Immigració	0	3	1	5	2	1	0	3	0	0	0	1	1	2	0	1	1	2	2
02.01.02F_Autòcton	0	3	1	3	1	0	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1
02.01.03F_Contexte socioeconòmic empobrit	0	2	0	4	0	0	0	1	0	0	0	4	1	0	0	1	1	0	0
02.01.07F_Contexte socioeconòmic mitjà-alt	0	2	0	2	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0	1	1	0	0	0
Relacions entre adults																			
Relacions entre infants																			
Relacions entre adults i infants																			
Estil de cria																			
Nombre de fills o altres parentius																			
02.07F_El tòpic i fetiqueta	0	0	0	6	0	0	0	4	0	2	0	5	0	6	1	1	0	1	1

	09.01_Pressupòsit esperat	09.02_Sorpresa	09.03_Incredulitat	09.04_Acord/acceptació	09.05_Desacord/negació	09.06_Distanciament	09.07_Viscut com a positiu	09.08_Viscut com a negatiu	09.09_Dificultat per comprendre	10.01_Argumentació	10.02.01_Justificació en un mateix a nivell personal	10.02.02_Justificació en un mateix a nivell professional	10.02.03_Justificació en el context	10.02.04_Justificació en el discurs / paraules	10.02.05_Justificació en la mostra de la recerca	10.03_Interès en desenvolupar-ho	10.04_Genera debat	10.05_Hi ha incoherències / discrepàncies	10.06_Genera interrogants
Realitat de les relacions																			
Transformació																			
03.01.03F_Disonància entre el discurs i la realitat	4	0	0	5	0	0	0	2	0	1	0	3	0	0	0	0	0	0	0
03.01.05F_Voluntat i acció de canvi	1	1	0	8	0	0	2	2	0	0	0	1	3	0	0	0	0	0	0
Satisfacció																			
03.02.01F_Permabilitat família-escola	1	0	0	5	0	0	3	2	0	0	0	3	2	0	0	1	1	1	0
Insatisfacció																			
03.03.01F_Barreres excessives entre la família i l'escola	1	0	0	4	0	0	1	2	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0
03.03.07F_Culpabilització de les famílies	1	0	0	3	0	0	4	0	1	1	2	2	0	0	1	1	0	0	0
03.03.08F_Dificultats o manca de relació/comunicació	6	0	0	10	0	0	1	0	4	0	5	3	0	0	2	0	0	0	0
03.03.11F_Relació insuficient	0	0	0	3	0	0	0	2	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
03.03.23F_Manca de formació i desenvolupament professionals	1	0	0	6	0	0	0	5	0	2	0	4	0	0	0	1	0	0	0
Caracterització																			
03.04.01F_Complexitat	0	1	0	3	0	0	1	3	0	0	0	1	3	0	0	2	1	0	0
03.04.14F_Es fan judicis de les famílies	1	0	0	6	1	0	1	5	0	2	0	2	0	1	0	0	1	2	0
03.04.86F_Culpabilització/problematització de les famílies	0	1	0	5	0	0	1	0	0	1	4	2	1	0	2	2	0	0	0
03.04.88F_Dificultats per acceptar altres cultures educatives	1	0	0	4	1	1	0	3	0	3	0	2	0	0	0	1	2	1	1
03.04.99F_Es considera la relació interpersonal, però s'obvien la institució i el context	0	1	0	4	0	0	0	1	0	1	0	3	2	1	0	4	3	0	0
03.04.99F_Por a l'accés de les famílies (viscut com a invasivitat)	3	0	0	10	0	0	4	5	0	3	0	8	2	0	0	3	1	1	0
Nivell Institucional																			
03.02.01F_Permabilitat família-escola	1	0	0	5	0	0	3	2	0	0	0	3	2	0	0	1	1	1	0
03.05.13F_Relació família-escola poc pautada o normativitzada	0	0	0	4	0	0	1	4	0	0	0	2	2	1	0	2	1	1	0

	09.01_Pressupòsit esperat	09.02_Sorpresa	09.03_Incredulitat	09.04_Acord/acceptació	09.05_Desacord/negació	09.06_Distanciament	09.07_Viscut com a positiu	09.08_Viscut com a negatiu	09.09_Dificultat per comprendre	10.01_Argumentació	10.02.01_Justificació en un mateix a nivell personal	10.02.02_Justificació en un mateix a nivell professional	10.02.03_Justificació en el context	10.02.04_Justificació en el discurs / paraules	10.02.05_Justificació en la mostra de la recerca	10.03_Interès en desenvolupar-ho	10.04_Genera debat	10.05_Hi ha incoherències / discrepàncies	10.06_Genera interrogants
Expectatives de les relacions																			
Nivell Institucional																			
04.01.01F_Permabilitat família-escola	0	1	1	3	0	0	1	1	0	2	0	2	1	1	2	0	1	0	1
04.01.13F_Relació família-escola pautada i normativitzada	0	0	0	6	0	0	3	4	0	1	0	3	2	0	0	3	1	1	0
Nivell Interpersonal																			
04.02.02F_Horitzontalitat ocupant el propi lloc	0	1	1	4	0	0	2	1	0	3	0	2	0	1	1	1	1	0	1
04.02.11F_Es col·labora activa/dialògica/assertiva	0	1	1	3	0	0	4	0	0	2	0	1	1	1	1	0	1	0	1
04.02.14F_Acompanyament, assessorament	0	1	1	2	0	0	2	1	0	3	0	0	0	1	1	1	1	0	1
04.02.46F_Aceptació d'altres cultures educatives	0	0	0	4	1	0	3	1	0	2	0	3	1	0	0	1	1	0	0
Nivell Contextual																			

	09.01_Pressupòsit esperat	09.02_Sorpresa	09.03_Incredulitat	09.04_Acord/acceptació	09.05_Desacord/negació	09.06_Distanciament	09.07_Viscut com a positiu	09.08_Viscut com a negatiu	09.09_Dificultat per comprendre	10.01_Argumentació	10.02.01_Justificació en un mateix a nivell personal	10.02.02_Justificació en un mateix a nivell professional	10.02.03_Justificació en el context	10.02.04_Justificació en el discurs / paraules	10.02.05_Justificació en la mostra de la recerca	10.03_Interès en desenvolupar-ho	10.04_Genera debat	10.05_Hi ha incoherències / discrepàncies	10.06_Genera interrogants
Realitat de les actuacions professionals																			
Estratègies																			
05.01.05F_Recol·lidir, negociar i incorporar demandes i necessitats de les famílies	0	0	0	5	0	0	3	4	0	0	0	3	2	0	0	3	3	1	0
05.01.20F_Establir ponts, espais, moments de diàleg per comprendre's mútuament l'escola i les famílies	0	0	0	4	0	0	2	1	0	2	0	3	0	0	0	1	0	0	0
05.01.21F "Vendre" l'escola bressol com un lloc magnífic	0	1	1	4	1	0	1	2	0	1	2	0	0	0	0	1	1	0	0
Caracterització																			
05.02.03F_Dificultats de gestió	0	1	0	5	0	0	1	3	0	0	0	1	1	0	0	1	0	0	0
05.02.07F_Disonància entre el discurs i la realitat	0	3	1	2	1	0	2	1	0	2	0	3	1	1	0	0	1	0	0
05.02.12F_Mota variabilitat segons el centre	0	1	1	2	1	0	0	1	0	1	0	1	2	1	0	2	3	0	0
05.02.13F_Segons el que estableixen el PEC i el RRI	0	0	0	5	0	0	1	3	0	0	0	2	1	0	0	1	1	0	0
05.02.30F_S'emfatitza allò que més es valora tot i no ser el que més es fa	0	1	1	4	1	0	0	1	0	1	0	2	1	0	0	0	1	0	0
05.02.42F_La formació personal repercuteix en allò professional	0	0	0	8	1	1	3	2	0	1	4	4	4	0	0	5	2	0	1

	09.01_Pressupòsit esperat	09.02_Sorpresa	09.03_Incredulitat	09.04_Acord/acceptació	09.05_Desacord/negació	09.06_Distanciament	09.07_Viscut com a positiu	09.08_Viscut com a negatiu	09.09_Dificultat per comprendre	10.01_Argumentació	10.02.01_Justificació en un mateix a nivell personal	10.02.02_Justificació en un mateix a nivell professional	10.02.03_Justificació en el context	10.02.04_Justificació en el discurs / paraules	10.02.05_Justificació en la mostra de la recerca	10.03_Interès en desenvolupar-ho	10.04_Genera debat	10.05_Hi ha incoherències / discrepàncies	10.06_Genera interrogants
Expectatives de les actuacions professionals																			
Estratègies																			
06.01.22F_Conèixer i gestionar les emocions	1	0	0	6	0	0	2	1	0	2	0	1	0	0	0	2	0	0	0
Caracterització																			
06.02.02F_Demanda de formació	0	0	0	9	3	1	4	2	0	2	1	6	3	0	1	7	3	1	0

	09.01_Pressupòsit esperat	09.02_Sorpresa	09.03_Incredulitat	09.04_Acord/acceptació	09.05_Desacord/negació	09.06_Distanciament	09.07_Viscut com a positiu	09.08_Viscut com a negatiu	09.09_Dificultat per comprendre	10.01_Argumentació	10.02.01_Justificació en un mateix a nivell personal	10.02.02_Justificació en un mateix a nivell professional	10.02.03_Justificació en el context	10.02.04_Justificació en el discurs / paraules	10.02.05_Justificació en la mostra de la recerca	10.03_Interès en desenvolupar-ho	10.04_Genera debat	10.05_Hi ha incoherències / discrepàncies	10.06_Genera interrogants
Epíem																			
07.06F_Respecte	0	0	0	4	0	0	3	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0
07.12F_No jutjar	0	0	0	2	0	0	2	2	0	0	3	2	2	0	0	1	3	0	0
07.17F_Alegria	0	1	0	3	0	0	2	0	1	1	0	3	1	1	0	0	0	0	1
07.07F_Estimar, amor	0	1	1	3	1	1	2	1	0	1	1	1	2	1	0	0	1	1	0
07.13F_Comunicació	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0
07.20F_Cordialitat	0	0	0	3	0	0	1	0	0	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0